

Nr 215.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 4 mars 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—42:o.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Paul Hellström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Hellström anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

1:o.

Jämlikt kammarkollegii och statskontorets beslut den 12 maj 1926 indrogs det med landsfiskalstjänsten i Tumba distrikt förenade bostället 1 mantal krono Brunna nr 1 i Botkyrka socken av Stockholms län till statsverket från den 14 mars samma år.

[1.]
*Brunna nr 1
i Stockholms
län.*

Uppskattning av egendomen, som för domänfondens räkning är utarrenderad till den 14 mars 1928 mot en årlig avgäld av 1,600 kronor, har verkställts under år 1926. Med utlåtande den 14 februari 1927 har domänstyrelsen överlämnat dels instrumentet över uppskattningsförrättningen jämte därtill hörande handlingar, däribland en år 1926 av distriktslantmätaren O. A. Lindén över egendomen upprättad karta med beskrivning, dels ock en till Kungl. Maj:t ställd framställning från Stockholms stads fastighetsnämnd att få förvärva egendomen för uppförande därå jämte å viss mark av stadens intilliggande egendom Slagsta av ett sinnessjukhus.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Egendomen, belägen 6 kilometer från Tumba station och 2.5 kilometer från Fittja station, innehåller, med frånräknande av till Stockholms stad genom expropriation upplåten mark, en areal av 63.072 hektar, därav 37.410 hektar tomt och åker, 0.306 hektar äng, 24.084 hektar avrösningsjord och 1.272 hektar impediment.

Egendomens senast fastställda taxeringsvärde utgör 41,800 kronor.

Å egendomen finnas följande kronan tillhöriga byggnader, nämligen mangårdsbyggnad, hemlighus, spannmålsbod, stall- och ladugårdslänga, svinhus, boningshus och vagnslider.

Följande indelningshavarens å egendomen förefintliga överloppsbyggnader, nämligen övervåning och tillbyggnad till manhuset, ett äldre boningshus, visthusbod samt en stallbyggnad, sammanbyggd med det kronan tillhöriga vagnslidret, hava vid den å egendomen den 9 juli 1926 hållna laga av- och tillträdessynen av synenämnden ansetts vara för egendomens skötsel nödiga och nyttiga, varför domänstyrelsen genom beslut den 9 oktober samma år medgivit deras inlösen.

Den i avrösningsjorden ingående skogsmarken, utgörande 20.84 hektar, har av vederbörande *jägmästare* uppskattats till 16,621 kronor 75 öre, därav 1,250 kronor 40 öre för marken och 15,371 kronor 35 öre för växande skog. Emellertid har jägmästaren framhållit, att sagda pris gäve uttryck endast för värdet med hänsyn till markens skogsproducerande förmåga. Vid en eventuell försäljning måste emellertid andra värden läggas till grund vid värderingen. Kronodomänen Brunna vore nämligen på grund av sitt läge synnerligen väl lämpad till försäljning av villatomter och trädgårds-lägenheter. Genom Stockholms stads stora egendomsförvärv inom Botkyrka socken vore tillträdet till Mälaren stängt från Fittja till Bockholmssund å en sträcka av cirka 14 kilometer, utom där Brunna och det intilliggande Hallunda ginge ned till sjön. Som dessutom Stockholms stad ej sålde tomter eller lägenheter utom intill Rönninge, vore det tydligt, att tomtvärdet å skogsmarken vore ojämförligt mycket större än skogsvärdet, och att det förra värdet efter exploatering av närliggande strandområden, exempelvis Vårby, komme att ytterligare stiga. Om kronoegendomen skulle värderas till försäljning, syntes därför ovannämnda värde å skogsmarken böra ökas med ett pris av minst 4,000 kronor för hektar till i runt tal 100,000 kronor.

Uppskattningsmännen hava föreslagit egendomens försäljning i en lott till Stockholms stad mot en köpeskilling av 160,000 kronor, och framhållas härutinnan följande.

Saluvärdet av egendomen finge anses vara betydligt högre än vad åkerjord och hagmark i vanliga fall kunde beräknas till, detta på grund av

egendomens belägenhet i närheten av Fittja och de utvecklingsmöjligheter där kunde uppstå. Revirförvaltaren hade beräknat skogen och skogsmarken, 20.84 hektar, till i runt tal 100,000 kronor. Skulle åkerjorden med mera beräknas till samma pris skulle saluvärdet uppgå till 311,960 kronor efter ett pris av 50 öre för kvm. eller 5,000 kronor för hektar. Uppskattningsmännen ansåge emellertid ett sådant pris vara för högt, och ville föreslå endast 25 öre för kvm. eller 2,500 kronor för hektar, och skulle i så fall värdet uppgå till 155,980 kronor. Något värde vore ej beräknat varken för byggnader eller växande skog. Enligt uppgift såldes tomter vid den å andra sidan Fittja, närmare Stockholm belägna egendomen Vårby till pris av 50 öre för kvm., men vore då vägar med mera uttagna och iordningställda inom området. Enligt uppgift vore Stockholms stad villig att inköpa egendomen, då det ansåges lämpligt att å densamma uppbygga ett större sinnessjukhus. Staden hade redan vattenledning över egendomen och avlopp kunde lätt beredas till Mälaren. Några större planeringsarbeten torde ej behöva vidtagas.

Länsstyrelsen, som funnit det uppskattade saluvärdet skäligt, har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens försäljningsförslag.

De av domänstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter verkställd besiktning förklarat egendomen icke lämpad för styckning.

Efter förda underhandlingar med Stockholms stads fastighetsnämnd har domänstyrelsen träffat avtal om egendomens försäljning under förutsättning av godkännande dels av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels av Stockholms stads stadsfullmäktige. Avtalet är av följande lydelse:

Kontrakt.

Kungl. domänstyrelsen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar överlåter och försäljer härigenom till Stockholms stad med full äganderätt kronoegendomen 1 mantal Brunna nr 1 i Botkyrka socken av Stockholms län för en köpeskilling av etthundrasextiotusen (160,000) kronor samt på följande villkor i övrigt.

1:o.

Tillträdet sker den 14 mars 1928, då köpeskillingen kontant inbetalas till domänstyrelsen.

2:o.

Mot det att köpeskillingslikviden sålunda fullgöres, skall domänstyrelsen till staden avlämna köpebrev å den försälda egendomen, för densammas lagfarande nödiga handlingar, bevis, att egendomen icke är besvärad med inteckningar, gällande brandförsäkringshandlingar rörande i köpet ingående byggnader samt andra, den försälda egendomen rörande handlingar och kartor, som finnas i domänstyrelsens ägo.

3:o.

Staden uppbär den försälda egendomens avkastning, som belöper på tiden från och med tillträdesdagen, samt ansvarar för de på samma tid belöpande onera och utskylder för egendomen.

4:o.

Staden betalar ensam stämpel till lagfart å detta fång.

5:o.

Har detta kontrakt icke blivit godkänt av stadsfullmäktige före den 1 april 1927 genom beslut, som varder vederbörligen fastställt, och av Kungl. Maj:t och riksdagen före den 1 juli 1927, skall detta kontrakt anses hava till alla delar förfallit.

Härav äro två lika lydande exemplar upprättade.
Stockholm den 14 februari 1927.

(underskrifter)

I skrivelse till domänstyrelsen den 11 februari 1927 har Stockholms stads fastighetsnämnd förklarat sig vilja hos stadsfullmäktige tillstyrka förvärv av egendomen till nämnt pris.

Domänstyrelsen hemställer, att proposition må till riksdagen avlätas om medgivande av försäljning till Stockholms stad av egendomen mot köpeskilling och villkor, som i kontraktet angivas.

Departements-
chefen.

Stockholms stads förvärv av ifrågavarande egendom avser att, såsom ett led i fullgörandet av det mellan staten och staden ingångna avtalet om övertagandet av huvudstadens sinnessjukhusvård, å egendomen jämte en stadens därtill gränsande fastighet inrätta ett nytt sinnessjukhus. Det sålunda angivna ändamålet synes mig motivera egendomens försäljning till den i det preliminära avtalet stipulerade köpeskillingen av 160,000 kronor. Ej heller i övrigt har jag något att erinra mot de i samma avtal angivna villkor, dock att köpet icke bör bindas vid villkoret om stadsfullmäktiges godkännande av detsamma före den 1 april 1927, i händelse köpet ej dessförrinnan skulle hinna underkastas stadsfullmäktiges prövning.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Brunna nr 1 i Botkyrka socken av Stockholms län må till Stockholms stad försäljas mot en köpeskilling av 160,000 kronor och i huvudsaklig överensstämmelse i övrigt med de villkor, som angivas i förenämnda förslag till kontrakt.

2:o.

[2.]
Ängsholmen
med Borghaga
nr 1 i Stock-
holms län.

Genom brev den 24 september 1914 förordnade Kungl. Maj:t, att förra överstebostället 2 mantal Ängsholmen med Borghaga nr 1 (1⁷) i Ytterjärna socken av Stockholms län skulle försäljas med undantag av egendomens andel i Över- och Ytterjärna socknars allmänning, vilken andel från den 14 mars 1915 skulle införlivas med Sjuende kronopark. Vid verkställd ägostyckning åsattes den del av fastigheten, som bibehölls i kronans

ägo, $\frac{1}{8}$ mantal, varjämte bestämdes, att de av 2 mantal Ängsholmen med Borghaga nr 1 samt 2 mantal Däderö nr 1 och 2 gemensamt ägda s. k. färjtorpet m. m. och fiskevattnet skulle bibehållas oskiftade.

Köparen av $1\frac{7}{8}$ mantal Ängsholmen med Borghaga begärde år 1920 förordnande för lantmätare att verkställa delning av ovannämnda gemensamma undantag.

Den 10 december 1926 blev den verkställda laga delningen fastställd av Öknebo härads ägodelningsrätt. Därvid erhöll kronan för hemmansdelen $\frac{1}{8}$ mantal Ängsholmen med Borghaga nr 1 (1⁷) under litt. F dels av färjtorpet ett tomtområde vid Ulvsundet om 0.41 hektar, dels en fiskevattenslott vid Koholmarna om 12.61 hektar.

Hos domänstyrelsen har nuvarande ägaren av $1\frac{7}{8}$ mantal Ängsholmen med Borghaga, doktor T. Amundson, anhållit att få inköpa här ovan angivna tomtområde och fiskevattenslott. Efter förda underhandlingar har doktor Amundson förklarat sig villig att i köpeskillning härför erlagga 1,640 kronor samt att betala hälften av erforderliga kostnader för lantmäteriförrättning.

Det för 2 mantal Ängsholmen med Borghaga och 2 mantal Däderö gemensamma fiskevattnet är intill den 14 mars 1928 utarrenderat för 500 kronor för år. På kronans andel, $\frac{1}{8}$ mantal, kommer således härav 15 kronor 63 öre, vilket motsvarar ett efter 5 procent kapitaliserat belopp av i runt tal 300 kronor.

Värdet av tomten skulle uppgå till 1,340 kronor eller cirka 33 öre per kvadratmeter.

Vederbörande *skogsstatstjänstemän* förorda försäljningen.

Jämväl *domänstyrelsen*, som finner den erbjudna köpeskillingen skälig, tillstyrker försäljningen.

Med biträdande av försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:ts *Departements-*
mätte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att förenämnda å en av distriktslantmätaren O. A. Lindén år 1927 upprättad karta med litt. F betecknade område om 0.41 hektar samt å en av samme lantmätare åren 1920—1925 upprättad karta under litt. F angivna fiskevattenslott om 12.61 hektar må fränskiljas hemmansdelen $\frac{1}{8}$ mantal Ängsholmen med Borghaga nr 1 (1⁷) och med tillträdesrätt den 14 mars 1928 försäljas till doktor T. Amundson för en köpeskillning av 1,640 kronor att betalas kontant vid tillträdet samt under villkor, att säljaren och köparen deltaga i kostnaden för vederbörlig lantmäteriförrättning med hälften var samt att köparen ensam vidkännes kostnaden för lagfart och andra med köpet förenade utgifter.

3:o.

[3.] Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Järsta nr 4 i Tensta socken av Uppsala län är utarrenderad till den 14 mars 1929.

Järsta nr 4 i
Uppsala län.

Egendomen uppläts till nämnda tid först genom ett av domänstyrelsen den 27 oktober 1921 utfärdat kontrakt från den 14 mars 1922 mot en årlig avgäld av 1,100 kronor. Med styrelsens tillstånd överläts arrenderätten sedermera den 16 augusti 1923. Sedan den nye arrendatorn emellertid försatts i konkurs och kontraktet i anledning därav uppsagts till den 14 mars 1925, utarrenderades egendomen efter hållen auktion genom nytt kontrakt av styrelsen den 13 februari samma år till ovannämnda tid den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av endast 500 kronor. De åtgärder för erhållande av vederbörligt skillnadsarrende, som styrelsen i anledning därav vidtagit, hava dels på grund av borgesmännens insolvens och dels på grund av andra omständigheter icke lett till resultat.

Arrende- och saluvärdering har på styrelsens anhållan verkställts å egendomen under år 1926. Av det vid förrättningen upprättade instrumentet med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren J. Hj. Schönström år 1918 över hemmanets ägor upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, belägen 23 kilometer från Uppsala, innehåller en areal av 65.146 hektar och är fördelad i fyra skiften, hemskiftet, omfattande huvudgården med en del av skogsmarken, skogsskiftet med en mindre lott inägor, del av den s. k. Järsta holme samt ett från Norunda häradsallmänning på ett avstånd av $1\frac{1}{2}$ mil från huvudgården beläget skogbevuxet område.

Hemskiftet innehåller 38.328 hektar, därav 22.371 hektar tomt och åker, 15.386 hektar skogsmark och 0.571 hektar impediment.

Skogsskiftet omfattar 17.993 hektar, därav 2.301 hektar åker, 15.588 hektar skogsmark och 0.104 hektar impediment.

Egendomens del av Järsta holme utgöres av 0.035 hektar avrösningsjord och området å häradsallmänningen 8.790 hektar skogbevuxen mark.

Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Egendomen, som är taxerad till 15,700 kronor, äger andel i avkastning från Norunda häradsallmänning.

Uppskattningsmännen hava föreslagit egendomens försäljning i två lotter, ena lotten omfattande allmänningsskiftet och den andra lotten egendomen i övrigt. Allmänningsskiftet har, med ett beräknat värde å skog och skogsmark av 1,782 kronor 57 öre, efter avdrag av skogsaccis m. m. åsatts ett saluvärde av i runt tal 1,300 kronor. Egendomen i övrigt har åsatts ett saluvärde av i runt tal 40,800 kronor, vari ingår bland annat, efter avdrag av skogsaccis och förvaltningskostnad, skog och skogsmark till ett belopp av 22,564 kronor 7 öre.

Länsstyrelsen liksom *överjägmästaren* hava icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens försäljningsförslag.

Förslaget har biträttts av de utav domänstyrelsen på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 29 januari 1927 förklarat sig för sin del biträda förslaget om egendomens försäljning i två lotter på sätt av uppskattningsmännen hemställt, dock att styrelsen ansett de lotterna åsatta saluvärdena böra ändras i enlighet med en inom styrelsen på grundvalen av vederbörande jägmästares värdering av egendomens skog och skogsmark verkställd beräkning. Enligt denna borde angivna värde å allmänningsskiftet efter avdrag av skatter och onera med mera höjas till 1,500 kronor men värdet å skog och skogsmark å återstoden av egendomen sänkas till 20,919 kronor, till följd varav saluvärdet å allmänningsskiftet torde böra höjas till ovannämnda belopp 1,500 kronor och saluvärdet å återstoden av egendomen sänkas till i runt tal 39,200 kronor.

Enligt vad *lantmäteristyrelsen* meddelat föreligger icke hinder för egendomens styckning.

Även jag biträder försäljningsförslaget, därvid värdet å de särskilda lotterna synes böra beräknas i överensstämmelse med domänstyrelsens förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att, sedan egendomen $\frac{1}{2}$ mantal Järsta nr 4 i Tensta socken av Uppsala län styckats i ovannämnda två lotter, samma lotter må var för sig å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor, med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1929.

4:o.

Hos Kungl. Maj:t har Uppsala stads drätselkammare, jämlikt stadsfullmäktiges bemyndigande, i skrivelse den 24 juli 1926 anhållit att för ordnande av stadens avloppsväsen, varmed arbete påginge, få, bland annat, till pris, som efter vederbörlig värdering kunde befinnas skäligt, med äganderätt förvärva ett å en ansökningen bilagd, av stadsingenjören K. E. Romson den 12 juni 1926 upprättad karta närmare angivet, med röd färg betecknat område om cirka 3 hektar, beläget å Ultuna kungsladugårds ägor, att användas till område för reningsverk. Tillika har drätselkammaren meddelat, att tidigare under året förhandlingar förts mellan representanter för flygvapnet och för drätselkammaren rörande tillämnad förläggning av en landflygstation till Kungsängen invid Uppsala stad, att förslaget om anläggande av ett reningsverk å ovan angivna plats därvid varit föremål för överläggning, samt att

[4.]
*Ultuna kungs-
ladugård i
Uppsala län.*

de närvarande militära sakkunniga beträffande detta förslag uttalat, att dess förverkligande icke innebure någon olägenhet med hänsyn till den blivande flygstationen.

På grund av särskilda remisser hava, såvitt angår den del av ärendet, varom nu är fråga, utlåtanden avgivits den 6 september 1926 av styrelsen för lantbruksinstitutet vid Ultuna, den 17 i samma månad av lantbruksstyrelsen, den 18 februari 1927 av länsstyrelsen i Uppsala län, som till sitt utlåtande fogat yttrande från Uppsala stads drätselkammare, och den 3 mars 1927 av flygstyrelsen.

Styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut, vars yttrande biträts av *lantbruksstyrelsen*, har förklarat sig icke hava något att erinra mot att staden finge förvärva ovanberörda område av omkring 3 hektar, dock under förutsättning att Uppsala stad i utbyte lämnade visst annat å en yttrandet bilagd karts-kiss närmare angivet, staden tillhörigt område utgörande i areal omkring 2.5 hektar. Styrelsen framhåller att, enär förstnämnda område hade sankt läge och tidvis besvärades av vatten, vilket icke vore fallet med det senare området, de båda områdenas värde kunde för kungsladugården anses vara ungefär lika stort trots olikheten i areal.

Länsstyrelsen hemställer om bifall till vad Uppsala stads drätselkammare uti infordrat yttrande den 15 februari 1927 föreslagit.

Drätselkammaren anför i sagda yttrande i huvudsak följande.

Drätselkammaren hade för sin del icke något att erinra emot styrelsens för Ultuna lantbruksinstitut förslag att staden för förvärvande av ifrågasvarande markområde skulle lämna vederlag i annan lämpligt belägen jord. Det område, som av styrelsen föreslagits till byte, vore emellertid beläget mitt i ett åkerskifte, hörande till en av stadens arrendegårdar. Med hänsyn härtill vore det mycket önskvärt, att någon förskjutning av områdets läge kunde äga rum, så att detsamma komme att ligga intill fastighetens yttergräns mot sydost.

Å bifogad, av mätningingenjören E. Nohldén upprättad karta hade utmärkts med grön streckning det av lantbruksinstitutets styrelse till byte föreslagna området och med röd streckning det område, som enligt vad ovan sagts vore ur stadens synpunkt lämpligare såsom bytesobjekt.

Drätselkammaren hade under hand inhämtat, att sistnämnda område av lantbruksinstitutets styrelse ansetts fullt likvärdigt med det först omnämnda.

Under åberopande av vad sålunda anförts finge drätselkammaren å Uppsala stads vägnar förklara sig icke hava något att erinra emot sådant markbyte, att staden, mot erhållande av det i dess skrivelse den 24 juli 1926 omnämnda område i Kungsängen, å Kungl. Maj:t och kronan överläte det å Nohldéns förberörda karta med röd streckning angivna område om 2.48 hektar av staden tillhöriga stadsågan nr 328.

Flygstyrelsen tillstyrker framställningen, under framhållande att det föreslagna markförvärvet icke i något avseende utgjorde hinder för ifrågasatt anordnande av flygfält vid Uppsala.

Under åberopande av den lämnade utredningen får jag tillstyrka ägoutbytet sådant det senast ifrågasatts. Departements-
chefen.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett utbyte av mark må äga rum mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, och Uppsala stad, å andra sidan, sålunda,

att, sedan det område om cirka 3 hektar av Ultuna kungsladugård i Uppsala län, som å stadsingenjören K. E. Romsons i ärendet företedda karta betecknats med röd färg, på kronans bekostnad vederbörligen avskilts från egendomen, nämnda område må av kronan överlåtas till Uppsala stad,

att Uppsala stad till kronan överlåter äganderätten till det område om 2.48 hektar av staden tillhöriga stadsägan nr 328, som å mätningsingenjören E. Nohldéns i ärendet företedda karta angivits med röd streckning,

att de i bytet ingående markområdena å ömse sidor lämnas fria från alla gravationer, samt

att kronan och Uppsala stad var för sig bestrida kostnaderna för lagfart å genom bytet tillfallen fastighet.

5:o.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av länsstyrelsen i Östergötlands län med utlåtande den 17 januari 1927 jämte protokoll över verkställd saluvärdering överlämnad framställning hava häradshövdingen Fredrik Törner och arrendatorn av arrendelotten nr 1 A av Starby kungsladugård om 10 1/2 mantal i S:t Pers med flera socknar i Östergötlands län, godsägaren K. G. Hedmark, anhållit om rätt för dem att till belopp, som torde komma att i vederbörlig ordning bestämmas, för anläggning av en halmcellulosafabrik inlösa ett å ansökningen bifogat, år 1927 i länets lantmäterikontor upprättad karta angivet område om 5.38 hektar av nämnda egendom med rätt till utfartsväg över kronoegendomen eller angränsande Vadstena kronoäng. I en vid ansökningen fogad förklaring har Hedmark medgivit områdets avsöndrande från egendomen utan något avdrag på arrendet men på villkor att köparna förbunde sig att, sedan erforderlig invallning verkställts, länsputsa till egendomen hörande, norr om jänvägen Vadstena—Ödeshög beläget vattensjukt område om 39.9 hektar till ett djup av minst 1.5 meter.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

[5.]
Starby kungsladugård i Östergötlands län.

Förenämnda kronoegendomar äro utarrenderade, arrendelotten nr 1 A av Starby kungsladugård till den 14 mars 1934 mot årligt arrende, som för närvarande utgår med 9,500 kronor, och Vadstena kronoäng till den 14 mars 1932 mot årligt arrende av 940 kronor.

Det till försäljning ifrågasatta området, som är beläget utmed stamfastighetens gräns mot kronolägenheten Vadstena kronoäng och sjön Vättern, är obebyggt och består av lågt liggande starrmark. Vid lågvatten i Vättern kan det, enligt vad uppskattningsmännen anfört, möjligen lämna dåligt bete men vid högvatten ligger det däremot till största delen under vatten.

Vid saluvärderingen har området, efter ett pris av 200 kronor per hektar, åsatts ett saluvärde av i avrundat tal 1,075 kronor.

Uppskattningsmännen hava funnit områdets avskiljande från kronoegendomen icke medföra någon olägenhet för denna. För vinnande av vägförbindelse med området hava de emellertid föreslagit, att från slutpunkten för Vasagatan i Vadstena väg med bro över Mjölnaån och landfästen borde anordnas å endera av ovan nämnda kronoegendomar, på sätt med blyerts å förberörda karta angivits, och att för vägen erforderlig mark borde lösas efter nämnda pris.

Från arrendatorn av Vadstena kronoäng föreligger skriftligt medgivande rörande dylik vägs framdragande däröver till förberörda område.

Domänintendenten framhåller den betydelse anläggningen av en halmcellulosafabrik skulle erhålla för orten samt lämpligheten av att sökandena få förvärva ifrågavarande område.

Länsstyrelsen, som ej funnit anledning till erinran mot den skedda uppskattningen, har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Med infordrat utlåtande den 9 februari 1927 har domänstyrelsen överlämnat förnyat yttrande av domänintendenten i länet ävensom ett av sökanden Hedmark såsom arrendator av arrendelotten nr 1 A av Starby kungsladugård gjort skriftligt åtagande att på egen bekostnad låta verkställa samt under arrendetiden underhålla i handlingarna omförmäld invallning av förutnämnda område om 39.9 hektar. Tillika har bifogats en efter förhandling med domänstyrelsen avgiven skriftlig förklaring av sökandena, vari de medgivit att, med bibehållen skyldighet för sökandena att hålla nyssberörda område länsumpat, priset å tomten i fråga må höjas till inalles 5,000 kronor.

Domänstyrelsen har för egen del i ärendet anfört bland annat följande.

Med avseende å ändamålet med det planerade företaget, för vars genomförande enligt under hand lämnat meddelande vore avsett att bilda ett bolag, och då ifrågavarande område, enligt vad ordsmyndigheterna vitsordade, kunde utan olägenhet för stamfastigheten avvaras, hade styrelsen ej något att erinra mot att området fränhändes kronan.

Vad köpeskillingen för området beträffade syntes det styrelsen att området, som i nuvarande skick ej kunde hava stort värde för jordbruksändamål, likväl, med hänsyn tagen därtill att området vore avsett till industritomt med belägenhet invid järnväg och stad, måste betinga ett vida högre värde än uppskattningsmännen åsatt, oaktat med upplåtelsen förbundes såsom villkor skyldighet för köpare att för framtiden hålla ett däri ej ingående

område av cirka 40 hektars vidd länsumpat. Däremot syntes det av sökandena erbjudna priset för tomtområdet i fråga kunna godkännas såsom skäligt under förutsättning givetvis av förberörda utfästelse av köpare, varigenom den fördelen komme stamfastigheten till godo att förenämnda mindervärdiga mark bleve brukbar för jordbruksegendomen.

För egen del tillstyrker jag, att ifrågavarande, för anläggning av en halm-cellulosafabrik avsedda område må försäljas mot den erbjudna köpeskillingen av 5,000 kronor och på de villkor om skyldighet för köparen att hålla angränsande område av kronoegendom länsumpat, som av domänstyrelsen angivits. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att det bolag eller annan sammanslutning, som för anläggning av en planerad halmcellulosafabrik kan komma att bildas, må av Starby kungsladugård om 10 $\frac{1}{2}$ mantal i St Pers med flera socknar i Östergötlands län med äganderätt förvärva det i ansökningen avsedda område om 5.38 hektar jämte mark för väg därtill av nämnda egendom eller Vadstena kronoäng på sätt å förberörda karta med blyerts angivits, mot en köpeskillning av 5,000 kronor samt under villkor i övrigt,

att köpeskillingen erlagges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen,

att områdena få av köpare tillträdas respektive den 14 mars 1932 och den 14 mars 1934 eller dessförinnan å tid, varom överenskommelse kan träffas med vederbörande nyttjanderättsinnehavare,

att, när sådan överenskommelse kommer till stånd, köparna därom omedelbart underrätta länsstyrelsen,

att, där så från kronans sida påfordras, köparna uppföra och för framtiden underhålla hägnad i områdets gräns mot kronans jord,

att köparna förbinda sig att, sedan det för läns-pumpning avsedda området av Starby kungsladugård blivit invallat, hålla samma område länsumpat till ett djup av minst 1.5 meter, samt

att köparna ensamma vidkännas alla med områdets avskiljande, lagfart å fånget och andra med köpet för-
enade utgifter.

6:o.

[6.]
Lilla Greby
nr 1 i Öster-
götlands län.

Förra landsfiskalsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Lilla Greby nr 1 i Vikingstads socken av Östergötlands län indrogs till statsverket från den 14 mars 1926 och är utårrenderat till den 14 mars 1928 mot ett årligt arrende av 1,000 kronor.

Under 1926 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet över denna förrättning och övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en år 1926 av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 12 kilometer från Linköping och 4 kilometer från Bankebergs järnvägsstation, innehåller en areal av 37.246 hektar, varav 29.432 hektar tomt och åker, 1.479 hektar äng, 4.880 hektar avrösningsjord och 1.455 hektar impediment.

Åkerjorden består av lera på lerbotten och är ej täckdikad; avrösningsjorden utgöres av stenbunden dålig betesmark, beväxt med huvudsakligen ek och hasselbuskar.

Egendomens åbyggnad är i gott stånd; egendomens arrendator David Carlsson äger boningshus med uthus och källa å det område av egendomen, som å kartan är betecknat med ägofiguren nr 43.

Egendomen har andel i häradsallmänning och är taxeringsvärderad till 31,500 kronor.

Uppskattningsmännen hava, då framställningar ingått om förvärvande av egna hem härstädes och då skäl för egendomens bibehållande i kronans ägo synts dem ej föreligga, föreslagit egendomens uppdelning i följande jordbruksegnahemslägenheter, nämligen

1) det med litt. A å kartan betecknade område, i två skiften, omfattande ägofigurerna nr 1—20, av 21, 22—49, av 50, 51, av 52, av 54 och 154 med en areal av 16.4405 hektar, varav 11.8705 hektar tomt och åker, 0.855 hektar äng, 3.110 hektar avrösningsjord och 0.805 hektar impediment. Å denna lott äro arrendatorns förberörda hus belägna, och hava uppskattningsmännen föreslagit, att lotten hembjudes arrendatorn till inköp för 9,020 kronor, var till lotten saluvärderats med inräknande av 400 kronor för kronans byggnad å lotten och 1,378 kronor för växande skog därå,

2) det med litt. B å kartan betecknade område, i två skiften, omfattande ägofigurerna nr av 21, av 50, av 52, 53, av 54, 56—60, 62—64, av 68, av 69, av 71—74, av 77, av 78, av 82—85, 86, 88—120 och 122—153 med en areal av 16.4405 hektar, varav 14.5065 hektar tomt och åker, 0.514 hektar äng, 1.149 hektar avrösningsjord och 0.271 hektar impediment. Denna lott, varå huvudsakliga delen av egendomens åbyggnad är belägen, har saluvärderats till 22,335 kronor, varav 13,600 kronor för åbyggnaden och 322 kronor för växande skog, samt ansetts böra försäljas å offentlig auktion, ävensom

3) det med litt. C å kartan betecknade område, omfattande ägofigurerna nr 66, av 68, av 69, 70, av 71—74, 75, 76, av 77, av 78, 79—81 och av 82—85 med en areal av 3.603 hektar, varav 2.948 hektar tomt och åker, 0.05 hektar äng, 0.603 hektar avrösningsjord och 0.002 hektar impediment. Denna lott, som är obebyggd och värderats till 1,775 kronor, har av uppskattningsmännen ansetts böra hembjudas Karl Aug. Berg till inlösen för

utökning av hans ägande, lotten angränsande lägenhet Bäckhemmet, vartill hör cirka 4 hektar åker.

I förberörda saluvärden ingå icke värdena av de andelar i det till 1,200 kronor uppskattade värdet av egendomens del i häradsallmänning, vilka vid blivande ägostyckning för egendomens styckning i nämnda lotter komma att tilldelas dem. De föreslagna saluvärdena hava ansetts böra sedermera, sedan fördelning av förberörda belopp enligt hemmantalet å de särskilda lotterna skett, böra ökas med andelarnas värden.

Länsstyrelsen har biträtt uppskattningsmännens förslag, och har *överjägmästaren* icke funnit något att ur skogsväsendets synpunkt erinra mot detsamma.

De av domänstyrelsen enligt bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk, vilka efter besiktning å egendomen innan förberörda uppskattningsförrättning hållits, uttalat sig för egendomens styckning i två lotter, hava sedermera, hörda över nu föreliggande förslag, förklarat sig icke hava något att erinra mot detsamma i vad det skiljer sig från det av de sakkunniga förut förordade.

Domänstyrelsen har biträtt uppskattningsmännens ifrågavarande förslag och tillika meddelat, att egendomens arrendator, som av boställshavaren arrenderat egendomen från 1916 till 1926, därefter av kronan arrenderat egendomen för nu löpande arrendeperiod med avträdessyn för boställshavaren gällande såsom tillträdessyn och i övrigt enligt gällande lag om nyttjanderätt till fast egendom, att arrendatorn enligt överenskommelse med avträdande boställshavaren övertagit betalningsansvaret för husrötebelopp, som kunde bliva egendomen åsatt, att vid förenämnda syn husrötebrist påsynats till ett belopp av 4,703 kronor 91 öre, som med avseende å villkoren för utarrenderingen efter boställets indragning skulle tillkomma kronan, att styrelsen emellertid på ansökning av arrendatorn medgivit anstånd med beloppets utbetalande till utgången av arrendeperioden den 14 mars 1928, samt att enligt meddelanden under hand av domänintendenten i länet vid uppskattningsförrättningen ansetts, att kronan vid egendomens försäljning borde förbehållas berörda husrötebelopp eller den del därav, vartill detsamma genom bristernas botande under arrendetiden kunde hava nedgått; och har domänstyrelsen för egen del instämt häri.

Med instämmande i försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:ts *Departements-*
mätte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{3}$ mantal Lilla Greby nr 1 i Vikingstads socken av Östergötlands län blivit fördelad i förberörda med litt. A, B och C betecknade lotter,

dels lotterna litt. A och C må var för sig försäljas i enlighet med gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembudsrätt för arrendatorn David Carlsson till lotten litt. A och för Karl Aug. Berg till lotten litt. C,

dels ock lotten litt. B må försäljas å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 fastställda villkor till den högstbjudande med tillträdesrätt den 14 mars 1928;

med förbehåll vid samtliga försäljningarna på sätt rörande ovannämnda husrötebelopp ifrågasatts samt med åliggande för domänstyrelsen att, med avseende å vad ovan anförts beträffande allmänningsandelen, efter det ägostyckning verkstälts, slutligen fastställa saluvärdena för de särskilda lotterna.

7:o.

[7.] Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Råberga nr 5 Hospitalsgård inom Linköpings stad är utarrenderad till den 14 mars 1929 mot ett årligt arrende av 1,200 kronor.

Råberga nr 5
Hospitals-
gård i
Östergötlands
län.

Under 1926 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson 1925 över egendomen upprättad karta i tre blad med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 4 kilometer från Linköping och 2 kilometer från Tannefors med järnvägsstation, består av ett gårdsskifte, ett annat skifte, beläget från huvudgården 3 kilometer fågelvägen och 8 kilometer efter laga utfartsvägen, ett utskifte i Malmskogen, beläget 10 kilometer från huvudgården, och ett utskifte i Häradskärret, beläget 15 kilometer från huvudgården. Arealen omfattar 50.2245 hektar, därav 38.5065 hektar tomt och åker, 2.4850 hektar äng och odlingsmark, 7.6965 hektar avrösningsjord och 1.5365 hektar impediment.

Skiftet i Malmskogen har en areal av 1.577 hektar åker och omslutes av en bebyggd lägenhet Ensbo om 2 hektar åker, vars innehavare, Gust. Alb. Pettersson, anhållit att få köpa skiftet. Detta har åsatts ett saluvärde av 1,575 kronor och ett arrendevärde av 80 kronor.

I övrigt har någon ansökning om förvärv av mark å egendomen ej gjorts, och hava *uppskattningsmännen* ej ansett något ytterligare område böra upplåtas. På grund av det fördelaktiga läget nära Linköping och Tannefors borde i en nära framtid värdefulla tomtupplåtelser från egendomen kunna ifrågakomma och, då i övrigt funnes goda och tillräckliga byggnader, borde egendomen bibehållas i kronans ägo.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra med anledning av uppskattningens förslag. Enligt länsstyrelsen innehade förenämnde Pettersson de i gällande grunder för upplåtelse av egnahemslägenheter från kronoegendomar föreskrivna kvalifikationer för förvärv av kronojord. Pettersson borde erhålla hembuds rätt vid skiftets försäljning.

De av domänstyrelsen på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk, vilka under 1926 besiktigat egendomen, hava förordat upplåtelsen av skiftet i Malmskogen. Då egendomen i övrigt kunde förväntas erhålla tomtvärde och byggnaderna efter uppförande av nytt svinhus vore tillräckliga för behovet, hade någon ytterligare frånstyckning ej ansetts böra ifrågasättas. De sakkunniga förordade utarrendering av nämnda del av egendomen.

Domänstyrelsen har i skrivelse 31 januari 1927 förklarat sig biträda förslaget till egendomens disposition.

Även jag biträder försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. *Departements-*
Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att nämnda, till kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Råberga nr 5 Hospitalsgård inom Linköpings stad hörande, i Malmskogen belägna utskifte må från egendomen försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Gust. Alb. Pettersson.

8:o.

Kronoegendomen $3 \frac{7}{8}$ mantal Skenäs kungsgård nr 1 i Östra Husby socken av Östergötlands län är med undantag av skogs- och hagmarken utarrenderad till den 14 mars 1928 mot årligt arrende av 3,245 kronor.

Under 1925 har å egendomen hållits arrendeuppskattningsförrättning. Av instrumentet över förrättningen och därtill hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren B. E. Forssell upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 30 kilometer från Norrköping och 6 kilometer från järnvägsstationen Östra Husby, innehåller 383.118 hektar, varav 103.640 hektar åker, 23.489 hektar äng, 252.532 hektar avrösningsjord och 3.457 hektar impediment.

Å egendomen finnas flera torp, därav ett, benämnt Stenhagen, med stuga, ladugård och vedbod tillhöriga kronan. Husen äro i dåligt stånd. Nämnda torp brukas sedan 1922 med domänstyrelsens tillstånd av Aug. Hertzman.

Uppskattningmännen hava föreslagit, att torpet Stenhagen med lägen-

[8.]

Skenäs kungsgård nr 1 i Östergötlands län.

heterna Sothem, Slottsbacken och Ormstorp, omfattande å kartan ägofigurerna nr 190—260 och av 261 med en areal av 13.252 hektar, varav 9.725 hektar tomt och åker, 0.567 hektar äng, 2.943 hektar avrösningsjord och 0.017 hektar impediment, måtte fränsäljas egendomen och hembjudas bemålde Hertzman till inköp. Lägenheten har saluvärderats till 7,590 kronor, därav 296 kronor för växande skog och 1,050 kronor för åbyggnaden. Erforderlig utfartsväg över stamfastigheten borde beredas lägenheten.

I uppskattningsinstrumentet bilagda, till domänintendenten i länet ställda skrivelser hava följande personer gjort framställning om köp av nedan-nämnda delar av egendomen:

1) Egendomens förre arrendator Nils Eriksson, som enligt kontrakt med domänstyrelsen för tiden den 14 mars 1921 till den 14 mars 1928 arrenderar Versholmen om 2.710 hektar jämte därintill liggande skär samt till området hörande fiskerätt, har anhållit att få köpa Versholmen och intilliggande skär. Å lägenheten uppförda boningshus m. fl. byggnader ägas av arrendatorn, som odlat och planterat lägenheten.

2) Arkitekten Werner Northun i Norrköping, som enligt kontrakt med egendomens arrendator sedan 1918 innehar ett område invid Skenäs skans, benämnt Skansgården, och därå uppfört byggnad med uthus, anlagt trädgård m. m. i tanke att där tillbringa sin ålderdom, har anhållit att få förvärva nämnda område.

3) Förre fiskaren vid egendomen Otto Anderssons änka Anna Matilda Andersson och övriga stärbhusdelägare hava anhållit att få köpa dels det område, som utgör västra spetsen av egendomen, omfattande lägenheterna Skenäs Ö nr 1 och Skenäs Udd, ävensom tillhörande betesmarker, dels Hesselholmen, som sammanhänger med fastlandet, jämte därutanför belägna två mindre holmar Jungsholmen och Önasskär, tillhoppa ett område av omkring 30 tunnland; och har såsom skäl härför anförts, att å nämnda lägenheter vore belägna stärbhuset tillhöriga stugor och uthus, vilka jämte fisket vid egendomen innehafts av förfäderna sedan omkring 150 år tillbaka, samt att förutsättningarna för att kunna försörja sig på fisket betydligt minskats, vilket i någon mån torde kunna uppvägas genom att erhålla något mera jord och därigenom kunna föda några flera djur.

I anledning av dessa ansökningar hava *uppskattningsmännen* anført att, då kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar i föreliggande fall ej kunde äga tillämpning och då en upplåtelse med äganderätt skulle komma att medföra delning genom lantmäteriförrättning av det till Skenäs hörande fiskevatten med ty åtföljande kostnader och försämring av domänen utan en där- emot svarande ersättning, uppskattningsmännen ansett sig ej kunna förorda dessa ansökningar. De hava hemställt, att lägenheterna Versholmen och Skansgården måtte upplåtas med besittningsrätt och att övriga delen av ifrågakomna områden och holmar bibehålles på sätt nu sker till egendomen.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren i östra distriktet har i yttrande den 11 augusti 1926 tillstyrkt förslaget om försäljning av torplägenheten Stenhagen men lika med uppskattningsmännen avstyrkt övriga ifrågasatta försäljningar. Beträffande

Skansgården framhålles, att denna lägenhet tillkommit utan styrelsens tillstånd och att dylik privat upplåtelse genom arrendator icke syntes böra uppmuntras, vartill komme att det här gällde upplåtelse av en synnerligen naturskön villatomt, belägen intill båtbyggnaden vid Bråviken, för vilken måste räknas med avsevärt högre markvärde än det som syntes hava legat till grund för arrendeuppskattningen. I fråga om Skenäs Ö med holmar framhåller överjägmästaren, att det här gällde synnerligen värdefulla villatomtområden, som sannolikt komme, om ej omedelbart så dock i en snar framtid, att av blivande ägare upplätas. Beträffande försäljning av Versholmen med tillhörande fiskerätt har överjägmästaren, som i anslutning till jägmästarens förslag tidigare förklarat sig under vissa villkor icke hava något att erinra däremot, nu uttalat, att mot försäljningen visserligen icke funnes något att ur skogssynpunkt anföra, men ansåge överjägmästaren, på de av uppskattningsmännen åberopade skäl för avslag å ansökningarna om förvärf av fiskevatten, dylik avsöndring ej böra komma till stånd. Ifrågasvarande efter Bråviken belägna egendom skulle givetvis komma att avsevärt förlora på, om dess bästa fiskevatten fränsålades. Ön Versholmen med Versgrundet och Egnahemsholmarna borde därför såsom tillhörande utmarken allt fortfarande stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning samt utarrenderas till nuvarande innehavare på de för nu löpande arrendeperiod bestämda villkor.

Efter förenämnda uppskattningsförrättning hava till domänstyrelsen ingivits ansökningar om inköp av ytterligare vissa delar av egendomen.

Sålunda har Gustaf Fredrik Gustafsson, som 1908 inköpt lägenheten Stohagen under egendomen, anhållit att, då den betesmark, som åtfölje köpet, vore otillräcklig för å lägenheten vinterfödda kreatur, han måtte få till beteshage köpa den del av utmarken, som vore utmärkt å en ansökningen bifogad karts-kiss. I häröver avgivna yttranden hava såväl *skogsstatstjänstemännen* som *domänintendenten* och *länsstyrelsen* avstyrkt ansökningen, huvudsakligen av skäl att egendomens utmark ej borde försäljas och att ansökningen torde gälla ej så mycket betet och marken som fastmera strand- och fiskerätten.

Vidare har förbemälda Nils Eriksson anhållit, att med den av honom till inköp föreslagna lägenheten Versholmen måtte följa jämväl vattenområdet vid holmen till angiven omfattning, därvid framhållits ytterligare, att Eriksson för förbättring av fisket utanför Egnahemsholmarna påkostat sprängningar i vattnet. Tillika har Eriksson hemställt att få köpa en del ängsmark belägen på fastlandet mitt emot och söder om Versholmen. Den förra framställningen har *domänintendenten* och *länsstyrelsen* avstyrkt, och hava de, enär ett avskiljande av omförmälda ängsmark skulle medföra stor skada för egendomen, hemställt, att även den senare ansökningen ej måtte föranleda till någon åtgärd.

De av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter besiktning å egendomen funnit anledning icke föreligga till ytterligare fränstyckning av jordbrukslotter

än uppskattningsmännen föreslagit, enär bland annat jorden till befintliga lägenheter voré för obetydlig för att kunna utläggas till självständiga mindre jordbruk.

Under erinran att ansökningar om inköp av Versholmen gjorts två gånger förut men blivit av Kungl. Maj:t den 2 juli 1909 och den 28 januari 1921 avslagna, förmåler *domänstyrelsen* sig icke kunna tillstyrka de av förenämnda Eriksson, Northun, Otto Anderssons stärbhusdelägare samt Gustafssön gjorda ansökningar men att styrelsen ämnade vid egendomens förnyade utarrendering tillse, att vederbörande lägenhetsinnehavare å egendomen finge förbliva vid sina innehavande lägenheter i den mån det med egendomens fördel vore förenligt. Förslaget om försäljning av torplägenheten Stenhagen biträdde styrelsen.

Departements-
chefen.

I enlighet med vad myndigheterna tillstyrkt och under erinran att rätten för förbemälda innehavare av lägenheter å egendomen att kvarsitta i sina nuvarande rättigheter kommer att bli va föremål för vidare prövning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att torplägenheten Stenhagen må med ovan angivna område från kronoegendomen $3\frac{7}{8}$ mantal Skenäs kungsgård nr 1 i Östra Husby socken av Östergötlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egna-hemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för köpare av lägenheten till utfartsväg över stamfastigheten samt med hembuds rätt för Aug. Hertzman.

9:o.

[9.]
Duvedal nr 1
i Östergöt-
lands län.

Den åt kronan bibehållna delen av förra hospitalshemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Duvedal nr 1 i Motala socken av Östergötlands län ävensom den under samma hemman lydande utjorden Sättran äro genom särskilda kontrakt utarrenderade var för sig, hemmanet till den 14 mars 1930 mot årligt arrende av 1,000 kronor och utjorden till den 14 mars 1929 mot årligt arrende av 530 kronor.

Under år 1926 har arrende- och saluvärdering hållits å utjorden Sättran. Av instrumentet över berörda förrättning ävensom övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren Joh. Er. Linder år 1908 upprättad karta över utjorden med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Från utjorden, som är belägen 5 kilometer från Motala och 3 kilometer från Motala verkstads järnvägsstation, har försålts jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 11 maj 1900 de inom A² å kartan med litt. a, b och c betecknade områdena och enligt beslut den 2 juni 1911 de å kartan med litt. c samt nr I—XV utmärkta områdena, varjämte enligt brev den 29 april 1921 till upplåtelse

medgivits tomterna å kartan nr XVI—XXI jämte viss vägmark. Den återstående delen av utjorden innehåller en areal av 21.408 hektar, därav 11.184 hektar åker, 10.017 hektar skogsmark och 0.207 hektar impediment. Av sist angivna tomter har den med nr XIX betecknade, som innehåller 0.239 hektar skogsmark, ännu icke blivit försåld. Tomten är särskilt utarrenderad till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 1 krona.

Kronans boningshus och ladugård äro i mycket dåligt skick. Arrendatorn av utjorden, David Karlsson, äger en i gott stånd varande tillbyggnad till boningshuset ävensom stall, loge, spannmålsbod, vagnbod och hemlighus i dåligt skick.

Uppskattningsmännen hava föreslagit att, då kronan ej hade någon fördel av att behålla utjorden samt denna med sin nuvarande areal väl lämpade sig till eget hem, utjorden måtte försäljas. Enär vederbörande arrendator hade hävdadt egendomen väl och ägde ovan angivna hus vid egendomen, ansåge uppskattningsmännen, att han borde tillerkännas hembuds rätt vid försäljningen. Ansökning av förvärv av mark från utjorden hade i övrigt icke gjorts.

Tomten nr XIX har åsatts ett saluvärde av 150 kronor och ett arrendevärde av 2 kronor 50 öre och har utjorden i övrigt saluvärderats till 10,665 kronor, därav 3,154 kronor 50 öre för växande skog, och arrendevärderats till 330 kronor, varvid hänsyn tagits till att innehavaren skulle erlægga annuiteterna för ett egendomen åvilande odlingslån.

Länsstyrelsen har biträtt förslaget och ansett lämpligt, att tomten nr XIX försåldes tillsammans med huvudlotten; och har länsstyrelsen tillstyrkt förslaget om hembuds rätt för arrendatorn.

Överjägmästaren har likaledes tillstyrkt förslaget om utjordens försäljning i dess helhet. Enligt överjägmästarens förmenande kunde visserligen skogsmarksvärdet med hänsyn till det goda läget intill Motala verkstads område förefalla lågt, men då skogsmarken vore så försumpad, att tomtuppåtelse icke vore möjlig utan föregående dränering, har överjägmästaren icke funnit skäl till erinran. Av vederbörande jägmästare företagen beståndsvårdande salustämpling ingick ej i den skog, som skulle med egendomen försäljas, och behövde någon förlängd avforslingstid för det utstämplade virket ej förbehållas.

De av domänstyrelsen i enlighet med bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för styckning av kronoegendomar, vilka under 1926 besiktigat egendomen, hava anfört följande: Från utjordens skogsskifte, som låge närmare Motala verkstad än inägojorden, hade åtskilliga byggnadstomter upplåtits. Under den närmaste framtiden torde emellertid behov av ytterligare tomtmark vid skiftet ej föreligga. Utjordens inägojord låge så långt från samhället, att denna icke kunde påräknas erhålla tomtvärde. Med hänsyn till byggnadernas beskaffenhet och då utjorden bildade ett mindre jordbruk av lämplig storlek förordades lägenhetens upplåtelse i en lott.

Jämväl *domänstyrelsen* har biträtt det uppgjorda förslaget.

Även jag tillstyrker sagda förslag och hemställer därför, att Kungl. *Departements-*
Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att de i kronans ägo kvarvarande delarna av utjorden Sättran, nämligen huvudlotten jämte tomten nr XIX, i Motala socken av Östergötlands län må försäljas

antingen till huvudlottens arrendator, David Karlsson, för en köpeskilling av 10,815 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1929 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* utjorden försäljes i det skick den vid tillträdet befinner, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, *att* köpebrev skall utfärdas, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, *att* köparen skall svara för de å utjorden för tiden efter tillträdesdagen belöpande annuiteter å ett egendomen åvilande odlingslån och andra onera och utskylder, samt *att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i utjorden till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Karlsson icke begagnar sig av omfördämda medgivande att förvärva utjorden för angivna köpeskilling, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1929 och med skyldighet för honom att ansvara för de å utjorden för tiden efter tillträdesdagen belöpande annuiteter å det egendomen åvilande odlingslånet.

10:o.

[10.] Kronoegendomen 1 mantal Rågsjö nr 2 och 3 Bengtsgård och Larsagård i Nävelsjö socken av Jönköpings län är, med undantag av den enligt Kungl. Maj:ts brev den 11 maj 1900 från egendomen försälda lägenheten Rosenlund samt egendomens utmark jämte till torpet Tällekullen brukade ägor, utarrenderad till den 14 mars 1928 mot årligt arrende av 500 kronor.

Under 1925 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet häröver med tillhörande handlingar, varibland en av distriktslantmätaren Edw. Ekberg 1918 kompletterad karta över egendomen med tre beskrivningar, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 0.4 mil från Myresjö järnvägsstation och 1.2 mil från Vetlanda, innehåller en areal av 200.025 hektar, därav 25.720 hektar tomt och åker, 35.251 hektar äng, 137.642 hektar avrösningsjord och 1.412 hektar impediment. Häri ingår torpet Tällekullen med en areal av, förutom annan mark, 8.248 hektar tomt och åker samt 4.784 hektar äng.

Rågsjö nr 2
och 3 Bengts-
gård och
Larsagård i
Jönköpings
län.

Åkern till huvudgården består av ganska god sandmylla men är mycket besvärad av sten. Ången är, utom cirka 20 hektar sank sjöbotten av ringa värde, medelgod och betet tillräckligt. Taxeringsvärdet för inägorna är 22,000 kronor.

Egendomens arrendator J. A. Pettersson har vid uppskattningstillfället begärt att få med äganderätt förvärva ett jordområde om cirka 2 hektar intill den förut försälda lägenheten Rosenlund.

Uppskattningsmännen hava i anledning härav föreslagit försäljning av nämnda område, som å kartan är begränsat av streckade linjer och betecknat med litt. C samt innehåller 1.276 hektar åker, 0.213 hektar äng, 0.572 hektar avrösningsjord och 0.025 hektar impediment eller tillhoppa 2.086 hektar. Området har åsatts ett saluvärde av 1,140 kronor.

Egendomen i övrigt har av uppskattningsmännen ansetts böra bibehållas, varemot *överjägmästaren* ifrågasatt försäljning av hela södra delen av hemskiftet efter en linje A—B i blyerts å kartan och dels nordvästra delen av samma skifte, väster om en linje I—F likaledes i blyerts å kartan. I sistnämnda fall skulle i kronans ägo komma att bibehållas omkring 56 hektar av hemskiftet och hela utskiftet om 68 hektar eller tillhoppa omkring 124 hektar, därav omkring 104 hektar produktiv skogsmark, som enligt *överjägmästarens* förslag lämpligen kunde sammanslås med skogsmarkerna till inom Nävelsjö socken jämväl belägna kronoegendomarna Målen och Ånga. Härigenom skulle bildas en kronopark om cirka 290 hektar produktiv skogsmark.

I anledning härav har domänstyrelsen låtit vederbörande uppskattningsmän med biträde av jägmästaren verkställa *salvärdering* av de sålunda till försäljning ifrågasatta delar av hemskiftet, eventuellt fördelad i lämpliga egnahemslägenheter, varvid jämväl skulle tagas i övervägande, huruvida icke de å norra delen av egendomens utskifte belägna inägor (torpet Tällekullen) med någon tilldelning av skog lämpligen kunde säljas.

Av instrumentet över denna förrättning, som hållits under år 1926, inhämtas bland annat följande.

Vad först beträffar torpet Tällekullen har vederbörande *jägmästare*, då nästan alla dess byggnader vore nyuppförda på skogsstatens bekostnad och i synnerligen gott skick och torpet behövdes till skogsarbetartorp samt den till torpet hörande åkern vore spridd på skilda ställen i skogsmarken, föreslagit, att torpet måtte bibehållas i kronans ägo, och hava *uppskattningsmännen* anslutit sig härtill.

I fråga om huvudgårdens inägor hava uppskattningsmännen, som vidhållit sitt förslag om försäljning av lägenheten litt. C, ansett lämpligast, att inägorna utom nämnda lägenhet icke styckades, enär den skogs- och betesmark, som skulle tilldelas inägorna vid blivande försäljning, vore så ringa till arealen och av sådan beskaffenhet att nödigt husbehovsvirke icke kunde påräknas från densamma åt två åbor och det stälde sig alldeles för dyrbart att i all framtid köpa virke för dylikt ändamål.

Ansåges ytterligare styckning likväl böra ske, hava uppskattningsmännen föreslagit utläggandet av följande styckningslotter nämligen,

lotten litt. A, å kartan omfattande ägofigurerna nr 1—23, 24a, 25a, 26a, 27a, 28—32, 33a, 34a, 35a och 36a, om 29.402 hektar, därav 7.998 hektar åker, 6.871 hektar äng, 14.266 hektar betes- och skogsmark och 0.267 hektar impediment,

lotten litt. B, omfattande ägofigurerna nr 37a, 37c, 38—81, 82a, 82b, 83a, 83b, 85b, 86a, 86b, 87a och 87b, om 44.498 hektar, därav 8.022 hektar tomt och åker, 18.532 hektar äng, 17.385 hektar betes- och skogsmark samt 0.559 hektar impediment,

lotten litt. C, omfattande ägofigurerna nr 24b, 25b, 26b, 27b, 33b, 34b 35b, 36b och 37b, med förutnämnda arealer.

Lotterna litt. A och B hava saluvärderats litt. A, som är obebyggd, till 10,000 kronor, därav 3,100 kronor för växande skog, samt litt. B, med alla till huvudgården hörande byggnader, till 19,900 kronor, därav 5,600 kronor för växande skog. Om lotterna litt. A och B upplätas gemensamt, har saluvärdet ansetts böra bestämmas till 29,900 kronor. Vid försäljning av lotterna litt. A och B var för sig borde förbehållas för samfällt behov en källa i ängen nordväst om den nuvarande åbyggnaden med rätt för ägaren till lotten litt. A att å lotten litt. B använda väg och anlägga vattenledning från blivande åbyggnad å lotten litt. A till källan.

Elektriska ledningar å gården, vilka tillhöra arrendatorn, borde förbehållas denne ävensom förbehåll göras om rätt för ägare till befintliga ytterledningar att hava dessa kvarstående.

Då den nuvarande arrendatorn innehaft arrendet av egendomen över fyrtio år och nu vore så gammal, att han inte kunde fortsätta med eget jordbruk någon längre tid, men hade en gift son i hemmet, som biträdde med jordbruket och vore villig övertaga egendomen efter fadern, hava uppskattningsmännen föreslagit, att egendomen i dess helhet eller, om den skulle styckas i tre delar, lotterna litt. B och C, måtte hemljudas arrendatorn till inköp för föreslagna pris.

Länsstyrelsen har icke haft något att erina mot berörda förslag.

De av domänstyrelsen jämlikt bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter besiktning å egendomen utlåtit sig, att enligt den uppgjorda styckningsplanen den ena lotten erhöle huvudsakligen barrskog och den andra nästan uteslutande lövskog och att med hänsyn härtill och då den å lotten litt. B upptagna ängen utgjordes av ett försumpat område, som ej utan stora torrläggningkostnader kunde giva någon avkastning, samt för övrigt egendomens åkerareal vore något otillräcklig för uppdelning i två lotter, huvudgården med en areal av cirka 17 hektar åker borde försäljas i en lott och att, om arrendatorn ej förmäde inköpa denna, han i varje fall borde beredas möjlighet att inköpa det obebyggda tomtområdet om 2.086 hektar (lotten litt. C).

I ett från *överjägmästaren* infordrat förnyat yttrande i ärendet har denne förklarat sig ej hava något att erinra mot de sakkunnigas förslag.

Domänstyrelsen har biträtt de sakkunnigas förslag samt i övrigt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förordna, att den del av egendomen, som ej skall försäljas, ställes under skogsstaten för att förvaltas såsom kronopark.

*Departements-
chefen.*

Jämväl jag ansluter mig till de sakkunnigas försäljningsförslag. Beträffande dispositionen av den i kronans hand efter den föreslagna försäljningen

återstående delen av egendomen vill jag återkomma därtill, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger. Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Rågsjö nr 2 och 3 Bengtsgård och Larsagård i Nävelsjö socken av Jönköpings län blivit genom ägostyckning fördelad i två lotter, omfattande den ena förberörda med litt. A, B och C betecknade del av egendomen och den andra egendomen i övrigt, förstnämnda styckningslott må försäljas

antingen i odelat skick till egendomens arrendator J. A. Pettersson mot en köpeskillning av 31,040 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1928 och en sjättedel varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* lotten säljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, *att* innehavare av elektriska ytterledningar å egendomen förbehållas rätt att hava dessa kvarstående, *att* köpebrev skall utfärdas, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, *att* lotten skall i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder samt *att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest lottens försäljning i odelat skick ej kommer till stånd, efter styckning sålunda, att det med litt. C betecknade område därav må till förbemålde Pettersson försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar samt lotten i övrigt å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928 och med förbehåll beträffande elektriska ledningar på sätt ovan sagts och att arrendatorns ledningar ej ingå i försäljningen.

11:o.

[11.] Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Hörda nr 8 Nästagård i Berga socken av Hörda nr 8 i Kronobergs län är utarrenderad till den 14 mars 1928 mot ett årligt arrende av 625 kronor.

År 1925 har å egendomen hållits förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering av egendomen från nämnda dag, därvid förslag väckts om försäljning av vissa områden av egendomen. Av instrumentet över berörda förrättning samt därtill hörande handlingar ävensom utdrag av en över Hörda by vid laga skifte åren 1863 och 1864 av A. E. Modée genom Victor Sandberg upprättad karta, i vad densamma avser kronoegendomens område, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, uppdelad i tre skiften, hemskiftet, Lindötorpet och skogsskiftet, är belägen omkring 1 mil från Ryssby järnvägsstation och har en areal av 151.2995 hektar, därav 11.4200 hektar åker, 30.8290 hektar äng, 108.8745 hektar skogsmark och torvmosse samt 0.1760 hektar impediment.

Å egendomen finnas, sedan Lindötorpet lags under huvudgården, inga under särskilt bruk varande torp eller lägenheter. Hemskiftet och Lindötorpet äro bebyggda med staten tillhöriga hus, Lindötorpet dock endast med ladugård. Skogsskiftet är obebyggt. Av de å hemskiftet befintliga byggnaderna äro endast boningshuset samt två av uthusen i gott stånd, men övriga byggnader synnerligen bristfälliga. Ladugården å Lindötorpet är dålig.

Under framhållande av att betydande nybyggnader torde bli erforderliga, därest egendomen kommer att bibehållas i kronans ägo och ånyo utarrenderas, hava uppskattningsmännen med hänsyn till de kostnader, som härigenom skulle åsamkas statsverket, föreslagit, att hemskiftet, Lindötorpskiftet och den del av skogsskiftet, som sträckte sig åt öster från den kvadratiske figur, som utgör huvuddelen av nämnda skifte, skulle försälas gemensamt efter hembud till nuvarande arrendatorn Johan Salomonsson. Återstående del av skogsskiftet skulle i kronans ägo bibehållas.

Försäljningslottens areal och av uppskattningsmännen därå åsatt saluvärde framgår av nedanstående tabell:

	Tomt och åker	Äng	Skogs- och betesmark	Impediment	Summa	Saluvärde	Däraf skogsvärde
Hemskiftet	11.0000	10.5000	10.8006	0.1760	32.4766	11,607: 70	489: —
Lindötorpskiftet	0.4200	6.5080	29.9686	—	36.8916	6,965: 45	4,521: —
Del av skogsskiftet	—	13.8266	0.2072	—	14.0338	2,761: 58	671: —
					83.4020	21,334: 78	5,681: —

Länsstyrelsen och överjägmästaren i Smålands distrikt hava icke framställt någon erinran mot uppskattningsmännens försäljningsförslag.

De av domänstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade sakkunniga i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter tagen del av uppskattnings-

instrumentet biträtt förslaget om försäljning av egendomens inägoområde med tillägg av därför erforderlig skogsmark.

Med skrivelse den 21 januari 1927 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

Styrelsen funne uppskattningsmännens förslag att i kronans ägo bibehålla huvudsakliga delen av egendomens skogsskifte mindre tillfredsställande. Skogsskiftet vore nämligen enligt styrelsens mening av allt för ringa omfattning för att motivera dess ställande under skogsstatens vård och förvaltning såsom särskild kronopark, och att sammanföra skiftet med annan kronopark syntes styrelsen på grund av skiftets avskilda läge vara uteslutet.

Styrelsen ansåge därför, att det för statsverket skulle ställa sig vida fördelaktigare, därest även återstoden av skogsmarken avyttrades. Styrelsen hade med anledning därav föranstaltat om saluvärdering å berörda del av skiftet. Enligt det instrument, som sedermera tillställdes styrelsen, beräknades skiftet äga ett värde av 27,930 kronor 20 öre, därav 3,480 kronor 90 öre för mark.

Av uppskattningsinstrumentet framginge emellertid, att skiftesdelens skog till nästan hälften bestode av yngre, synnerligen vacker plantskog och att den i övrigt utgjordes av kulturskog i en ålder av endast 20—45 år med insprängda, obetydligt äldre och söndertrasade skogsbestånd.

I anledning därav torde avverkningsmöjligheten å skiftet vara synnerligen obetydlig och skiftets nuvarande handelsvärde jämförelsevis ringa.

Förfrågan hade under år 1918 framställts till Berga kommun, huruvida kommunen vore villig förvärva skiftet, men hade härå erhållits nekande svar.

Styrelsen hade därför, även om skäl kunde anses föreligga ur ren förvaltningssynpunkt att försälja skiftet i dess helhet, funnit det vara lämpligare att tillsvidare låta anstå med försäljningen av förberörda skiftesdel. Densamma torde under sådana förhållanden böra ställas under skogsstatens omedelbara vård.

Styrelsen biträdde förty det av uppskattningsmännen framlagda försäljningsförslaget, dock syntes den till försäljning avsedda lotten böra utbjudas å offentlig auktion. Styrelsen hade inhämtat, att hinder för ägostyckning å egendomen icke föreläge.

Med förordande av domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. *Departement-* Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att, sedan kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Hörda nr 8 Nästagård i Berga socken av Kronobergs län undergått styckning i två lotter, den ena omfattande det av uppskattningsmännen till försäljning föreslagna området, tillhoppa 83.4020 hektar, och den andra egendomen i övrigt, förstnämnda lott må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor och med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928.

12:o.

[12.] Kronoegendomen 1 mantal Basebo nr 1 och 3 i Högsby socken av Kalmar län är utarrenderad till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 1,150 kronor.

Basebo nr 1
och 3 i Kal-
mar län.

Under år 1926 har å egendomen hållits uppskattningförrättning. Av instrument häröver med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Hugo Fröman år 1925 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 5.5 kilometer från Berga och Bohults järnvägsstationer och 3 mil från Oskarshamn, har en areal av 394.078 hektar, därav 1.736 hektar tomt, 47.283 hektar åker, 3.739 hektar äng, 335.236 hektar betes- och skogsmark samt 6.084 hektar impediment.

Huvudgårdens åbyggnader äro tillräckliga för behovet och i mycket gott skick.

I anledning av inkomna ansökningar om förvärv av områden av egendomen till egna hem hava *uppskattningsmännen* föreslagit försäljning av följande åtta lotter:

Litt. å kartan	Ågofigur	Areal hektar					Saluvärde kr.			Spekulant
		Åker	Äng	Avrös- nings- jord	Im- pedi- ment	Summa	Total- belopp	därav för växande skog		
A (Sandtorpet)	1—71, 332 —340, 343 —352	10.105	0.645	19.329	0.363	30.442	16.500	8,919	Gustaf Nilsson	
B (Bäckhult)	221—260, 393—397	3.708	—	10.465	0.327	14.500	9,450	5,381	Thure Johansson	
C	217, 217 a	0.146	—	0.006	—	0.152	152	—	Johan Lagerström	
D (Dalen)	284—288	0.247	—	0.041	0.001	0.289	288	—	Karl Gustav Ström	
E	218—219	0.260	—	—	—	0.260	260	—	Karl Simonsson	
	215	0.070	—	—	—	0.070	140	—	A. F. Svensson	
	216	0.008	—	—	—	0.008	24	—	J. C. Peterson	
	77	0.025	—	—	—	0.025	50	—	Högsby församling	

Lägenheterna Sandtorpet och Bäckhult innehavas av Gustaf Nilsson respektive Thure Johansson och äro bebyggda med kronan tillhöriga byggnader samt lägenheten Dalen av Karl Gustav Ström, som äger byggnaderna å lägenheten. Ågofigurerne litt. C och E avses att av spekulanterna användas till utökning av dem tillhöriga intilliggande lägenheter. Ågofigurerne nr 215, 216 och 77 brukas för närvarande av spekulanterna.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lägenheterna Sandtorpet, Bäckhult och Dalen skola hembjudas vederbörande innehavare samt att övriga områden skola försälas på auktion.

Beträffande egendomen i övrigt hava uppskattningsmännen ansett, att densamma borde i kronans ägo bibehållas och ånyo utarrenderas.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra i anledning av uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren har framhållit att, då ej särskilda motiv framförts såsom skäl till bibehållande i kronans ägo av huvudgården, förslag till försäljning av inägojorden jämte lämplig utmark såsom betesmark bort hava upprättats. Vidare har *överjägmästaren* ansett den av uppskattningsmännen föreslagna försäljningen av lotten litt. A, Sandtorpet, såsom självständigt jordbruk mindre lämplig på grund av dels åkerns mycket torra och magra beskaffenhet (lätt mosand) och dels skogsmarkens goda och lättföryngrade beskaffenhet med därpå befintligt rätt betydande skogskapital, i anledning varav den i hög grad skulle lämpa sig för bibehållande i kronans ägo. Förslag till försäljning av denna lägenhet borde anstå tills vidare eller uppgöras i samband med förslag till försäljning av huvudgården, enär då i ett sammanhang borde prövas, vilka områden med hänsyn till storlek och läge vore lämpade att bibehållas i kronans ägo. Mot försäljning av lotten litt. B och övriga obetydliga arealer hade *överjägmästaren* intet att erinra.

De av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter besiktning å egendomen tillstyrkt uppskattningsmännens förberörda förslag till försäljning av lägenheter från egendomen samt med hänsyn till den för huvudgårdens bruk tillräckliga och goda åbyggnaden icke funnit lämpligt föreslå ytterligare uppstyckning av egendomen.

Ej heller *domänstyrelsen* har funnit anledning till erinran mot uppskattningsmännens försäljningsförslag.

. I enlighet med samma förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte *Departements-*
föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att från kronoegendomen 1 mantal Basebo nr 1 och 3 i Högsby socken av Kalmar län må var för sig med ovan angivet område försäljas,

dels lägenheterna litt. A Sandtorpet, litt. B Bäckhult, och litt. D Dalen enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Gustaf Nilsson till lotten litt. A, Thure Johansson till lotten litt. B samt Karl Gustav Ström till lotten litt. D,

dels ock lotterna litt. C och E samt ägofigurena nr 215, 216 och 77 å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1929.

13:o.

[13.] *Kronoparken*
Dabbekulla i
Kalmar län. Genom beslut den 27 oktober 1916 förordnade Kungl. Maj:t, att indragna kaptensbostället $\frac{1}{2}$ mantal Dabbekulla nr 1 i Kristdala socken av Kalmar län skulle från den 14 mars 1918 i sin helhet ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning för att förvaltas såsom kronopark. Den 30 november 1916 förklarade domänstyrelsen, att kronoparken skulle benämnas Dabbekulla. Denna har sedermera utökats med utmarken till indragna kaptensbostället $\frac{1}{2}$ mantal Libbekulla nr 1.

Kronoparken omfattar en sammanlagd areal av 434.02 hektar, varav 343.33 hektar produktiv skogs- och hagmark, 25.84 hektar impediment och 64.85 hektar inägor. De sistnämnda utgöras av — förutom två torp — Dabbekulla huvudgård, som är bebyggd med åbyggnader till två lägenheter. Gården är genom gemensamt kontrakt upplåten på arrende till två arrendatorer.

I samband med ny utarrendering av huvudgården har fråga uppstått om försäljning av densamma, och hava en var av arrendatorerna förklarat sig önska inköpa en del av gården.

Med anledning härav har på domänstyrelsens föranstaltande och efter förordnande av länsstyrelsen i Kalmar län domänintendenten i länet med biträde av uppskattningsmän samt vederbörande jägmästare och distriktslantmätare upprättat styckningsförslag och förslag till saluvärdering av de områden, som borde försäljas.

Av ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Erik Hänel år 1926 upprättad rågångskarta över $\frac{1}{2}$ mantal Dabbekulla nr 1, upptagande jämväl försäljningsområdenas yttergränser, och en nämnda karta tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Beträffande försäljningsområdenas omfattning hava vid preliminärt uppgjort förslag till egendomens styckning framkommit tre alternativ, alla upptagande, utom den del av fastigheten som skulle kvarbliva i kronans hand litt. C, två lotter (litt. A och litt. B) avsedda för försäljning. Uppskattningsmännen hava enat sig om alternativ III, varigenom sagda lotter tilldelats jämförelsevis stora delar av kronoparkens utmark. Såsom stöd härför har åberopats, att de andra alternativen skulle i allt för ringa grad tillgodose brukarnas nödvändigaste behov av bete och skog, att båda salulotterna för ombyggnader vore i behov av all den avverkningsbara skog, som funnes å respektive lotter, och att skogsmarken med hänsyn till dess beskaffenhet icke hade något vidare ekonomiskt värde för kronan men väl kunde bidra till att öka brukarnas besuttenhet.

Områdena äro i kommunikationshänseende tämligen ogynnsamt belägna. Närmaste järnvägsstation är Hultsfred, dit avståndet är cirka 40 kilometer.

Norra lotten (litt. B) omfattar en areal av 48.021 hektar, därav 6.008 hektar åker, 8.619 hektar äng, 33.240 hektar skogs- och betesmark samt 0.154 hektar impediment. Av byggnaderna äro boningshus, visthusbod och svinhus i gott skick samt de övriga i allmänhet gamla men användbara.

Lotten har av domänstyrelsen saluvärderats till i avrundat tal 12,700 kronor, därav växande skog till värde av 6,331 kronor.

Skogens värde har erhållits på så sätt, att det av uppskattningsmännen uppgivna värdet, 7,034 kronor, minskats med 10 procent för skatter, onera med mera.

Arrendatorn G. A. Windahl har förklarat sig villig att för lotten erlægga en köpeskillning av cirka 12,564 kronor. Detta anbud är avgivet före värderingsförrättningen och grundat på en av överjägmästaren preliminärt gjord värdering. Vid verkställd lantmåteriförrättning har emellertid befunnits, att arealen av lotten är 2.281 hektar större än den av överjägmästaren beräknade. Det av uppskattningsmännen erhållna något högre värde, (6,390 + 7,034 eller i avrundat tal =) 13,400 kronor, torde i huvudsak bero på ifrågasvarande ökning av arealen. Arrendevärdet utgör 415 kronor.

Södra lotten (litt. A) omfattar en areal av 39.441 hektar, därav 7.623 hektar åker, 1.665 hektar äng, 29.761 hektar skogs- och betesmark samt 0.392 hektar impediment.

Av byggnaderna å lotten är brygghuset i gott skick, under det de övriga i allmänhet äro gamla men användbara, boningshuset dock endast tillsvidare och ladugården efter grundlig reparation.

Lotten har av domänstyrelsen saluvärderats till i avrundat tal 7,100 kronor, därav växande skog till värde av 2,701 kronor.

Vid beräkning av markvärdet har domänstyrelsen icke funnit skäl godtaga av uppskattningsmännen verkställt avdrag på grund av dåliga byggnader, då åkerjorden med byggnader åsatts så lågt pris, 400 kronor per hektar, att ytterligare nedsättning icke syntes böra ske. Det uppgivna värdet av skogen har däremot minskats med 10 procent för skatter, onera och dylikt.

Arrendatorn G. Fahlström har förklarat sig villig att för lotten erlægga en köpeskillning av cirka 7,821 kronor. Liksom beträffande lotten litt. B är detta anbud avgivet före värderingsförrättningen. Arealen har visat sig vara 5.219 hektar mindre än den av överjägmästaren beräknade, vilket i viss mån torde förklara det av överjägmästaren åsatta högre värdet. Arrendevärdet utgör 385 kronor.

Åkerjorden är å båda lotterna av växlande beskaffenhet, dock bestående av huvudsakligen lermylla på lerbotten.

Betestillgången är sämre å den norra lotten än å den södra, varför den förra tilldelats mera slättermark.

Skogsmarken är tämligen god och beväxt med huvudsakligen blandskog av i regel mindre god beskaffenhet.

Huvudgården är gemensamt utarrenderad till Axel Windahl och Gottfrid Fahlström genom kontrakt, vilket gäller till den 14 mars 1928. Windahl har innehaft arrendet sedan den 14 mars 1920 och Fahlström sedan den 20 januari 1921, vilken dag å honom verkställd kontraktsöverlåtelse blev av styrelsen godkänd. Arrendeavgiften utgör för närvarande 715 kronor för år.

Uppskattningsmännen tillstyrka, att nuvarande arrendatorerna erhålla hembud, Windahl å lotten litt. B och Fahlström å lotten litt. A.

Såsom förutsättning för ovan angivna salu- och arrendevärden hava uppskattningsmännen föreslagit följande delvis vid ägostyckningsförslagets uppgörande uppsatta villkor, nämligen *att* förefintliga utfartsvägar till Sjöök, Mjökulla och Libbekulla samt väg över lotten litt. B till litt. C (återstående del av Dabbekulla, avsedd att bibehållas i kronans ägo) tillförsäkras lotterna gemensamt, *att* fisket i ån från sjön Hägern till sjön Tvingen tillförsäkras lotterna gemensamt, *att* fisket i sjön Hundelen bibehålles under skogsstaten, *att* lotten litt. A tillförsäkras rätt att låta halva boningshuset stå kvar å lottens litt.

B tomt intill den 14 mars 1933, samt att nyttjanderätt till halva visthusboden å lotten litt. B tillförsäkras lotten litt. A under samma tid.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* tillstyrka försäljningen, då områdena icke vore behöfliga för kronoparkens skötsel och då, därest de bibehölles i kronans ägo, kostsamma ny- och ombyggnader skulle bliva erforderliga.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen har förordat försäljningen.

Departements-
chefen.

Även jag biträder försäljningsförslaget samt hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lotterna litt. A och litt. B å här förut åberopade av distriktslantmätaren Hähnel år 1926 upprättade karta må fränskiljas kronoparken Dabbekulla och med å lotterna befintliga, kronan tillhöriga byggnader samt på de av uppskattningsmännen föreslagna villkor med tillträdesrätt den 14 mars 1928 var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för nuvarande arrendatorer att erhålla hembud, arrendatorn Gottfrid Fahlström å lotten litt. A och arrendatorn Axel Windahl å lotten litt. B.

14:o.

[14.] Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Eldstorp nr 2 i Pelarne socken av Kalmar län är för tiden till den 14 mars 1928 utarrenderad mot en årlig avgift av 500 kronor.

Under 1925 har arrende- och saluvärdering hållits å egendomen. Av instrument däröver och övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av kommissionslantmätaren M. Sjöholm år 1894 upprättad, av extra lantmätaren Harald Malmberg år 1915 kompletterad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Lönneberga järnvägsstation å Nässjö—Oskarshamns järnväg, har en areal av 156.020 hektar, därav 0.888 hektar tomt och trädgård, 17.036 hektar åker, 7.201 hektar äng, 130.343 hektar avrösningsjord och 0.552 hektar impediment. Större delen av byggnaderna å egendomen äro mycket gamla. Egendomens senast åsatta taxeringsvärde utgör 14,000 kronor för inägor och 26,700 kronor för skog och skogsmark.

Uppskattningsmännen hava föreslagit egendomens försäljning i följande fyra lotter jämte landvinningen vid Hemsjön, nämligen huvudgården om 90.041 hektar med ett saluvärde av 63,420 kronor, Zakristorp om 43.27 hektar med värde av 31,680 kronor, Strömsholm om 20.944 hektar med värde av 8,640 kronor, en lott om 0.740 hektar med värde av 240 kronor och landvinning om 1.025 hektar med värde av 200 kronor. Arrendevärdet å egendomen i dess helhet har uppskattats till 675 kronor.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren har med hänsyn till storleken av förefintligt virkeskapital å egendomen avstyrkt den föreslagna försäljningen, då det ej kunde tänkas utförbart och knappast förenligt med en god skogsvård att på en gång uttaga en så stor virkesmassa, att det kvarvarande kapitalet anpassats enbart med avseende på tillgodoseende av lotternas behov av husbehovsskog. Överjägmästaren har ifrågasatt, huruvida det ej vore lämpligt att egendomen avsattes till kronopark.

Vid övervägande av vad i ärendet förekommit fann domänstyrelsen egendomens egentliga skogsmark böra åt kronan bibehållas, och uppdrog styrelsen åt uppskattningsmännen att med biträde av vederbörande lantmätare uppgöra *nytt förslag* till egendomens disposition, gående ut på försäljning av förberörda fem lotter, dock vad beträffar de tre förstnämnda i huvudsaklig överensstämmelse med å kartan med blyerts uppdragna gränslinjer.

Vid den nya uppskattningsförrättningen förelågo ansökningar av egendomens arrendator, Severin Lundahl, om friköp av huvudgården och av förre torparen Petter Samuelsson om friköp av Zakristorpet.

Uppskattningsmännen hava funnit, att beträffande huvudlotten, som å kartan samt i en av vederbörande lantmätare upprättad beskrivning betecknats med A, två alternativ voro möjliga. Enligt alternativ I (varvid huvudlotten betecknats med litt. A₁) skulle gränslinjerna gå mellan punkterna 1, 2, 3, 4 och 5 med blyerts å kartan samt enligt alternativ II (A₁₁) mellan punkterna 1, 4 och 5.

Då enligt uppskattningsmännens mening alternativ I tilldelade huvudlotten, såsom en brukningsenhet, proportionellt allt för liten skogsmark och en vida otympligare figur än nödvändigt vore och då betes- och virkesvärdet enligt alternativ I måste anses vara allt för ringa i förhållande till byggnadskapital och önskvärd besuttenhet, hava uppskattningsmännen förordat alternativ II.

Revirförvaltningen önskade bibehålla torpet Strömsholm och likaså urfjällen — betecknad med litt. D. i blyerts å kartan — såsom skogsarbetartorp under skogsstaten. Enär emellertid sistnämnda område enligt uppskattningsmännens mening kunde få värde såsom bytesobjekt vid eventuell stränggrätning, hava uppskattningsmännen saluvärderat även lotten litt. D.

Uppskattningsmännens förslag framgår närmare av följande tablå.

Litt. å kartan	Areal hektar				Saluvärde kronor		Arrende- värde kronor
	Åker	Äng	Avrös- ningsjord, impedi- ment	Summa	Totalvärde	Skogs- värde	
A (A _{II} Huvudgården).....	11.901	3.509	25.288	40.648	16,300:—	7,315: 06	470:—
B (Zakristorpet).....	4.854	0.582	15.244	20.180	7,650:—	3,793: 66	180:—
D (Urfjäll)	—	0.605	0.136	0.740	145:—	10:—	4:—
E (Landvinning).....	—	1.025	—	1.025	200:—	—	5:—

Lotterna litt. A och B hava å kartan utmärkts med streckade gröna gränslinjer.

Uppskattningsmännen förorda livligt hembuds rätt åt Severin Lundahl beträffande huvudgården och åt Petter Samuelson beträffande Zakristorpet. Båda voro kända såsom skötsamma och ordentliga personer. Lundahl har innehaft arrendet av egendomen från den 14 mars 1920 samt från och med den 14 mars 1924 brukat jämväl Zakristorpet, vars innehavare, Samuelson, då på grund av hög ålder frånträdde brukningsrätten. Samuelson, som arrenderat och brukat torpet i fråga under 46 år samt fortfarande bebor detsamma, har för avsikt att efter förvärvet av torpet åt sin äldste son överlåta skötseln av detsamma, varigenom vunnas en för Samuelson och hans hustru tryggad ålderdom.

De av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter besiktning av egendomen förordat uppskattningsmännens sistberörda förslag. I särskilt yttrande har en av de sakkunniga, C. Arv. Anderson, förklarar sig anse egendomens årliga avkastning böra beräknas till 600 kronor.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren har framhållit följande.

Då ifrågavarande skogsmark till omfattningen vore relativt liten för att med fördel kunna skötas som självständigt förvaltningsobjekt, men förvaltningen i detta fall möjliggjordes och betingades av skogens närbelägenhet till järnvägsstation inom en trakt, där betydande domänskogar i övrigt förefunnas, torde det givetvis vara av stor betydelse, att minsta möjliga areal verklig skogsmark av kronan avstodas för att tilläggas de föreslagna försäljningslotterna litt. A och B. Enligt alternativ II hade lotten litt. A utöver alternativ I tillagts 4.26 hektar enbart skogsmark, som nu vore bevuxen med vacker barrskog om i det närmaste 600 kubikmeter eller 140 kubikmeter per hektar, sålunda bland de vackraste delarna av skogen, men på grund av gott beståndsslut i saknad av betesvärde. Beträffande den av uppskattningsmännen anmärkta otympliga figuren på litt. A, ansåge överjägmästaren i fråga om praktisk skiftesläggning ägofiguren litt. A_{II} fylla samma krav som litt. A_I. Överjägmästaren föresloge sålunda, att huvudgården måtte försäljas med den enligt alternativ I angivna begränsningen, enligt vilken arealen för densamma tilldelad skogs- och betesmark utgjorde 20.49 hektar. Mot begränsningen av lotten litt. B, Zakristorpet, hade överjäg-

mästaren ej något att erinra. Följande skogsvärden hade av överjägmästaren åsatts, nämligen för huvudgården alternativ I 5,663 kronor 40 öre, alternativ II 9,168 kronor 24 öre samt för lotten litt. B 4,553 kronor 99 öre. Totala saluvärdet å respektive lotter hade överjägmästaren med användande av uppskattningsmännens värden uppskattat till 14,305 kronor 80 öre för huvudgården enligt alternativ I med en areal av sammanlagt 36.388 hektar och till 18,151 kronor 44 öre enligt alternativ II samt till 8,408 kronor 59 öre för lotten litt. B.

Med hänsyn till vad av överjägmästaren anförts biträder *domänstyrelsen* dennes förslag angående försäljning av huvudgården i enlighet med alternativ I, men förordar i övrigt uppskattningsmännens senaste förslag, och har styrelsen ej funnit något att erinra mot överjägmästarens uppskattning av lotterna.

Jag finner intet vara att erinra mot en disposition av egendomen i överensstämmelse med vad domänstyrelsen förordat. *Departementss-
chefen.*

Såsom ovan berörts understiger egendomens arrendeavgäld under nu löpande arrendeperiod 600 kronor och skulle Kungl. Maj:t vid sådant förhållande kunna utan riksdagens hörande besluta om upplåtelser från egendomen. Då emellertid hembuds rätt till de till försäljning åt förbemålde Lundahl och Samuelson ifrågasatta områdena icke kan enligt gällande grunder för egnahemsupplåtelser från kronoegendomar tillerkännas dessa, torde ärendet i dess helhet böra underställas riksdagens prövning.

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Eldstorp nr 2 i Pelarne socken av Kalmar län blivit i huvudsaklig överensstämmelse med vad domänstyrelsen tillstyrkt fördelad i fyra lotter, bestående av lotten litt. A med gränslinjer mot egendomens skogsmark enligt punkterna 1, 2, 3, 4 och 5 å den i ärendet företedda kartan och en areal av 36.388 hektar samt lotterna litt. B och E med arealer av respektive 20.130 och 1.025 hektar ävensom en lott utgörande återstående delen av egendomen, inbegripet urfjällen lotten litt. D, lotterna litt. A, B och E må var för sig försäljas,

lotterna litt. A och B enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Severin Lundahl till lotten litt. A och för Petter Samuelson till lotten litt. B, samt

lotten litt. E å offentlig auktion till den högstbjudande enligt de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1928.

15:o.

[15.]
Stora Ham-
mar nr 14 i
Malmöhus
län.

I skrivelse den 20 november 1925 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning en framställning av disponenten Johan Lindberg om medgivande att få inköpa det s. k. östra ljungskiftet av f. d. länsmansbostället $\frac{1}{4}$ mantal Stora Hammar nr 14 i Stora Hammars socken av Malmöhus län, vilket skifte för närvarande av honom innehaves på arrende.

På föranstaltande av länsstyrelsen har under 1925 saluvärdering ägt rum av ifrågavarande skifte. Av instrumentet häröver ävensom övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren S. J. Johansson 1912 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Huvudgården är till den 14 mars 1935 utarrenderad mot ett årligt arrende av 2,600 kronor. Ifrågakomna östra ljungskifte är särskilt för sig utarrenderat till förenämnde Lindberg till den 14 mars 1930 mot ett årligt arrende av 65 kronor.

Nämnda skifte, som är beläget 3 kilometer från Foteviks järnvägsstation, utgöres av en långsträckt ägofigur, innehållande 2.609 hektar flygsandsmark med glest växande skog. Skiftet är å förenämnda karta utmärkt med ägofigurerna nr 27—30. Kronan äger icke någon åbyggnad å området. Där emot finnes å skiftet en ekonomibyggnad, tillhörig Lindberg, som jämväl äger byggnad och mark, angränsande skiftet. Skiftets saluvärde har uppskattats till 4,080 kronor, därav 425 kronor för växande skog.

På grund av skiftets belägenhet hava *uppskattningsmännen* ansett sig icke böra föreslå någon delning av detsamma utan tillstyrkt försäljning av skiftet i dess helhet till Lindberg.

Länsstyrelsen, som ansett en försäljning av skiftet för nämnda pris ur räntabilitetssynpunkt vara förmånlig för kronan, har, i likhet med *överjägmästaren*, tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

Även *domänstyrelsen* har förordat en försäljning till Lindberg av ifrågavarande skifte mot en köpeskilling av 4,080 kronor.

Erinras må, att vid en tidigare år 1913 företagen arrendeuppskattning å kronoegendomen i fråga uppskattningsmännen framhållit, hurusom ifrågavarande skifte, liksom ett annat till egendomen hörande utmarksskifte — det s. k. västra ljungskiftet — icke hade något värde för en arrendator av egendomen samt att desamma ej heller lämpade sig till egentliga småbruk på grund av sin smala och långsträckt form samt markens beskaffenhet. Däremot hade uppskattningsmännen, enär i trakten årligen uppfördes en del villabyggnader, ansett skiftena lämpligen böra uppstyckas och försäljas till villatomter. Sistnämnda skifte har jämväl, efter inhämtat medgivande av 1924 års riksdag (prop. nr 35 p. 2; R. skr. nr 70 p. 2), uppdelats i tre försäljningslotter, vilka numera enligt vad domänstyrelsen meddelat blivit försålda.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt domänstyrelsen att avgiva förslag till uppdelning i lämpliga försäljningslotter även av nu ifrågavarande östra ljung-

skiftet, har domänstyrelsen med utlåtan den 17 december 1926 inkommit med dylikt förslag. Nämnda förslag, som uppgjorts vid en den 16 oktober 1926 av vederbörande uppskattningsmän företagen saluvärdering, avser områdets försäljning i 8 lotter enligt en av distriktslantmätaren R. Malmberg under 1926 uppgjord karta, på sätt framgår av följande uppställning:

Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor	Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor
a	0.225	562: 50	e	0.464	1,160: —
b	0.228	570: —	f	0.266	530: —
c	0.227	567: 50	g	0.262	655: —
d	0.223	446: —	h	0.260	650: —

I det uppskattade värdet, tillhopa 5,141 kronor, ingår växande skog, som å lotten f är obetydligare än å de övriga.

Härtill kommer för de särskilda lotterna avsatt gemensam väg, upptagande en areal av 0.454 hektar.

Beträffande försäljningssättet föreslås av *uppskattningsmännen*, att lotten e måtte hembjudas bemälda Lindberg, vilken bebor en strax intill gränsen belägen villa å egen tomt samt har sitt ekonomihus beläget till hälften på kronans mark och sin trädgårdsanläggning in på gränsen samt under många år innehaft hela skiftet på arrende, varunder han väl vårdat och skyddat dess skog. Övriga lotter ansåges böra försäljas å offentlig auktion, varjämte det till väg avsedda området samtidigt borde upplåtas för lägenheternas gemensamma behov utan avgift.

Överjägmästaren och *länsstyrelsen* hava tillstyrkt ifrågavarande förslag.

Domänstyrelsen har icke haft annat att erinra däremot, än att det till väg avsedda området borde, till den del detsamma angränsade försäljningslott, tilläggas och ingå i densamma, varvid den del av vägområdet, som avskure skiftet, borde tillkomma lotten e, med skyldighet för envar köpare att upplåta vägområdet utan avgift för lägenheternas gemensamma behov. Vidare torde böra medgivas, att köpeskillingarna för samtliga lägenheter finge erläggas med en sjättedel årligen på sätt i brevet den 29 maj 1874 i fråga om försäljning å auktion stadgades.

Sedermera har domänstyrelsen i skrivelse den 14 januari 1927, under erinran att ifrågavarande till styckning föreslagna skifte vore i sin helhet utarrenderat till förutnämnde Lindberg för tiden till den 14 mars 1930, anfört att, om Lindberg begagnade sig av det tillstyrkta erbjudandet att få inköpa lotten e, han kunde när som helst med äganderätt tillträda detsamma före arrendetidens slut mot köpeskillingens erläggande, under det att de övriga lotterna kunde av annan köpare därtill än Lindberg ej tillträdas förrän den 14 mars 1930, därest ej överenskommelse med honom såsom arrendator av skiftet i dess helhet kunde träffas. Då, enligt vad domänstyrelsen erfarit, åtskilliga spekulanter funnes å lotterna samt det därför vore önskvärdt, att lotterna finge tillträdas under närmaste tiden, ville styrelsen ifrågasätta, huruvida icke lämpligen hembudet av ägolotten e åt Lind-

berg borde förbindas med villkoret, att lotten skulle tillträdas den 14 mars 1928 med skyldighet för Lindberg att därvid avstå från arrenderätten till skiftet i dess helhet. För sådant fall kunde övriga lotter utbjudas med tillträdesrätt nämnda dag. Skulle Lindberg ej vilja begagna sig av den erbjudna hembudsrätten, torde samtliga lotter — även e — böra utbjudas till försäljning å offentlig auktion med tillträdesrätt den 14 mars 1930 eller den tidigare dag, varom överenskommelse kunde träffas med Lindberg.

Departements-
chefen.

Det nu till försäljning ifrågasatta utmarksskiftet är beläget å den del av Falsterbo-Skanörnsåset, vara för närvarande pågår en livlig styckning för sommarvillor m. m. Det torde fördenskull vara att vänta, att tomterna inom skiftet skola röna efterfrågan. Jag tillstyrker därför områdets uppdelning och försäljning enligt den uppgjorda planen. Till väg avsett område bör till den del sådant område angränsar försäljningslott ingå i densamma, varvid den del av sålunda till väg avsett område, som går tvärs över skiftet, bör tilläggas lotten e. I samband härmed bör skyldighet föreskrivas för köpare att utan avgift upplåta vägområdet för lägenheternas gemensamma behov.

Ågolotten e torde böra hembjudas åt Lindberg. Hembudet bör dock i överensstämmelse med domänstyrelsens förslag förbindas med skyldighet för honom att från den 14 mars 1928 avstå från arrenderätten till östra Ljungskiftet. Övriga tomter böra, jämväl på sätt domänstyrelsen tillstyrkt, utbjudas till försäljning å offentlig auktion med tillträdesrätt sistnämnda dag eller, där uppgörelse med Lindberg ej träffas, den 14 mars 1930 eller den tidigare dag, varom med Lindberg kan överenskommas.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det s. k. östra Ljungskiftet av kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Stora Hammar nr 14 i stora Hammars socken av Malmöhus län må, fördelat på sätt förut närmare angives i 8 lotter, försäljas, under iakttagande

att lotten e skall erbjudas Johan Lindberg till inköp mot en köpeskilling av 1,160 kronor och under villkor i övrigt att lotten skall tillträdas den 14 mars 1928, med skyldighet för Lindberg att därvid avstå från arrenderätten till skiftet i dess helhet, samt att köpeskillingen vid tillträdet erlagges kontant till länsstyrelsen i länet;

att övriga lotter samt, i händelse Lindberg icke begagnar sig av den sålunda erbjudna hembudsrätten, även lotten e, skola var för sig å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor och med tillträdesrätt för

köpare den 14 mars 1928 eller i sistnämnda fall den 14 mars 1930 eller den tidigare dag, varom överenskommelse kan träffas med innehavaren av arrenderätten till skiftet; samt

att beträffande samtliga förutnämnda 8 lotter skall gälla, *att* köparen ensam skall vidkännas alla med områdets avskiljande, lagfart å fånget samt övriga med köpet förenade kostnader, samt *att* till väg avsett område skall till den del sådant område angränsar försäljningslott tilläggas densamma samt till den del vägområdet går tvärs över skiftet ingå i lotten e, allt med skyldighet för lottinnehavare att till allmänt begagnande såsom väg upplåta dylikt, vederbörande lott tillagt område.

16:o.

Kronoegendomen 1 mantal Äspinge nr 2, 12 och 17 i Äspinge socken av Malmöhus län är utarrenderad till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 1,100 kronor. Denna avgäld har enligt beslut av Kungl. Maj:st den 10 oktober 1924 med anledning av att jord utbrutits från egendomen nedsatts till 1,085 kronor från och med den 14 mars 1924 räknat.

Under år 1926 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet häröver ävensom ärendet i övrigt tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren J. P. Wetterlund år 1881 upprättad och av förste lantmätaren C. M. Carlquist år 1898 granskad och rättad samt av lantmäteriauskultanten G. Warkander år 1920 granskad och kompletterad karta med tillägg sistnämnda år av extra lantmätaren Ivar E:son Erichs, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som består av fem skiften, hemskiftet, utmarksskiftet, Rörmossen, Räfthällan och fäladsskiftet, är belägen 6 kilometer från Hörby järnvägsstation med Äspinge hållplats å ägorna och innehåller enligt en av lantmäteriauskultanten Warkander den 31 juli 1920 upprättad ägobeskrivning med tillägg samma år av extra lantmätaren Erichs en areal av 163.597 hektar, därav 34.812 hektar tomt, åker och trädgård, 74.687 hektar äng och odlingsmark, 40.489 hektar avrösningsjord samt 13.609 hektar impediment.

I enlighet med medgivande av 1921 års riksdag hava från egendomen försålts från hemskiftet: ägofiguren nr 11 litt. B om 0.175 hektar och den del av ägofiguren nr 18, som betecknats med nr 18 b litt. H om 0.4347 hektar, och från fäladsskiftet: ägofigurerna nr 160—162 och 196—199 litt. I om 1.978 hektar ävensom ägofigurerna nr 200—218 litt. K om 14.499 hektar. Den återstående delen av fäladsskiftet, å kartan utmärkt med litt. L, är numera förenad med kronoparken Ekeröd.

Av 1921 års riksdag medgavs vidare försäljning från hemskiftet av ägofiguren nr 12 litt. C om 0.197 hektar, bebyggd med innehavaren Nils Persson tillhöriga hus och saluvärderad till 1,480 kronor, ägofiguren nr 13 litt.

[16.]
Äspinge nr
2, 12 och 17
i Malmöhus
än.

D om 0.2027 hektar, bebyggd med innehavaren Magnus Schönström tillhöriga hus och saluvärderad till 1,555 kronor, samt tre obebyggda tomter, omfattande ägofigureerna nr 10 a litt. E, 10 b litt. F och 10 c litt. G med arealer av respektive 0.187, 0.182 och 0.212 hektar samt saluvärden av respektive 1,870, 910 och 1,060 kronor. Ett till nödig utfartsväg för sistnämnda tre tomter avsatt område om 0.175 hektar, ägofiguren nr 10 d, skulle med sträckning jämväl utmed tomten litt. D till den del, som angränsade varje tomt, tilläggas denna och ingå i försäljningen därav med skyldighet för köpare att upplåta samma del till väg att fritt begagnas av de övriga ifrågavarande tomterna.

De sist omnämnda fem lotterna, vilka skulle försälas jämlikt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, hava icke blivit försålda. De två bebyggda områdena äro utarrenderade till vederbörande innehavare till den 14 mars 1929 mot årligt arrende av 25 kronor för vardera lägenheten; de tre obebyggda tomterna innehavas av huvudgårdens arrendator.

Vid 1926 års uppskattningsförrättning hava *uppskattningsmännen* med anledning av ansökning av innehavarna av nyssberörda två bebyggda lägenheter, litt. C och D, föreslagit, att förnyade åtgärder för försäljning av dessa lägenheter ävensom av de tre obebyggda tomterna, litt. E, F och G, måtte vidtagas. Då Äspinge järnvägsstation nu syntes för beständigt hava inordnats såsom en mindre hållplats och det en gång påbörjade samhället efter allt att döma stannat i utveckling, hava uppskattningsmännen numera räknat med lägre värden än vid den tidigare prissättningen. Saluvärdena hava år 1926 uppskattats till för ägofiguren nr 12 litt. C 800 kronor, för ägofiguren nr 13 litt. D 850 kronor, för ägofiguren nr 10 a litt. E 400 kronor, för ägofiguren nr 10 b litt. F 365 kronor och för ägofiguren 10 c litt. G 425 kronor. Lägenheten nr 13 litt. D innehaves numera av bageriidkaren Nils Månsson, som under 1925 förvärvat äganderätten till byggnaderna. Enligt uppskattningsmännens förslag böra innehavarna av de bebyggda lägenheterna erhålla hembud till dessa och de obebyggda tomterna utbjudas å offentlig auktion.

Anledning att föreslå ytterligare fränsäljningar anse uppskattningsmännen icke föreligga, då egendomen i huvudsak hade tillräckliga hus och förfrågan i övrigt om lägenheter ej gjorts.

Länsstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag och ansett, att lägenheterna lämpligen borde fränkiljas egendomen genom jordavsöndring.

De i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 av domänstyrelsen tillkallade *sakkunniga* för styckning av kronoegendomar, vilka besiktigat egendomen 1926, hava, då åbyggnaden vore tillräcklig, funnit egendomen ej lämpligen böra styckas.

Domänstyrelsen har icke haft något att erinra med anledning av vad sålunda förekommit. För medgivande av hembud till innehavarna av tomterna litt. C och D av dessa områden mot de lägre värdena torde, framhåller styrelsen, riksdagens medverkan vara erforderlig. De tre obebyggda tomterna syntes emellertid lämpligen böra jämlikt 9 punkten sista stycket i kungörelsen den 17 oktober 1913 (nr 271) försälas å auktion till den högstbjudande, varvid Kungl. Maj:t enligt samma stadgande torde kunna antaga anbud, understigande de av 1921 års riksdag godkända värden.

Beträffande domänstyrelsens förslag, så vitt angår tomterna litt. C och D, i vilken del förslaget genomförande tarvar riksdagens medgivande, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att sagda tomter av kronoegendomen 1 mantal Äspinge nr 2, 12 och 17 i Äspinge socken av Malmöhus län må var för sig med angivet område och vid 1926 års uppskattning förslaget saluvärde försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med skyldighet för innehavaren av tomten litt. D att till begagnande såsom väg upplåta de i tomten ingående, för sådant ändamål avsedda områden samt med hembuds rätt för Nils Persson till tomten litt. C och för Nils Månsson till tomten litt. D.

17:o.

Den 23 mars 1923 förordnade Kungl. Maj:t, att det i Tölö socken av Hallands län belägna hemmanet $\frac{2}{3}$ mantal Kolla nr 2 Arvid Börjesgård, som Kungsbacka stad genom Kungl. Maj:ts dom den 23 februari 1923 förpliktats avträda, skulle med undantag av ett till telegrafverket upplåtet område om 0.8476 hektar ställas under domänstyrelsens vård och förvaltning.

[17.]
*Kolla nr 2
Arvid Börjes-
gård inom
Kungsbacka
stad.*

Den 31 mars 1923 uppdrog till följd därav domänstyrelsen åt länsstyrelsen i Hallands län att föranstalta om arrende- och saluvärdering av egendomen ävensom att ombesörja egendomens skötsel och vård.

Egendomen har därefter för domänfondens räkning varit i två perioder utarrenderad till Kungsbacka stad, senast för tiden den 14 mars 1925 till den 14 mars 1927 mot en årlig avgäld av 1,350 kronor.

I ansökning till Kungl. Maj:t den 31 mars 1923 anhöll staden Kungsbacka att få förvärva egendomen.

Sedan yttranden infordrats dels från vederbörande domänintendent och dels från länsstyrelsen i ovanberörda län, översändes remissakten jämte yttranden till uppskattningsmännen för att vid kommande värderingsförrättning av dem tagas i beaktande.

Arrende- och saluvärdering av egendomen har verkställts under år 1926.

Länsstyrelsen har med skrivelse den 26 januari 1927 till domänstyrelsen överlämnat det över nämnda förrättning förda instrumentet med tillhörande handlingar, däribland karta med beskrivning över inägorna till kronoegendomen samt över utmarken till samma egendom och hemmanet Biskopslyckan upprättad år 1924 av extra lantmätaren Carl Erik Sjödel, kopia av en utav G. Marin åren 1779 och 1784 upprättad karta över utmarken till Kungsbacka stad och gästgiverihemmanet Kolla, utdrag av karta över staden Kungsbacka upprättad år 1846 av J. S. Wallmark, ävensom yttranden av magistraten och stadsfullmäktige i Kungsbacka jämte övriga till ärendet hörande handlingar.

Av nämnda handlingar inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 27 mars 1925 i kommunalt, ecklesiastikt, administrativt och judiciellt hänseende numera är jämte en del andra fastigheter införlivad med staden Kungsbacka, utgöres av på skilda håll liggande ägor, dels inägor förlagda i två skiften, norra och södra skiftet, åtskilda av det Kungsbacka stad tillhöriga hemmanet Biskopslyckan, dels andelar av två utmarksområden, Berget vid Hvarla samt Svinholmen.

Inägorna, å den av extra lantmätaren Sjödell upprättade kartan betecknade, norra skiftet med ägofigurerna 1—14 och södra skiftet med ägofigurerna 15—95, innehålla med frånräknande av det till telegrafverket upplåtna och för radiostation dispenserade området 15.755 hektar.

Utmarksområdena, å samma karta redovisade, Berget vid Hvarla under ägofigurerna 96—129 och Svinholmen under ägofigurerna 130—162, innehålla, det förstnämnda 38.346 hektar, därav åker 3.870 hektar, renar och ängsremсор 0.412 hektar, skogsmark 33.724 hektar och impediment 0.340 hektar, samt det senare 29.451 hektar betesmark. Egendomens andel i berörda utmarksområden, vilka tillhöra kronoegendomen och hemmanet Biskopslyckan gemensamt, utgör sju femtondelar.

Såsom egendomen jämväl tillhörigt markinnehav omförmäles i uppskattningsinstrumentet vissa, icke närmare bestämda lotter i mossarna Myran, Ratåsmyst och Mellsjö mossen.

Å egendomens inägor, till den del de förvaltas av domänstyrelsen, finnas inga åbyggnader.

Å utmarksområdet Berget vid Hvarla finnas dels ett boningshus tillhörigt änkan Augusta Johansson, dels en mindre stuga s. k. backstuga jämväl tillhörig enskild person. Kronan eller staden tillhöriga byggnader finnas icke å detta område. Å Svinholmen finnas inga kronan tillhöriga hus.

Under framhållande av dels den dryga kostnad, som statsverket skulle nödgas ikläda sig för egendomens fullbyggande, därest egendomen skulle bibehållas och utarrenderas såsom självständigt jordbruk, dels omöjligheten att utan dyrbar laga skiftesförrättning uppstycka egendomen, dels att staden syntes bäst skickad att handhava egendomens förbättring, styckning och försäljning i lämplig utsträckning, dels ock att å egendomen anlagts kyrkogård, alléer, promenadvägar, skogskulturer m. m. hava *uppskattningsmännen* tillstyrkt egendomens försäljning till staden.

Vid uppskattningsförrättningen, vid vilken egendomen åsatts ett saluvärde av 40,646 kronor, har egendomens inägor och utmarksandelar var för sig värderats på sätt framgår av nedanstående tablå.

Egendomen har år 1925 taxerats till 30,000 kronor.

Enligt vad uppskattningsmännen meddelat och som jämväl bestyrkes av handlingarna i ärendet har, utöver vad som ovan angivits, i egendomens inägor även ingått ett mindre, med egendomens norra skifte sammanhängande område den s. k. Hållkarlslyckan. Detta område har på 1840-talet upplåtits till staden Kungsbacka som begravningsplats. Staden, som då ansåg sig som ensam ägare av Berget vid Hvarla, lämnade därvid såsom vederlag av denna utmark ett område om 1.220 hektar, redovisat under ägofigurerna 112—124 å den av extra lantmätaren Sjödell upprättade kartan, och hava uppskattningsmännen vid det förhållande att nyssnämnda utmarksområde numera uttrönts vara gemensam utmark för kronoegendomen och hemmanet Biskopslyckan, ansett sig höra upptaga ifrågavarande vederlagsjord till särskild värdesättning.

Saluvärdering.

A. $\frac{2}{3}$ mantal nr 2 Kollas enskilda inägor.

Norra skiftet:

1.700	hektar åkerjord	å kr. 2,500	kr.	4,250: —
2.153	» » och äng	» » 2,000	»	4,306: —
0.070	» renar och avrösning	» » 100	»	7: —
0.082	» impediment (allmän väg)	»	»	0: —
				kr. 8,563: —

Södra skiftet:

4.500	hektar åkerjord	å kr. 2,500	kr.	11,250: —
3.750	» »	» » 2,000	»	7,500: —
2.250	» » och ängsmark	» » 1,000	»	2,250: —
1.093	» ängsrenar, promenadvägar, skogsmark m. m.	» » 100	»	109: 30
0.157	» allmän väg och dike	» »	»	0: —
				kr. 21,109: 30.

summa 15.755 hektar.

Summa kronor 29,672: 30.

Härtill kommer den så kallade vederlagsjordens värde såsom ersättning för den till kyrkogård avstådda s. k. Hållkarlslyckan: 1.225 hektar åkerjord å kr. 1,500 kr. 1,837: 50.

B. Den för Kolla och Biskopslyckan gemensamma utmarken.

a) Berget vid Hvarla:

3.870	hektar åkerjord	å kr. 1,500	kr.	5,805: —
0.412	» ängsrensor o. renar	» » 200	»	82: 40
33.724	» skogsmarker, jordvärdet	» » 3,000: —		
0,340	» impediment (allmänna vägar)	» » 0: —		
	Naturskogensvärde	» » 3,200: —	kr.	12,087: 40
				kr. 12,087: 40
				kr. 31,509: 80

b) Svinholmen:

16	hektar bättre betesmark	å kr. 300	kr.	4,800: —
13.451	hektar svagare d:o	» » 200	»	2,690: 20
				7,490: 20
Summa 67.797 hektar. Summa värde kronor $7\ 15 \times 19,577: 80$				kr. 9,136: 20.
				Summa i runt tal kronor 40,646: —.

Staden Kungsbacka har emellertid i tro, att staden vore ensam ägare till utmarksområdet Berget i Hvarla, under senare hälften av 1800-talet å detta område sått och planterat skog. Den av staden skapade skogen, huvudsakligen bestående av tall, gran, ädelgran och bok och av jägmästaren till skillnad från den å området genom självsädd uppkomna lövskogen betecknad såsom kulturskog, har av denne beräknats äga ett värde av 5,000 kronor.

Under förutsättning att statsverket skulle anse sig böra göra anspråk på andel jämväl i ovannämnda skogsvärde hava uppskattningsmännen efter förut angiven skiftesgrund beräknat nämnda andel till 2,333 kronor 33 öre, med vilket belopp egendomens saluvärde i så fall skulle ökas.

Egendomens andel i förut omfördälda tre mossar, vari torven numera uttagits, har ansetts icke kunna åsättas något värde.

Länsstyrelsen har tillstyrkt egendomens försäljning för värderingssumman 40,646 kronor; och har länsstyrelsen ansett, att kronan icke borde göra anspråk på andel i omförmälda skog å utmarksområdet Berget vid Hvarla, enär denna skog tillkommit genom stadens försorg.

Domänstyrelsen har efter förda underhandlingar med Kungsbacka stad på grundval av den verkställda uppskattningen träffat avtal om försäljning under förutsättning av statsmakternas godkännande. Avtalet, som enligt handlingarna närslutet utdrag av protokoll vid sammanträde med stadsfullmäktige i Kungsbacka den 8 februari 1927 blivit av staden godkänt och sedermera försett med anteckning härom, är av följande lydelse:

»Förslag till avtal.

Under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande har följande avtal träffats mellan kungl. domänstyrelsen, å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena, samt staden Kungsbacka, å andra sidan.

Kungl. Maj:t och kronan upplåter och försäljer för en köpeskillning av fyrtiofemtusen (45,000) kronor kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Kolla nr 2 Arvid Börjesgård i Kungsbacka stad med undantag av ett jämlikt kungl. brevet till kammarkollegium den 23 mars 1923 därifrån till telegrafverket upplåtet område med en areal av 0.8476 hektar under villkor:

att fastigheten får tillträdas av staden den 14 mars 1927, då köpeskillingen skall inbetalas till domänstyrelsen,

samt att staden ensam vidkännes lagfarts- och övriga med köpet förenade kostnader.»

Domänstyrelsen har hemställt, att framställning måtte göras hos riksdagen om fastighetens försäljning till staden i enlighet med omförmälda avtal.

*Departements-
chefen.*

Även jag biträder försäljningsförslaget, dock att med avseende å ifrågasvarande avtal bör iakttagas, att detsamma icke hinner bliva föremål för riksdagens prövning före den i avtalet föreslagna tillträdesdagen. Med hänsyn till stadens önskan att snarast övertaga egendomen synes intet vara att erinra emot att tillträdet räknas från sagda dag, och bör därvid det arrendeavtal som, efter vad jag inhämtat, träffats rörande egendomens utarrende till staden för ytterligare ett år från den 14 mars 1927, förfalla.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Kolla nr 2 Arvid Börjesgård i Kungsbacka stad med undantag av ett därifrån till telegrafverket upplåtet område om 0.8476 hektar må försäljas till Kungsbacka stad mot en köpeskillning av 45,000 kronor och i övrigt på i huvudsak de villkor, som finnas intagna i förutnämnda avtal, samt med tillträdesrätt räknat från och med den 14 mars 1927; skolande köpeskillingen betalas så snart försäljningen blivit från kronans sida i vederbörlig ordning godkänd med skyldighet för staden att å köpeskillingen

erlägga ränta efter 5 procent från den 14 mars 1927 till dess likvid sker men skall i samband därmed det med staden upprättade arrendekontraktet rörande fastigheten för arrendeåret 1927—1928 från sagda dag anses förfallet.

18:o.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Tunge nr 1 Östra litt. A i Ytterby socken av Göteborgs och Bohus län är för domänfondens räkning utarrenderad till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 2,400 kronor.

[18.]
Tunge nr 1
Östra litt. A.
i Göteborgs
och Bohus län.

Förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering av egendomen har i vederbörlig ordning hållits under år 1926. Av det därvid förda instrumentet med tillhörande handlingar, däribland dels karta med beskrivning över kronoegendomen 1 mantal Tunge nr 1 Östra upprättad år 1918 av distriktslantmätaren Karl Rydén, dels ock en av distriktslantmätaren Gustaf Svensson år 1921 upprättad karta med tillhörande handlingar rörande en å samma egendom uppgjord och fastställd ägostyckning, inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen är belägen 0.2 mil från Ytterby station å Göteborgs—Bohus banan och 0.5 mil från staden Kungälv.

Egendomen, förlagd i ett av nämnda järnväg genomskuret skifte, omfattar en areal av 46.509 hektar, därav 15.401 hektar tomt och åker, 0.639 hektar äng och 30.469 hektar avrösningsjord med impediment.

Egendomens åkerjord är av medelgod beskaffenhet och utgöres av mylla på lerbotten. Ängen är god men av ringa omfattning; endast obetydlig skog finnes å egendomen.

Kronan tillhöriga åbyggnader äro mycket gamla och otidsenliga, särskilt är ladugårdsbyggnaden synnerligen dålig. En ombyggnad av denna sistnämnda är, därest egendomen ånyo skall utarrenderas, ofrånkomlig.

Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Med hänsyn till den jämförelsevis dyrbara nybyggnad, som å egendomen är nödvändig, därest densamma skall bibehållas i statsverkets ägo och ånyo utarrenderas, hava *uppskattningsmännen* föreslagit egendomens försäljning i en lott, därvid egendomen, vars taxeringsvärde enligt 1922 års fastighetstaxering utgör 27,100 kronor, åsatts ett saluvärde av 36,000 kronor, i vilket belopp ingår värde för växande skog av 1,200 kronor.

Uppskattningsmännen förorda hembud åt nuvarande arrendatorn av egendomen Axel Andersson, som på alla sätt väl skött egendomen. Han hade sålunda förbättrat trädgården, gårdsplanen och tomtområdet i övrigt, väl underhållit alla de gamla och i grunden ganska bristfälliga ekonomibyggnaderna samt särskilt iståndsatt och renoverat boningshuset ävensom tillfört egendomen elektriskt ljus och kraft samt utfört alla under arrendeperioden föreskrivna reparations- och grundförbättringsarbeten. Han har därtill varit aktsam om den uppväxande skogen samt utfört en del täckdiknings- och andra vattenavledningsarbeten.

Länsstyrelsen och *överjägmästaren* hava biträtt uppskattningsmännens försäljningsförslag.

De av domänstyrelsen på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava i likhet med uppskattningsmännen förordat egendomens försäljning.

Jämväl *domänstyrelsen* har biträtt den av uppskattningsmännen föreslagna försäljningen, dock att egendomen borde utbjudas å offentlig auktion.

Departements-
chefen.

Under åberopande av den i ärendet lämnade utredningen vill jag tillstyrka egendomens försäljning, och anser jag billigheten kräva att, såsom uppskattningsmännen ifrågasatt, nuvarande arrendatorn tillförsäkras hembuds rätt vid försäljningen, varvid köpeskillingen torde få erläggas i den ordning, som i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 föreskrives.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Tunge nr 1 Östra litt. A i Ytterby socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas

antingen till egendomens nuvarande arrendator Axel Andersson mot en köpeskillning av 36,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* egendomen säljes i det skick, den befinner sig vid tillträdet, vilket må ske den 14 mars 1929 eller å dag dessförinnan, varom överenskommelse kan träffas, *att* köpeskillingen erlägges till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, samt *att* köparen skall svara för de å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder ävensom ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter jämte kostnaderna för in-teckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Andersson icke under angivna villkor önskar förvärva egendomen, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade grunder, med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1929.

19:o.

[19.] Kronoegendomen $\frac{5}{352}$ mantal Backa nr 5 Kronogård och $\frac{1}{3}$ mantal Backa nr 6 Västergård i Backa socken av Göteborgs och Bohus län är för domänfondens räkning utarrenderad till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 800 kronor.

Backa nr 5
Kronogård och
Backa nr 6
Västergård i
Göteborgs och
Bohus län.

Förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering av egendomen har i vederbörlig ordning hållits å egendomen under år 1926. Av det därvid förda instrumentet med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Karl Rydén år 1916 upprättad och kompletterad karta över egendomen jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, förlagd i ett sammanhängande skifte, är belägen invid Göta älv, 0.7 mil från Göteborg. Egendomen omfattar en areal av 13.434 hektar, därav 9.642 hektar tomt och åker, 1.283 hektar äng, 2.175 hektar avrösningsjord och 0.334 hektar impediment. Egendomen är bördig; åkerjorden dock något stenbunden. Ängen utgöres huvudsakligen av vassmark. Utmarken består av en kal bergssluttning utan någon som helst skog.

Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Egendomens åbyggnader äro med undantag av manhuset, som dock är gammalt och otidsenligt, i synnerligen bedrövligt skick. Med hänsyn till den dåliga beskaffenheten av byggnaderna och ofrånkomligheten av, därest egendomen skall ånyo utarrenderas, dessas fullständiga om- och nybyggnad hava *uppskattningsmännen* föreslagit egendomens försäljning i en lott, därvid de ansett att, därest försäljning med hembuds rätt kommer att beslutas, nuvarande arrendatorn Carl Persson vore väl förtjänt av sådan rätt.

Egendomen har för senaste femårsperioden varit taxerad till 78,800 kronor.

Under framhållande av att egendomen tvivelsutan vore alldeles för högt taxerad — taxeringsvärdet vore nämligen beräknat på grundval av ett under kristiden genom osunda tomtspekulationer högt uppdrivet markvärde — hava uppskattningsmännen åsatt egendomen ett saluvärde av 32,000 kronor.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot det av uppskattningsmännen framlagda förslaget om egendomens försäljning.

De av domänstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava biträtt uppskattningsmännens förslag att försälja egendomen i en lott.

Domänstyrelsen har anfört följande.

Egendomen syntes visserligen på grund av sitt läge jämförelsevis nära Göteborg och på strandsluttning till Göta älv äga vissa förutsättningar att efter styckning kunna upplåtas i tomter. Såsom ovan nämnts hade också under kristiden en del tomtförsäljningar till mycket uppskruvade priser ägt rum i orten från egendomen närliggande områden. Emellertid hade efter kristidens slut efterfrågan å mark starkt avtagit, och markvärdena hade till följd därav i avsevärd grad nedgått. Det av uppskattningsmännen egendomen åsatta saluvärdet syntes därför styrelsen vara väl avvägt och högre värde torde näppeligen under avsevärd tid framåt vara att förvänta.

Då emellertid byggnaderna å egendomen vore både gamla och bristfälliga och en omedelbar och kostsam nybyggnad vore ofrånkomlig, därest egendomen skulle i statsverkets ägo bibehållas och ånyo utarrenderas, ansåge styrelsen i likhet med uppskattningsmännen och de tillkallade sakkunniga, att egendomen, vilken hade en för jordbruksdrift mindre lämplig konfiguration, borde försäljas. Försäljningen borde enligt styrelsens förmenande ske på auktion till den högstbjudande i enlighet med brevet den 29 maj 1874.

Departements-
chefen.

Med tillstyrkan av egendomens försäljning i enlighet med domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{5}{352}$ mantal Backa nr 5 Kronogård och $\frac{1}{3}$ mantal Backa nr 6 Västergård i Backa socken av Göteborgs och Bohus län må å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor, med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1929.

20:o.

[20.]
Ängås nr 1 i
Göteborgs och
Bohus län.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Ängås nr 1 i Västra Frölunda socken av Göteborgs och Bohus län är för domänfondens räkning utarrenderad till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 1,320 kronor.

Förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering har i vederbörlig ordning hållits under år 1926. Av instrumentet däröver med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Karl Rydén år 1918 upprättad och år 1926 kompletterad karta över egendomen med tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, belägen 0.3 mil från Järnbrotts station å Göteborg—Särö banan och 1.1 mil från Göteborg, innehåller en areal av 54.635 hektar, förlagda i två skiften, hemskiftet (huvudgården) och utmarksskiftet, det senare i närheten av stadens område. Hemskiftet omfattar en areal av 35.882 hektar, därav 19.998 hektar tomt och åker, 3.704 hektar ängsmark, 11.336 hektar skogs- och betesmark och 0.844 hektar impediment, samt utmarksskiftet 18.753 hektar, därav 4.018 hektar åker, 4.973 hektar betesmark och 9.762 hektar impediment. Egendomens åker och ängsmark äro av medelgod beskaffenhet; skogen synnerligen obetydlig. Kronan tillhöriga byggnader å egendomen äro gamla och otidsenliga, särskilt äro uthusbyggnaderna bristfälliga och för gårdens behov otillräckliga. Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Med hänsyn till att egendomens byggnader äro otillräckliga och att nybyggnad i händelse av egendomens förnyade utarrendering torde vara ofrånkomlig och för statsverket medföra avsevärd kostnad, hava uppskattningsmännen föreslagit försäljning av egendomen i två lotter, hemskiftet (huvudgården) samt utmarksskiftet med arealer, som ovan angivits, och till saluvärden, utgörande för hemskiftet i runt tal av 50,000 kronor, därav 500 kronor för växande skog, och för utmarksskiftet i runt tal 28,000 kronor.

Under återopande av att nuvarande arrendatorn Hilda Andersson, numera gift med lantbrukaren Axel Pehrsson, och hennes föräldrar under en lång följd av år innehaft egendomen och under arrendetiden städse hållit jordbruket i god kultur, varit aktsamma om skogen och växande träd, väl vårdat och underhållit de gamla och otidsenliga åbyggnaderna, på egen bekostnad inlagt vattenledning till både manhus och ladugård, elektrifierat egendomen samt i övrigt fullgjort alla föreskrivna reparations- och grundförbättringsarbeten, hava uppskattningsmännen ansett henne väl förtjänt av hembud till huvudgården, om försäljning med hembuds rätt komme att vederbörligen beslutas.

Länsstyrelsen ävensom överjägmästaren i södra distriktet hava biträtt uppskattningsmännens förslag.

De av domänstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för verkställande av utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava icke haft något att erinra mot försäljning av egendomen på sätt av uppskattningsmännen föreslagits. Utmarksskiftet borde dock, enligt de sakkunnigas mening, såsom närbeläget till Göteborg lämpligen försäljas till staden. I händelse att sådan försäljning icke nu kunde komma till stånd, borde det i avvaktan härpå tillsvidare bibehållas i kronans ägo.

Domänstyrelsen biträder uppskattningsmännens förslag om omedelbar försäljning av egendomens hemskifte. Försäljningen av detta skifte borde emellertid enligt styrelsens åsikt ske efter utbud å offentlig auktion. I fråga om utmarksskiftet anser styrelsen detsamma böra tillsvidare kvarbliva i statsverkets ägo för att sedermera eventuellt försäljas till Göteborgs stad, och borde under sådana omständigheter skiftet från den 14 mars 1929, då löpande arrendeperiod utginge, ställas under skogsstatens vård och förvaltning.

Jag finner intet att erinra mot en disposition av egendomen i överensstämmelse med vad domänstyrelsen förordat. På skäl, som av uppskattningsmännen anförts, synes mig emellertid nuvarande arrendatorn böra tillförsäkras rätt till hembud å hemskiftet, varvid köpeskillingen torde få erläggas i den ordning, som i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 föreskrives. Med förordnande i fråga om utmarksskiftet torde böra anstå, till dess riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Departements-
chefen.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Ängås nr 1 i Västra Frölunda socken av Göteborgs och Bohus län delats i två lotter, den ena omfattande hemskiftet (huvudgården) och den andra utmarksskiftet, förstnämnda lott må försäljas

antingen till egendomens nuvarande arrendator Hilda Pehrsson, född Andersson, mot en köpeskilling av 50,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* egendomen säljes i det skick, den befinnes vid tillträdet, vilket må ske den 14 mars 1928, *att* köpeskillingen erlägges till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, samt *att* köparen skall svara för de å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder ävensom ensam vidkännas alla med lagfart å fänget och andra

med köpet förenade utgifter jämte kostnaderna för in-teckning i egendomen till säkerhet för berörda skuld-förbindelse,

eller, därest Hilda Pehrsson icke under angivna villkor önskar förvärva egendomen, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stad-gade grunder med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1929.

21:o.

[21.] Kronoegendomen 1 mantal Bällskär nr 1 Norgård i Backa socken av Göteborgs och Bohus län är för domänfondens räkning utarrenderad till den 14 mars 1929 emot en årlig avgäld av 850 kronor.

Bällskär nr 1
Norgård i
Göteborgs och
Bohus län.

Förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering av egen-domen har i vederbörlig ordning hållits under år 1926. Av instrumentet däröver med tillhörande handlingar, däribland en över egendomen av A. A. Rönnbäck år 1905 upprättad och av distriktslantmätaren G. Svensson år 1925 reviderad karta jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som begränsas i öster av Göta älv, är belägen 0.3 mil från Tingstads järnvägsstation och 0.6 mil från Göteborg. Densamma innehåller en areal av 18.416 hektar, därav 13.336 hektar tomt och åker, 2.767 hektar äng, 1.213 hektar avrösningsjord och 1.100 hektar impediment.

Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen. Gemensamt med krono-skattehemmanet Bällskär nr 1 Sörgården i samma socken äger egendomen oskiftad andel i ett båtsmantorp. Egendomens åker och äng äro av god beskaffenhet; betesmarken mindervärdig och av ringa omfång. Skog saknas å egendomen. Egendomens ekonomibyggnader äro med undantag av ladu-gården, som är nybyggd, gamla men dock i gott stånd. Egendomens man-byggnad är däremot mycket bristfällig.

Med hänsyn till att, därest egendomen skulle ånyo utarrenderas, en jäm-förelsevis kostsam nybyggnad av manhus å egendomen vore erforderlig, hava *uppskattningsmännen* föreslagit egendomens försäljning i en lott efter hembud till nuvarande arrendatorn Arvid Fredriksson.

Egendomen har för senaste femårsperiod taxerats till ett belopp av 108,300 kronor, men hava uppskattningsmännen, under framhållande av att berörda taxeringsvärde vore orimligt, då det beräknats på grundval av ett under kristiden genom osunda tomtspekulationer högt uppdrivet markvärde i orten, åsatt egendomen ett saluvärde av i runt tal 54,000 kronor.

Länsstyrelsen har icke haft något att invända mot uppskattningsmännens försäljningsförslag, gentemot vilket icke heller de av domänstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk haft något att erinra.

Jämväl *domänstyrelsen* biträder den av uppskattningsmännen föreslagna försäljningen av egendomen i en lott. Det åsatta saluvärdet synes styrelsen

vara väl avvägt. Försäljningen torde dock enligt styrelsens uppfattning lämpligast böra ske å offentlig auktion till den högstbjudande.

I anslutning till domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t *Departements-*
måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Bällskär nr 1 Norgård i Backa socken av Göteborgs och Bohus län må å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1929.

22:o.

Den 21 juni 1916 förordnade Kungl. Maj:t, att vissa delar av förra militiebostället $\frac{5}{8}$ mantal Strömsäter nr 1 med $\frac{1}{8}$ mantal Soterud nr 1 och $\frac{1}{4}$ mantal Uverud nr 1 i Valbo-Ryrs socken av Älvsborgs län skulle försäljas och att återstående del av egendomen skulle avsättas till kronopark. Vid verkställd ägostyckning har sistnämnda del, litt. A om 814.28 hektar, åsatts $\frac{76}{100}$ mantal. Den 24 mars 1917 förklarade domänstyrelsen, att kronoparken skulle benämnas Strömsäter. [22.]
*Kronoparken
Strömsäter i
Älvsborgs län.*

Jägmästaren i Dalslands revir har i skrivelse till styrelsen hemställt, att två kronoparken Strömsäter tillhöriga lägenheter, Stora Bönerud och Lilla Bönerud, måtte med av jägmästaren föreslagna områden försäljas. I häröver avgivet yttrande har *överjägmästaren* tillstyrkt försäljning av nämnda lägenheter.

Med anledning härav har på domänstyrelsens föranstaltande av länsstyrelsen förordnade uppskattningsmän verkställt saluvärdering av lägenheterna.

Med utlåtande den 16 februari 1927 har domänstyrelsen överlämnat ärendet tillhörande handlingar, däribland två av distriktslantmätaren Tor Blomkvist över försäljningsområdenas yttergränser år 1926 upprättade kartor. Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Lägenheterna, som angränsa varandra, äro belägna å norra delen av kronoparken vid dennas västra rågång. Till närmaste järnvägsstation, Ellenö på banan Uddevalla—Lelången, är avståndet 15 kilometer.

Stora Bönerud omfattar 18.58 hektar, därav 8.05 hektar åker, 1.40 hektar äng, 7.60 hektar skogsmark och 1.53 hektar impediment.

Byggnaderna å lägenheten utgöras av boningshus och ladugård. Ladugården är i gott skick och tillräcklig för egendomens behov. Boningshuset däremot är delvis fallfärdigt och behöver ombyggas. Befintligt svinhus tillhör brukaren. Åkerjorden är av tämligen god beskaffenhet. Skogsmarken är till största delen bergig och betecknas såsom dålig.

Lägenheten är utarrenderad till den 14 mars 1928 mot en årlig avgift av 250 kronor. Saluvärdet har uppskattats till 6,000 kronor.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att hembuds rätt skulle tillkomma arrendatorn Karl Larsson, vilken under 40 år innehaft arrendet å lägen-

heten. Larsson har emellertid enligt uppgift från jägmästaren avlidit under sistlidna januari månad.

Lilla Bönerud omfattar 13.76 hektar, därav 5.49 hektar åker, 0.01 hektar äng, 7.87 hektar skogsmark och 0.39 hektar impediment.

Å förevarande lägenhet finnas boningshus, ladugård, fähus och stall. Det senare är nyuppfört och i gott skick, men övriga byggnader äro gamla och tarva omedelbar ombyggnad. Till ombyggnad av boningshuset har till lägenheten redan framforslats timmer, bräder, tegel och cement. Befintligt skjul tillhör arrendatorn. Åkerjorden är av tämligen god beskaffenhet. Skogsmarken är i allmänhet bergig.

Lägenheten är utarrenderad till den 14 mars 1928 mot en årlig avgäld av 150 kronor. Saluvärdet å lägenheten, jämte de å densamma befintliga byggnadsmaterialierna, har beräknats till 4,200 kronor.

Uppskattningsmännen föreslå, att lägenhetens nuvarande arrendator, Gustaf Johansson, erhåller hembuds rätt. Han har under 25 år innehaft arrendet å lägenheten.

Även *uppskattningsmännen* tillstyrka försäljningen och framhålla — i likhet med jägmästaren och överjägmästaren — att, därest lägenheterna skulle bibehållas i kronans ägo, så bleve erforderligt att verkställa omfattande ombyggnader för dryga kostnader utan motsvarande nytta för staten samt att lägenheterna icke vore behövligen för skötseln av kronoparken.

Länsstyrelsen har intet att erinra mot värderingsmännens förslag.

Jämväl *domänstyrelsen*, som anser de av uppskattningsmännen föreslagna försäljningsvärdena skäligen, tillstyrker försäljningen.

Departements-
chefen.

Med tillstyrkande av försäljningsförslaget får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Stora Bönerud och Lilla Bönerud med de områden, som finnas angivna å förut åberopade kartor, må fränskiljas kronoparken Strömsäter i Valbo-Ryrs socken av Älvsborgs län och med kronan tillhöriga byggnader var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesrätt den 14 mars 1928 samt med hembuds rätt för Gustaf Johansson till lägenheten Lilla Bönerud.

23:o.

[23.] Vid en år 1925 å kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Amundebyn nr 1 i Tösse socken av Älvsborgs län hållen förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering från den 14 mars 1928 av denna egendom, som lämnar 2,200 kronor i årligt arrende, har förslag väckts om försäljning av lägenheter från egendomen.

Amundebyn nr
1 i Älvsborgs
län.

Av instrumentet vid nämnda förrättning samt övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren A. F. Hjorth 1897 upprättad karta över egendomen jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 10 kilometer från Ämåls stad och 1½ kilometer från Tösse järnvägsstation, har en sammanlagd areal av 147.654 hektar, därav 39.420 hektar tomt och åker, 103.677 hektar skogs- och hagmark samt 4.557 hektar impediment.

Å egendomen finnes ett torp, Solbacken, med en areal av 4.881 hektar, därav 2.239 hektar åker och tomt, 2.598 hektar hag- och skogsmark samt 0.044 hektar impediment. Torpet brukas för närvarande direkt under huvudgården. Byggnaderna å detsamma, vilka ägas av kronan, äro i dåligt skick.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att torpet Solbacken med tillägg av någon skogsmark skulle försälas. Torpet har av uppskattningsmännen saluvärderats till 2,950 kronor, därav 890 kronor 24 öre för växande skog.

Likaså hava uppskattningsmännen, enär efterfrågan av egnahemslägenheter visat sig stor i dessa trakter, föreslagit, att fyra obebyggda tomtområden, belägna invid vägen till Tösse järnvägsstation samt gränsande intill från kronoegendomen Gustafsberg försälda egnahemslägenheter, skulle avsöndras och försälas till egna hem.

Länsstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget. Däremot har han ansett det vid uppskattningstillfället skogen å torpet Solbacken åsatta saluvärde väl lågt. Enligt överjägmästarens värdering skulle saluvärdena å försäljningslotterna bliva:

Benämning å kartan	Ägot figur å kartan	Areal hektar	Arrendevärde kronor	Saluvärde kronor	
				summa	därav för växande skog
Solbacken	169—186, av 270, av 271	4.881	125	3,045: 80	994: 80
Lotten nr I	av 18, av 19, av 21, av 21 a	0.1	—	500: —	—
» » II	av 18, av 21, av 21 a	0.1	—	500: —	—
» » III	av 271	0.15	—	500: —	—
» » IV	av 271	0.15	—	500: —	—

De av domänstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens styckningsförslag, vilket tillstyrkts jämväl av *domänstyrelsen*, som icke heller haft något att erinra mot de åsatta saluvärdena såsom de av överjägmästaren föreslagits.

Med instämmande i domänstyrelsens yttrande hemställer jag, att Kungl. Departements-
Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, chefen.

att ovannämnda fem områden, torpet Solbacken samt tomtorna nr I, II, III och IV, må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Amundebyn nr 1 i Tösse socken av Älvsborgs län försälas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

24:o

[24.]
Stommen nr 1
i Älvsborgs
län.

Vid en år 1925 å kronoegendomen 1 mantal Stommen nr 1 i Frösöks socken av Älvsborgs län hållen förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering från den 14 mars 1928 av denna egendom, som lämnar 710 kronor i årligt arrende, har förslag väckts om försäljning av lägenheter från egendomen. Av förrättningsprotokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, därav en av distriktslantmätaren Eugen Gordh år 1924 kopierad och kompletterad karta över egendomen jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 25 kilometer från Åmåls stad och 15 kilometer från Tösse järnvägsstation å Bergslagsbanan, har en sammanlagd areal av 177.830 hektar, därav 33.848 hektar tomt och åker, 44.126 hektar äng- och odlingsmark, 95.625 hektar skogsmark samt 4.231 hektar impediment.

Å egendomen finnas tre torp Kleva, Mellerud och Bräckan. Kronan äger samtliga å torpen varande byggnader, vilka äro i dåligt skick. Fähusen å torpen Kleva och Mellerud tarva omedelbar ombyggnad. Torpen innehavas, Kleva sedan cirka 10 år av K. Öhman, 67 år gammal, Mellerud sedan 44 år av O. P. Ström, 76 år gammal, samt Bräckan sedan den 14 mars 1925 av Gustaf Pettersson, 65 år gammal. Öhman har vid uppskattningstillfället skriftligen anhållit få inköpa det av honom brukade torpet.

Uppskattningsmännen hava, på grund av åbyggnadernas dåliga beskaffenhet och de avsevärda kostnaderna för kronan, som byggnadernas iordningställande skulle förorsaka, föreslagit, att samtliga tre torp med någon jämkning i arealerna skola försäljas, därvid torpen Kleva och Mellerud skulle hembjudas sina nuvarande brukare. Torpen hava åsatts följande saluvärden: Kleva 4,860 kronor, därav för växande skog 826 kronor 80 öre, Mellerud 4,720 kronor, därav för växande skog 2,526 kronor, och Bräckan 2,800 kronor, därav för växande skog 636 kronor 10 öre.

Dessutom hava ansökningar om tomtförvärf inkommit dels från Frösöks församling för utvidgning av församlingens kyrkogård, dels ock från 10 enskilda personer.

Uppskattningsmännen hava tillstyrkt nämnda ansökningar samt, då inom närmaste tiden ytterligare förfrågningar om tomtförvärf från egendomen kunde förmodas, föreslagit att, förutom det till Frösöks församling för utvidgning av kyrkogården avsedda området, inalles 13 tomtområden skulle avsöndras från egendomen.

Mot det av uppskattningsmännen uppgjorda dispositionsförslaget har *länsstyrelsen* icke haft något att erinra.

Överjägmästaren, som icke haft något mot styckningsförslaget att erinra, har beträffande de skogen å torpen Kleva, Mellerud och Bräckan åsatta saluvärden ansett desamma väl lågt beräknade. Enligt överjägmästarens värderingsförslag skulle försäljningslotterna erhålla följande saluvärden.

Benämning å kartan	Ägofigurer å kartan	Areal hektar	Arrende- värde kronor	Saluvärde kronor	
				Summa	darav för växande skog
Kleva	av 164, av 214, 215—228, av 229, 230— 239, av 240, 241	6,850	200	4,919: 60	889: 60
Mellerud	av 164, 165—167, av 193, 194—195, av 196, av 197, av 198, 199—213, av 214	5,198	130	4,851: 50	2,658: 50
Bräckan	av 164, 168—192	5,870	150	2,853: 90	683: 70
Tomt I	242	0,194	—	1,000: —	54: —
» II	18	0,247	—	1,200: —	40: —
» III	av 243	0,162	—	700: —	38: —
» IV	av 243	0,162	—	700: —	24: 50
» V	244	0,173	—	700: —	32: 50
» VI	245	0,280	—	700: —	60: —
» VII	av 46, 47	0,234	—	700: —	76: 50
» VIII	av 46	0,255	—	750: —	67: —
» IX	av 19, av 35	0,158	—	600: —	—
» X	av 19, av 35	0,167	—	600: —	—
» XI	av 19, av 27	0,153	—	600: —	4: —
» XII	av 19, av 25, av 26, av 27	0,260	—	600: —	20: —
» XIII	av 19, av 20, av 21	0,223	—	700: —	27: 20
Område för utvidgning av kyrkog.	49—50, av 51, 52—54, av 55, 60—67, av 131, av 132	1,310	—	880: —	276: 83

Sedan handlingarna överlämnats till domänstyrelsen, hava ytterligare två ansökningar om tomtförvärf inkommit.

De av domänstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava icke haft något att erinra emot styckningsförslaget.

Jämväl *domänstyrelsen* har förordat det uppgjorda förslaget till egendomens disposition. Mot de åsatta saluvärdena, såsom de av överjägmästaren föreslagits, har styrelsen icke något att erinra. Styrelsen har, med framhållande att brukaren av torpet Bräckan, Gustaf Pettersson, visserligen ej vore berättigad till hembud vid torpets försäljning, enär han tillträtt torpet först den 14 mars 1925, likväl hemställt, att hembuds rätt bereddes honom, isynnerhet som han vitsordats vara sjuklig och hava uppnått 65 års ålder

Med biträdande av domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. *Departements-*
Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att från kronoegendomen 1 mantal Stommen nr 1 i
Fröskogs socken av Älvsborgs län må försäljas
dels ovannämnda tre torp Kleva, Mellerud och Bräckan

samt de med nr I—XIII betecknade lotterna var för sig med ovan angivet område enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928 samt med hembuds rätt till torpet Bräckan för Gustaf Pettersson, vilken icke enligt sagda grunder äger sådan rätt,

dels ock det område, som å en i ärendet företedd karta omfattar ägofigurerna 49—50, av 51, 52—54, av 55, 60—67, av 131 och av 132 och är avsett till utökning av Fröslövs församlings kyrkogård, till Fröslövs församling mot en kontant köpeskilling av 880 kronor samt i övrigt under villkor, *att* köpeskillingen erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen i länet, *att* området får tillträdas den 14 mars 1928, *att* församlingen uppsätter och för framtiden underhåller lämpligt stängsel omkring området, samt *att* församlingen vidkännes alla de med områdets avskiljande och lagfart å fånet förenade kostnader.

25:o.

[25.] Den 18 december 1915 fastställdes av vederbörande ägodelningsrätt laga delning av soldattorpet för roten nr 87 vid Älvsborgs regemente Sträte Skattegården i Eriksbergs socken av Älvsborgs län, varigenom Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av $\frac{1}{4}$ mantal Starrholmen Västergården nr 1 i Källunga socken erhållit andel i soldattorpet i två skiften under litt. D, varav ena skiftet, åker, med 0.100 hektar och andra skiftet, betesmark, med 0.225 hektar.

Åkerskiftet är beläget invid landsväg, cirka 2 kilometer från församlingens kyrka.

Hos jägmästaren i Slättbygds revir har arbetaren Oscar Fransson, Skattegården, Gäsene, Eriksberg, anhållit att få inköpa områdena ifråga för uppförande därstädes av stuga och smedja samt förklarat sig villig att härför kontant betala 200 kronor, ett pris som något överstiger det av jägmästaren områdena åsatta värdet.

Såväl *jägmästaren* som ock vederbörande *överjägmästare* anse skäl ej föreligga att behålla skiftena i kronans ägo, och hemställer därför jägmästaren, att skiftena må försälas till Fransson för av honom erbjudet pris, varemot överjägmästaren förordar försäljning genom infordrande av anbud.

Domänstyrelsen tillstyrker, att ifrågavarande områden försälas och att på grund av den ringa arealen och den obetydliga köpeskillingen försäljningen må ske till bemälda Oscar Fransson, vilken enligt jägmästarens uppgift anses vara mindre bemedlad.

I anslutning till förslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå *Departements-*
riksdagen medgiva, *chefen.*

att de å den i ärendet företedda kartan med litt. D be-
tecknade tvenne skiftena om tillsammans 0.325 hektar av $\frac{1}{4}$
mantal Starrholmen Västergården nr 1 i Källunga socken
av Älvsborgs län må frånskiljas stamfastigheten och mot
en köpeskilling av 200 kronor försäljas till Oscar Frans-
son med tillträdesrätt vid köpets avslutande, då köpe-
skillingen kontant erlägges till länsstyrelsen i länet, och
under villkor i övrigt, att köparen ensam vidkännes
kostnaden för avskiljande och lagfart samt övriga med
köpet förenade utgifter.

26:o.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Häggened nr 4 Sven Ersgård i Råda socken
av Skaraborgs län är, med undantag av den Rådaås kronopark tillagda
utmarken samt torplägenheten Espet, med de ägor, som å den av förste
lantmätaren A. H. Öhrwall 1898 över egendomens inägor upprättade kartan
betecknats med ägofigurerna nr 120—148, utarrenderad för tiden till den 14
mars 1928 mot ett årligt arrende av 1,400 kronor.

[26.]

Häggened nr 4
Sven Ersgård
i Skaraborgs
län.

Å egendomen har under 1925 hållits uppskattningsförrättning, varjämte
densamma i dess helhet under 1926 undergått saluvärdering. Av instru-
menten över dessa förrättningar med därtill hörande handlingar, däribland
ovanberörda karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Lidköping och 3 kilometer
från Risa anhaltsstation, innehåller enligt uppskattningsinstrumentet en
areal av 35.767 hektar, varav 34.595 hektar åker och tomt, 0.606 hektar
äng och 0.566 hektar impediment. Åkerjorden är till huvuddelen av god
beskaffenhet. Kronans hus äro äldre men underhållna utom stall, svinhus
och magasin, som tarva omedelbar nybyggnad för en till 11,400 kronor
beräknad kostnad. Härtill kommer, att manbyggnaden behöver inom en ej
så avlägsen tid undergå en genomgripande reparation.

Å egendomen finnes ett torp, benämnt Råssängen.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att nämnda torp, som ligger i ett
särskilt skifte intill egendomens till kronopark lagda skogsmark och har
gamla, otidsenliga och hårt slitna hus, vilka snart nog behöva ombyggas,
samt är obesatt, måtte med ett område av 7.351 hektar, därav 6.949 hektar
åker och 0.402 hektar äng, å kartan omfattande ägofigurerna nr 72—119,
försäljas i befintligt skick å offentlig auktion. Torpets saluvärde har upp-
skattats till 7,000 kronor.

Sedan uppskattningsmännen i orten och hos hushållningssällskapets egna-
hemsnämnd efterhört möjligheterna att avyttra jord från egendomen, hava
uppskattningsmännen vidare föreslagit, att återstående delen av densamma
försäljes i två lotter, nämligen

lotten litt. A eller den del av hemskiftet med åbyggnad, som å kartan
omfattar ägofigurerna nr 1—17, 43—71, med en areal av 17.602 hektar,

varav 17.398 hektar tomt och åker samt 0.204 hektar äng, vilken lott åsatts ett saluvärde av 17,150 kronor, samt

lotten litt. B., omfattande å kartan ägofigurerna nr 18—42, med en areal av 10.247 hektar åker, vilket område, som är obebyggt, åsatts ett saluvärde av 8,020 kronor.

Då egendomens arrendator anmält sig icke önska inköpa någon av dessa lotter, hava uppskattningsmännen tillstyrkt lotternas försäljning å auktion.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Efter det nämnda förslag uppgjorts, har Oskar Gustafsson i Häggened inkommit med en ansökning, vari han anhållit att få förvärva ett jordområde av egendomens åkerjord om cirka 2 hektar, vilket är beläget norr om gården och begränsas vid en sida av byväg och på tre sidor av sökanden tillhörig åkerjord.

I yttrande över nämnda ansökning har *domänintendenten* avstyrkt bifall till densamma, under framhållande att egendomens byggnader vore belägna omedelbart inpå den byväg, som i ansökningen avsåges; att området ifråga bestode av högre belägen jord och vore lämpligt såsom byggnadsplats vid ombyggnad av egendomens uthus; att jorden därstädes vore av annan beskaffenhet än jorden på andra sidan vägen; samt att ett frånstyckande av området skulle betydligt minska egendomens saluvärde. I detta domänintendentens yttrande har *länsstyrelsen* instämt.

De av domänstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter besiktning å egendomen funnit det uppgjorda försäljningsförslaget ändamålsenligt samt ansett sig icke kunna förorda den av förbemälde Gustafsson begärda upplåtelsen.

Domänstyrelsen har uttalat samma uppfattning.

Departementets chefen. Instämmande med myndigheterna och nämnda sakkunniga hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Häggened nr 4 Sven Ersgård i Råda socken av Skaraborgs län blivit genom ägostyckning fördelad i fyra lotter, bestående en av den till kronopark avsatta delen och de tre övriga av förberörda lotterna litt. A och B samt torplägenheten Råssängen, de tre sistnämnda lotterna må var för sig å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor försäljas till den högstbjudande med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928.

27:o.

Kronoegendomen 1 mantal Slöta nr 6 Bygård i Slöta socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1928 mot ett årligt arrende av 826 kronor.

Under år 1926 har ² _endomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Sune Frigell 1924 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande:

Egendomen, som är belägen 8 kilometer från Falköping och 2 kilometer från Vartofta järnvägsstation, består av tre skiften, ett hemskifte, ett utskifte och ett mosskifte, samt har enligt ägobeskrivningen en areal av 50.071 hektar, därav 34.106 hektar tomt och åker, 12.458 hektar äng och odlingsmark, 3.160 hektar avrösningsjord och 0.347 hektar impediment. Åkerjorden utgöres av svart- och sandmylla å grus- och kalkbotten i oregelbunda figurer, kuperad, stembunden och delvis kallsur, eljest av medelgod beskaffenhet. Stall, bod, lada och loge äro dåliga. Övriga byggnader äro i gott stånd och för egendomens behov tillräckliga. Vid eventuell förnyad utarrendering böra, framhålla *uppskattningsmännen*, nybyggas stall samt vagns- och redskapshus med magasinloft, varför kostnaden beräknats till respektive 4,500 och 1,600 kronor. Egendomen har andel i Hökensås häradsallmänning med en genomsnittlig årlig utdelning av cirka 60 kronor samt i Slöta sockens allmänningar. En del av de sistnämnda är uppdelad och ankommer på kronoegendomen 10 ar; övriga odelade områden i sockenallmänningarna lämna ej någon avkastning.

Ansökning om förvärf av jord från egendomen har ej gjorts. Med hänsyn till de förestående nybyggnaderna samt åkerns läge och beskaffenhet hava uppskattningsmännen ansett lämpligast, att egendomen försålles i två lotter, *den ena* bestående av hemskiftet jämte mosskiftet (bebyggt), å kartan omfattande ägofigurerna nr 1—65, med en areal av 36.306 hektar, varav 29.666 hektar tomt och åker, 6.498 hektar äng och odlingsmark samt 0.142 hektar impediment, vilken lott saluvärderats till 30,800 kronor, därav 1,000 kronor för del i allmänning, och *den andra* bestående av det omkring 1 kilometer från Vartofta järnvägsstation belägna utskiftet (obebyggt), å kartan omfattande ägofigurerna nr 66—76, med en areal av 13.765 hektar, varav 4.440 hektar tomt och åker, 5.960 hektar äng och odlingsmark, 3.160 hektar avrösningsjord samt 0.205 hektar impediment, vilken lott saluvärderats till 5,200 kronor.

Arrendevärdet för hela egendomen har uppskattats till 1,160 kronor.

Något behov av jord för bostadslägenheter eller obebyggda småbruk i orten hava uppskattningsmännen icke ansett föreligga, då sådan försålles från flera egendomar omedelbart intill Vartofta station.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot förslaget.

Överjägmästaren har anfört, att egendomen ej hade något värde ur skogsförvaltningens synpunkt, varför densamma lämpligen borde försäljas.

De i enlighet med Kungl. Maj:ts brev den 30 april 1926 av domänsty-

[27.]

Slöta nr
Bygård i
Skaraborgs
län.

relsen tillkallade *sakkunniga* för styckning av kronoegendomar, vilka under 1926 besiktigat egendomen, hava förordat styckningsplanen.

Även *domänstyrelsen* har biträtt förslaget till egendomens disposition, därvid styrelsen erinrat, att i saluvärdet för hemskiftet och mosskiftet inberäknats det kapitaliserade värdet av egendomen tillkommande allmänningsutdelning. För genomförandet av försäljningen borde utskiftet fränskiljas stamhemmanet genom avsöndring.

Departements-
chefen.

Även jag tillstyrker försäljning av egendomen.

Frågan angående sättet för den lantmäteritekniska delningens verkställande och det i visst samband därmed stående spörsmålet om disposition av egendomens andel i häradsallmänning torde få upptagas, då riksdagens beslut i huvudfrågan föreligger.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det till kronoegendomen 1 mantal Slöta nr 6 Bygård i Slöta socken av Skaraborgs län hörande hemskiftet jämte mosskiftet må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928, samt

att det till egendomen hörande utskiftet må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar.

28:o.

[28.] Kronoegendomen 1 mantal Lerdala nr 6 Bomsgården i Lerdala socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1927 mot en årlig avgäld av 1,200 kronor.

Under 1925 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Tor Hjertquist 1924 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen invid Lerdala järnvägsstation och 24 kilometer från Skara stad, har en areal av 88.300 hektar, därav 38.333 hektar tomt och åker, 0.713 hektar äng, 5.725 hektar hagmark, 42.965 hektar skogsmark och 0.564 hektar impediment. Egendomens ägor äro fördelade i följande skiften: två inägoskiften, nämligen ett hemskifte och ett skifte i »Ängen», tre hag- eller utmarksskiften, nämligen ett i »Skaramarken», ett i »Oxhagen» och ett i »Planterhagen», fyra skogsskiften, nämligen ett i »Skaramarken» och tre å »Klyftamon», ävensom skiftet »Kornettkvarnen». Å kartan finnas upplysningar meddelade angående utskiftenas belägenhet i förhållande till hemskiftet. I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 19 maj 1885 har ett område om 26 kappland å hagmarksskiftet i »Skaramarken» upplåtits till

Lerdala nr 6
Bomsgården i
Skaraborgs
län.

Lerdala församling till utvidgning av församlingens begravningsplats och för småskola.

I anledning av gjorda ansökningar hava uppskattningsmännen föreslagit försäljning från egendomen av följande tre områden, varjämte förslag uppgjorts till försäljning av Kornettkvarnskiftet:

Ägofigurer å 1924 års karta	Belägenhet	Areal hektar	Saluvärde kronor	Därav för växande skog kronor	Köpare
18, del av 19 och 20, 28, 29	Hagmarksskiftet i »Skaramarken»	0.846	2,200	1,189.17	Lerdala församling
39	Hagmarksskiftena i »Oxhagen» och »Planterhagen»	0.880	120	—	Carl Andersson
33—35	Skogsskifte å »Klyftamon»	0.085	85	—	Nils Johan Landén
	Kornettkvarnskiftet	0.140	6,350	—	—

Av sistnämnda tre ägofigurer utgör nr 34 enligt ägobeskrivningen vattenområde.

Området om 0.846 hektar är upptaget å en av förenämnde Hjertquist år 1925 upprättad särskild karta. Invid området har på hemställen av delägarna i Skaramarken utlagts en å sistberörda karta angiven väg, upptagande av kronans mark 619 kvadratmeter. Området, som är beläget intill den tidigare till församlingen till plats för småskola och kyrkogård upplåtna marken, erfordrades till lekplan vid småskolan och för framtida utvidgning av kyrkogården. Som spekulant å området har jämväl anmält sig egendomens arrendator, G. L. Hjellström, men har församlingens ansökning förordats.

De med ägofigurerna nr 28 och 29 betecknade områdena äro belägna inuti Carl Andersson tillhöriga ägor; och har dennes ansökning, då områdena saknade varje värde för egendomen, tillstyrkts.

Den med ägofiguren nr 39 betecknade mark är belägen intill den Nils Johan Landén tillhöriga, å 1924 års karta utmärkta intäkten Perstorp eller Tyskamossen nr 1. Landéns ansökning om förvärfv av området har tillstyrkts.

Den egendomen tillhöriga Kornettkvarnen lämnar i nuvarande skick en obetydlig inkomst. Det ringa men dock jämna vattnet kunde lämpligare användas för mindre snickeriverkstad eller dylikt än för kvarndrift, för vilken det hade för knapp kraft. Då kvarnen låge i en särskild figur, cirka 2 kilometer från egendomen och vore utarrenderad, har det ansetts ekonomiskt fördelaktigare för kronan att försälja densamma. Nuvarande kvarnarrendatorn vore ej spekulant, varför kvarnen borde försäljas å auktion. Lägenheten är bebyggd med kronan tillhöriga manhus och kvarnhus. Saluvärdet har beräknats under förutsättning att egendomens arrendator tillhöriga, å skiftet befintliga hjulhus och kvarnkammare samt vedbod och svinhus, värderade till 350 kronor, inlöstes av kronan och medföljde vid försäljningen.

Länsstyrelsen och överjägmästaren hava ej haft något att i ärendet erinra.

Efter uppskattningsförrättningen har Alfred Johansson såsom innehavare av en intill det till upplåtelse å Lerdala församling tillstyrkta området belägen lägenhet, benämnd Lugnet, i en till Kungl. Maj:t ställd ansökning anhållit att få förvärva en å en vid ansökningen fogad karts-kiss utmärkt jordremsa

om 10 meters bredd och 51 meters längd; och har som stöd härför anförts, att boningshus och uthus vid lägenheten låge vid gränsen till kronoegendomens mark, så att vid byggnadernas begagnande kronans mark måste beträdas. I häröver avgivet yttrande har *domänintendenten* anført, att en av ålder använd väg numera avstängts, att frågan om anläggning av ny väg ännu ej slutligt avgjorts och att vägen kunde tänkas komma att gå över det av sökanden begärda området. I övrigt syntes det domänintendenten olämpligt att upplåta området, då kronojorden härigenom komme att ofördelaktigt sönderskäras. Den här belägna jorden borde jämväl reserveras för framtida utveckling av nuvarande skoltomten och kyrkogården, då annan intilliggande jord vore bebyggd. Kronojorden, som låge inom Lerdala by, hade tomtvärde. Domänintendenten finge därför avstyrka ansökningen.

I anledning av anmodan från domänstyrelsen att låta närmare utreda kronans rätt till vattnet vid *Kornettkvarnskiftet* ävensom å karta noggrant utmärka hela den del i det förbiflytande vattendraget, som må tillkomma kronan, har länsstyrelsen med skrivelse den 3 november 1926 till domänstyrelsen överlämnat protokoll med tillhörande, av distriktslantmätaren Tor Hjertquist 1926 upprättad karta över en under detta år verkställd lantmåteriförrättring för utredande av kronans rätt i förberörda hänseende. Av nämnda handlingar inhämtas, att rågångens läge bestämts med ledning av skifteskartan, så att densamma sammanfaller med mitten av vattendraget.

De av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts brev den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk, vilka under oktober 1926 besiktigat egendomen, hava tillstyrkt uppskattningsmännens försäljningsförslag och funnit egendomen i övrigt med hänsyn till god åbyggnad icke böra uppdelas i mindre jordbruk.

Arrendatorn av kvarnskiftet har förklarat sig villig till kronan överlämna förberörda honom tillhöriga hus, därav kvarnkammaren med järnkamin och väggfasta möbler, ävensom hönshus för sammanlagt 350 kronor.

Domänstyrelsen, som gått i författning om kronoegendomens skötsel och vård under ett år till den 14 mars 1928, därvid i arrende betingats 1,730 kronor, har mot den föreslagna försäljningen av förberörda fyra områden om respektive 0.846, 0.380, 0.085, och 0.140 hektar icke haft annat att erinra än att den utmed förstnämnda område uttagna vägmärken om 619 kvadratmeter lämpligen borde tilläggas området med skyldighet för köpare att upplåta marken till allmänt begagnande. Områdets areal bleve härigenom 0.9079 hektar. Styrelsen har vidare förklarat bemälda arrendators erbjudande om överlåtelse till kronan av de honom tillhöriga byggnaderna icke föranleda någon styrelsens erinran.

Jag tillstyrker försäljning i överensstämmelse med vad domänstyrelsen förordat och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från kronoegendomen 1 mantal Lerdala nr 6 Bomsgården i Lerdala socken av Skaraborgs län må försäljas *dels* ovanberörda områden om 0.9079, 0.380 och 0.085 hektar, området om 0.9079 hektar till Lerdala församling, området om 0.380 hektar till Carl Andersson och området om 0.085 hektar till Nils Johan Landén mot en köpeskillning av respektive 2,200, 120 och 85 kronor, med skyldighet för innehavaren av området om 0.9079 hektar att till begagnande såsom väg upplåta den i området ingående, för sådant ändamål avsedda mark samt under villkor i övrigt i fråga om ett vart av områdena, *att* området må tillträdas den 14 mars 1928, *att* köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet *samt* att köparen ensam vidkännes alla med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader,

dels ock — sedan vederbörande arrendator medelst skriftlig handling till kronan överlämnat förberörda, honom tillhöriga byggnader å området — Kornettkvarnskiftet med sålunda inlösta hus och med det område, som för detsamma upptagits å distriktslantmätaren Tor Hjertquists karta av 1926, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesrätt den 14 mars 1928.

29:o.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Brunstorp nr 4 Nolgård och $\frac{1}{2}$ mantal Brunstorp nr 5 Millomgård i Värsås socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1927 mot årligt arrende av 2,250 kronor och därefter under ett år till den 14 mars 1928 mot årligt arrende av 2,020 kronor.

Egendomen, som är belägen 21 kilometer från Skövde och 8 kilometer från Tibro järnvägsstation, består av två skiften, hemskiftet och det 8 kilometer från huvudgården belägna utskiftet, utgörande egendomens andel i Bergsmossen, samt har en sammanlagd areal av 231.791 hektar, därav 116.551 hektar tomt och åker, 46.236 hektar betes- och skogsmark, 67.287 hektar avrösningsjord och 1.717 hektar impediment. Av denna areal har emellertid enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 mars 1926 av samma års riksdag medgivits till försäljning skiftet Bergsmossen om 7.679 hektar, därav 6.410 hektar åker, 1.109 hektar betesmark och 0.160 hektar impediment, samt lägenheten Nybygget om 0.074 hektar tomt och åker. Egendomen är taxeringsvärderad till 92,400 kronor, därav 84,200 kronor för jordegendomen och 8,200 kronor för skogsmarken och skogen.

Åkerjorden till egendomen består av så kallad björklara av svag beskaffen-

[29.]

Brunstorp nr 4 och 5 Nolgård och Millomgård i Skaraborgs län.

het på mycket hård alv, känslig för såväl torcka som väta. Byggnaderna äro i allmänhet väl underhållna och i tämligen gott stånd. Manbyggnaden är dock på grund av ålder och olämpligt byggnadssätt i behov av omedelbar ombyggnad, vilket beräknats draga en kostnad av 8,800 kronor förutom virke. Flygelbyggnaden, inrymmande bostadslägenheter, är ej längre beboelig. Ladugården är genom felkonstruktion i behov av förstärkning, som beräknats kosta 1,075 kronor förutom erforderligt virke. Å egendomen finnes torpet Allmänningsbron, vars fähus behöver repareras för en beräknad utgift av 400 kronor.

Med hänsyn bland annat till det förändrade läge, vari frågan om förnyad utarrendering av egendomen kommit genom ovanberörda beslut om försäljning av Bergsmossen, som omfattade egendomens bästa jord, samt till de stora byggnadskostnaderna och egendomens beskaffenhet i övrigt har domänstyrelsen föranstaltat om saluvärdering å egendomen. Vid den i anledning härav hållna förrättningen hava *uppskattningsmännen* föreslagit försäljning av torpet Allmänningsbron om 13.315 hektar för sig samt, då det vore omöjligt att till acceptabelt pris under nu rådande konjunkturen finna köpare till obebyggd jord av så dålig kvalité som Brunstorps, huvudgården med en areal av 143.436 hektar för sig. Därefter kvarvarande område, utgörande 67.287 hektar, borde bibehållas i kronans ägo för att tilläggas bredvid liggande kronoparken Friggesby.

Torpet Allmänningsbron har å en av distriktslantmätaren E. O. Janson 1923 upprättad karta över egendomen utmärkts med ägofigurerna nr 15—26 och 28—39 och har en areal av 9.425 hektar åker samt 3.89 hektar ängs- och betesmark, av vilken senare mark 1.79 hektar är uppodlad, vadan i verkligheten åkerarealen nu utgör 11.215 hektar. Någon växande skog finnes icke å området. Torpet har saluvärderats till 9,870 kronor.

Huvudgården omfattar å kartan ägofigurerna nr 27, 40—41 och 43—158 och innehåller 100.642 hektar åker, 12.18 hektar översvåmningsmad, 29.057 hektar betesmark och 1.557 hektar impediment. Saluvärdet har uppskattats till 70,000 kronor, därav 10,640 kronor för växande skog. Åkerjorden har härvid värderats efter 560 kronor, mader efter 100 kronor och betesmarken efter 50 kronor allt per hektar samt skogen efter 6 kronor per kubikmeter.

Då innehavaren av torpet Allmänningsbron förklarar sig ej vilja till föreslagna saluvärdet inköpa torpet, hava uppskattningsmännen föreslagit, att båda lotterna måtte utbjudas å offentlig auktion.

Överjägmästaren har icke haft annat att erinra än att han ansett å-prisen å betesmark och ståndsog vid huvudgården väl låga och böra höjas till respektive 70 kronor för hektar och 7 kronor kubikmetern. I följd härav skulle saluvärdet för huvudgården komma att utgöra 72,000 kronor.

Länsstyrelsen har, om hänsyn toges till vad överjägmästaren anfört, icke haft något att anmärka mot förslaget.

De i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1926 av domänstyrelsen tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk, vilka under 1926 besiktigat egendomen, hava ansett huvudgården med sin styva och svaga jord ej lämpligen

böra uppdelas i mindre bruksenheter och hava icke funnit annat att erinra mot förslaget än att huvudgårdens saluvärde syntes de sakkunniga skäligen böra utgöra endast 55,000 kronor.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 5 februari 1927 förklarat sig anse det vara fördelaktigt för kronan att fränhända sig ifrågavarande egendom, förutsatt att skäligen pris erhållas. Vad beträffar saluvärdet å torpet Allmäningsbron har styrelsen intet att erinra. Vidkommande saluvärdet å egendomen i övrigt är enligt styrelsens förmenande det av uppskattningsmännen satta värdet å den växande skogen väl högt och bör i varje fall ej ökas på sätt överjägmästaren föreslagit. De av uppskattningsmännen beräknade värdena å i huvudgården ingående mark hava däremot syntes styrelsen låga och, då de sakkunniga till stöd för sin uppskattning ej anfört särskilda grunder, har styrelsen ej funnit anledning nu ifrågasätta nedsättning av uppskattningsmännens saluvärde. Torpet Allmäningsbron borde, anser styrelsen, lämpligen upplätas enligt egnahemsgrunderna och borde huvudgården utbjudas å offentlig auktion.

Domänstyrelsen har därför hemställt ej mindre om åtgärder för försäljning av egendomens huvudgård samt torpet Allmäningsbron än även om förordnande att egendomen i övrigt skulle överlämnas till skogsstaten för att förvaltas såsom kronopark.

Jag biträder ifrågavarande försäljningsförslag på sätt domänstyrelsen förordat. Till frågan rörande förvaltningen av den till försäljning ej föreslagna delen av egendomen vill jag återkomma, sedan riksdagens beslut över nämnda förslag föreligger.

Departements-
chefen.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Brunstorp nr 4 Nolgård och $\frac{1}{2}$ mantal Brunstorp nr 5 Millomgård i Värsås socken av Skaraborgs län må försäljas

dels huvudgården om 143.436 hektar å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928,

dels ock torpet Allmäningsbron om 13.315 hektar enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar.

30:o.

Kronoegendomen Tegalund nr 1 och 2 om tillsammans 2 mantal med underlydande $\frac{1}{4}$ mantal Gnicke eller Kvarnkroken nr 1 i Fåglums socken av Skaraborgs län är utarrenderad under tjugu år från den 14 mars 1912 mot en årlig avgäld av 3,800 kronor. Egendomen innehåller en areal av 375.853 hektar. Härav belöper å hemmanet Gnicke 39.848 hektar, därav

[30.]
Gnicke eller
Kvarnkroken
nr 1 under
Tegalund nr 1
och 2 i
Skaraborgs
län.

11.384 hektar åker, 7.81 hektar äng, 19.85 hektar avrösningsjord och 0.804 hektar impediment, motsvarande inägofigurerna å en av förste lantmätaren A. H. Öhrvall 1908 upprättad karta över egendomens inägor nr 643—697, 697 a, 698—709, 709 a, b, c, d och 710 jämte därintill liggande, å kartan från äldre karta införda utmarksområde. Hemmanet Gnicke är bebyggt med kronan tillhöriga manhus, ladugård och källare samt angränsar med sin utmark hemmanet Tegalunds utmark.

Vid den uppskattningsförrättning, som föregick egendomens utarrendering från den 14 mars 1912, föreslogs, bland annat, att hemmanet Gnicke såsom avskilt beläget måtte avyttras. Hemmanet saluvärderades till 9,581 kronor, därav 2,581 kronor för växande skog. I ärendet framhöll jägmästaren, att hemmanet låge i omedelbart sammanhang med Tegalunds ägor, vartill komme, att det tillsammans med Tegalund ägde och disponerade den västra och södra stranden av den icke obetydliga ån Nossan på en avsevärd sträcka, som det kunde vara en fördel för kronan att fortfarande innehava. I betraktande av belägenheten vore det enligt jägmästarens åsikt skäl att bibehålla hemmanet åt kronan. Länsstyrelsen, överjägmästaren i västra distriktet och domänstyrelsen tillstyrkte bifall till försäljningen. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 28 oktober 1910 anförde föredragande departementschefen, att emot de av jägmästaren framhållna förhållanden några skäl av mera talande beskaffenhet icke syntes föreligga för hemmanets försäljning; och kom i enlighet med denna uppfattning någon försäljning av hemmanet ej till stånd.

Under arrendetiden har kronoegendomens arrendator upplåtit brukningsrätten till hemmanet Gnicke åt annan person mot årligt arrende av 400 kronor. Med anledning av ansökning av hemmanets nuvarande brukare, Per Edvin Andersson, att med hänsyn till husens dåliga beskaffenhet få antingen nya byggnader uppförda vid hemmanet eller ock inköpa detsamma har besiktning hållits å hemmanet den 22 maj 1925 av domänintendenten. I instrumentet över denna förrättning och en vid detsamma fogad skrift av domänintendenten anföres bland annat följande.

Boningshuset, som vore vidbyggt två arrendatorn tillhöriga skjul, vore olämpligt som bostad, men kunde möjligen, om taket omlades, tjäna till arrendeperiodens slut. Ladugården, som befunde sig i ett synnerligen dåligt skick, vore olämplig och synnerligen riskabel att använda, då den för snötryck eller storm lätt kunde sammanstörta. Enligt uppgjort kostnadsförslag ansåges nybyggnaderna draga en kostnad av 17,001 kronor 57 öre, vilket belopp domänintendenten ansett kunna reduceras till omkring 12,000 kronor. Brukaren hade förklarat sig villig att för ett pris av 12,000 kronor inköpa den åker om cirka 23 tunnland och den äng om cirka 2 tunnland, han nu hävdade, med de därå befintliga husen, vartill skulle komma av jägmästaren åsatt värde för skogsmark och växande skog, som inginge i beteshagen. Domänintendenten funne gården, vilken genom sitt läge vore synnerligen lätt att frånstycka, i befintligt skick mycket väl betald med nämnda summa. Slutligen hade kronoegendomens arrendator förklarat sig icke hava något

att erinra mot försäljning av hemmanet före arrendetidens slut, under förutsättning att hans arrendeavgäld minskades med 400 kronor.

Den 23 december 1925 har i vederbörlig ordning hållits *saluvärdering* å hemmanet. Av instrumentet däröver jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland Öhrwalls förberörda karta med beskrivning ävensom en av distriktslantmätaren Gunnar Linde genom Per G. Svensson 1926 upprättad karta med beskrivning över det område av hemmanet, som vid sistnämnda förrättning tillstyrkts till försäljning, inhämtas bland annat följande.

Hemmanet är beläget 35 kilometer från staden Alingsås och 9 kilometer från Nossebro järnvägsstation. Det vid förrättningen till försäljning tillstyrkta, å Lindes förberörda karta av 1926 upptagna området av hemmanet är redovisat i den till kartan hörande beskrivningen och har en areal av 21.800 hektar, därav 10.232 hektar åker och tomt samt 11.568 hektar annan mark. Områdets saluvärde har uppskattats till 12,200 kronor, därav för växande skog 2,430 kronor.

Då innehavaren Andersson under ett strävsamt arbete och med mycket primitiva byggnader väl skött egendomen, hava *uppskattningsmännen* tillstyrkt, att denne måtte tillerkännas hembuds rätt vid försäljningen och därvid såsom mindre bemedlad komma i åtnjutande av de lindrigaste betalningsvillkoren.

Vederbörande *skogsstatstjänstemän* ävensom *länsstyrelsen* hava icke haft något att erinra i ärendet.

Lantmästeristyrelsen har vid anförda förhållanden ansett, att det till försäljning ifrågasatta området av hemmanet Gnicke lämpligast borde avskiljas genom ägostyckning.

Jämväl *domänstyrelsen* förordar förslaget om försäljning av området om 21.8 hektar av hemmanet Gnicke. Området torde böra upplåtas enligt gällande grunder för egnahemsupplåtelser, varvid nuvarande innehavaren vore berättigad till hembud, samt frånskiljas stamfastigheten genom ägostyckning. Tillträde av området torde kunna äga rum, så snart beslut i försäljningsfrågan meddelats, varefter arrendeavgälden för kronoegendomen borde utgå efter ett till 3,400 kronor nedsatt belopp.

De av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts brev den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk, vilka under 1926 besiktigat egendomen, hava icke funnit något att erinra mot berörda förslag.

Mot en försäljning av förberörda område om 21.8 hektar av hemmanet Gnicke i överensstämmelse med vad domänstyrelsen förordat har jag icke något att invända. Vid bifall härtill torde arrendeavgälden för återstående delen av kronoegendomen böra för tiden från tillträdet av det försålda området till löpande arrendeperiods slut nedsättas till 3,400 kronor för helt år räknat, varom Kungl. Maj:t torde förordna, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Departements-
chefen.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan arrendatorn av kronoegendomen Tegalund nr 1 och 2 om 2 mantal med underlydande hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Gnicke eller Kvarnkroken nr 1, allt i Fågglums socken av Skaraborgs län, medelst skriftlig handling förbundet sig att den 14 mars 1928 till kronan avstå sin nyttjanderätt till förberörda område om 21.8 hektar av hemmanet Gnicke mot nedsättning för tiden från sistnämnda dag räknat av arrendeavgiften för egendomen till 3,400 kronor och området blivit genom ägostyckning fränskilt hemmanet, området må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med tillträdesrätt den 14 mars 1928 och med hembuds rätt för Per Edvin Andersson.

31:o.

[31.] Den 10 juli 1925 hölls uppskattningsförrättning å kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Sjöryd nr 2 Olov Andersgård och $\frac{1}{2}$ mantal Sjöryd nr 3 Nils Gunnarsgård i Ås socken av Skaraborgs län med anledning av dess arrendeledighet den 14 mars 1927. Den årliga arrendeavgälden utgjorde 2,500 kronor. Egendomen är belägen 9 kilometer från Grästorps köping och järnvägsstation och har en areal av 88.354 hektar, därav 85.397 hektar tomt, åker och dylikt, 1.542 hektar äng och 1.415 hektar impediment. Å egendomen finnas två var för sig bebyggda lägenheter, Tivoli och Hörbäcken. Anledning att föreslå försäljning av egendomen eller delar därav ansågs vid nämnda förrättning icke föreligga. Egendomens arrendevärde uppskattades till 2,460 kronor.

Domänstyrelsen beslöt, att egendomen skulle ånyo utarrenderas under tio år från den 14 mars 1927. Arrendevärdet fastställdes till angivna uppskattningsbelopp. Bland arrendevillkoren intogs bland annat bestämmelse, att ett belopp av 10,105 kronor, som avträdande arrendator tillerkänts för vissa utförda byggnadsarbeten, skulle av vederbörande tillträdare gottgöras avträdaren med rätt för den förre att återbekomma beloppet genom avkortning å arrendet. Vid med anledning härav hållna arrendeauktioner erhöles den 3 november 1925 intet anbud, den 27 maj 1926 ett anbud å 1,200 kronor av egendomens arrendator, Bertil Johansson, och den 26 augusti 1926 ett högsta anbud å 1,750 kronor av hemmansägaren Frans Albert Fransson. Den 28 september 1926 inlämnade arrendatorn Bertil Johansson köpeanbud å egendomen med 50,000 kronor.

Den 12 oktober 1926 besiktigades egendomen av de av domänstyrelsen i anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk. Enligt protokollet över förrättningen förordade de sakkunniga, att innehavarna av förberörda lägenheter måtte, om de så önskade, få förvärva sina lägenheter med lämplig tilldelning av jord och att egendomen i övrigt

lämpligen borde, med hänsyn till att stallet snart behövde ombyggas och att vid bättre hävd av jorden ökade utrymmen i en del byggnader bleve erforderliga samt då anbud om förvärv av egendomen i nu befintligt skick förelåge, försäljas, eventuellt efter någon ytterligare frånstyckning.

På grund härav och sedan *domänintendenten* upplyst, att innehavarna av förberörda lägenheter, vilka vore ägare av därå uppförda byggnader, vore villiga köpa lägenheterna och att arrendatorn Bertil Johansson inkommit med nytt köpeanbud å den därefter kvarvarande delen av egendomen med 48,000 kronor samt att egendomen vore i behov av täckdikning, vilket för rör och körningar skulle draga en kostnad av omkring 17,000 kronor, har *saluvärdering* verkställts å egendomen den 22 december 1926.

I instrumentet över värderingen har i fråga om byggnaderna antecknats, att dessa med undantag av ladugård och loge, som vore nybyggda, och statbostaden, som vore i gott skick, vore äldre och knappa. Stallet ansåges behöva ombyggas inom 10 år samt svinhus, magasin och brygghus snart nog därefter. De nybyggda husen vore, särskilt loge och lador, tilltagna för små för egendomens areal.

Egendomen har föreslagits till försäljning i följande tre lotter:

lägenheten Tivoli, utgörande å kartan ägofigurerna nr 190, 191, av 192, 193—211, innehållande 9.2965 hektar, därav 8.9235 hektar tomt och åker, 0.3 hektar äng och 0.073 hektar impediment, med ett saluvärde av 6,000 kronor,

lägenheten Hörbäcken, utgörande ägofigurerna nr av 192, 213—230, innehållande 2.4135 hektar, därav 2.1615 hektar tomt och åker, 0.206 hektar äng och 0.046 hektar impediment, med ett saluvärde av 1,800 kronor, samt *egendomen i övrigt* eller *huvudgården*, innehållande en areal av 75.640 hektar, därav 74.312 hektar tomt och åker, 1.036 hektar äng och 0.292 hektar impediment, med ett saluvärde av 48,000 kronor under förutsättning att kronan för byggnadsarbeten betalar avträdaren 10,105 kronor.

Arrendevärdet för egendomen i sin helhet har vid denna förrättning uppskattats till 1,750 kronor, under förutsättning att arrendatorn vid tillträdet den 14 mars 1927 ersatte avträdaren för byggnadsarbetena med 10,105 kronor att sedermera gottgöras honom genom eftergift å arrendet.

Egendomens arrendator har innehaft egendomen under fyra år, uppfört ladugårds- och logbyggnad samt sökt förbättra det av de senare årens nederbörd skadade jordbruket. Vid förnyad utarrendering äger arrendatorn ej optionsrätt. Hans ansökning om förvärv av huvudgården har emellertid av uppskattningsmännen tillstyrkts.

Länsstyrelsen har förordat förslaget till egendomens disposition och ansett, att de två lägenheterna borde fränskiljas stamhemmanet genom avsöndring.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 31 januari 1927 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid förklarat sig biträda det framställda förslaget till egendomens disposition. Tillika har styrelsen anmält, att styrelsen i avvaktan på vederbörligt beslut i försäljningsfrågan ombesörjt egendomens skötsel och vård under ett år från den 14 mars 1927, därvid brukningsrätten upplåtits till nuvarande arrendatorn av egendomen mot en avgäld av 1,500 kronor, samt att genom avkortning av sagda arrendeavgäld å byggnadsersättningen det belopp, kronan, i händelse av egendomens försälj-

ning, den 14 mars 1928 hade att till avträdaren erlægga, komme att nedbringas till 8,605 kronor. Lägenheterna Tivoli och Hörbäcken ansåge styrelsen kunna upplåtas enligt egnahemsgrunderna men borde huvudgården, då anledning icke föreläge att tillerkänna arrendatorn hembuds rätt vid försäljningen av denna, utjudas å offentlig auktion.

Departements-
chefen.

Även jag biträder försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att ovan omförmälda lägenheterna Tivoli och Hörbäcken må var för sig med angivna områden från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Sjöryd nr 2 Olov Andersgård och $\frac{1}{2}$ mantal Sjöryd nr 3 Nils Gunnarsgård i Ås socken av Skaraborgs län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar,

dels ock att egendomen i övrigt må å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor till den högstbjudande försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1928.

32:o.

[32.] Kronoegendomen 1 mantal Bessliden nr 1 i Hjo socken av Skaraborgs län är utarrenderad för tiden från den 14 mars 1907 till den 14 mars 1927 mot en årlig avgäld av 820 kronor.

Bessliden nr 1
i Skaraborgs
län.

Under 1925 och 1926 har å egendomen hållits uppskattningsförrättningar. Av instrument häröver med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Seth Lindström dels genom kopiering från A. H. Öhrvalls karta av 1904 dels genom komplettering och nymätning 1923 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 3 kilometer från Hjo stad, hamn och järnvägsstation, har en areal av 129.346 hektar, därav 31.170 hektar tomt och åker, 5.785 hektar äng, 91.890 hektar skogsmark och 0.501 hektar impediment.

Kronans hus å huvudgården äro med undantag av boningshuset samt stall med oxhus äldre och hårt slitna. Nybyggnad närmaste åren tarvas av ladugård, loge och lador, vilket beräknats kosta 9,100 kronor utom grovvirke på rot i egendomens skog. Å egendomen underlydande Besslidstorp är boningshuset nytt, men ladugården är äldre, låg och obekvämt och kan ej längre användas.

Egendomens arrendevärde har uppskattats till 1,280 kronor.

På given anledning har saluvärdering verkställt å egendomen. *Uppskattningsmännen* hava ansett lämpligt, att kronan behåller huvuddelen av skogsmarken och att egendomen i övrigt försäljes i två lotter, huvudgården för sig och Besslidstorp för sig. Huvudgården har å kartan betecknats med litt. A, omfattande ägofigurerna nr 1—64 och av 108, samt Besslidstorp med litt. B, omfattande ägofigurerna nr 65—105 och av 108.

Lotterna innehålla enligt av extra lantmätaren Henrik Thollander den 4 augusti 1926 verkställd beräkning, lotten litt. A 40.304 hektar, därav 27.599 hektar tomt, åker och dylikt, 5.150 hektar äng och odlingsmark, 7.098 hektar avrösningsjord och 0.457 hektar impediment, samt lotten litt. B 6.071 hektar, därav 3.250 hektar tomt, åker och dylikt, 0.635 hektar äng och odlingsmark, 2.142 hektar avrösningsjord och 0.044 hektar impediment. Huvudgårdens saluvärde har beräknats till 36,500 kronor, därav 4,650 kronor för växande skog, samt Besslidstorpets till 7,500 kronor, därav 710 kronor för växande skog.

I en den 25 augusti 1926 dagtecknad ansökning hava nuvarande arrendatorerna av egendomen, Johan August Larssons stärbhusdelägare, anhållit att få inköpa egendomen, varemot innehavaren av Besslidstorpet förklarar sig icke önska inköpa torpet för det detsamma åsatta saluvärdet. I anledning härav hava uppskattningsmännen föreslagit, att huvudgården måtte hembjudas bemälda stärbhusdelägare samt att torpet måtte försäljas å auktion.

Länsstyrelsen och *överjägmästaren* hava icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag, liksom ej heller de av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts brev den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk, vilka besiktigt egendomen.

Domänstyrelsen har tillstyrkt försäljning av egendomen med undantag av den del av skogsmarken, som uppskattningsmännen ansett böra i kronans ägo bibehållas och som — omfattande 57.371 hektar, huvudsakligen avrösningsjord — betecknats med litt. C. Styrelsen har i avvaktan på Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i ärendet ombesörjt egendomens skötsel och vård under ett år från den 14 mars 1927, därvid betingats ett arrende av 900 kronor. Vad ägolotten litt. A beträffar, biträder styrelsen förslaget att förbemälda Larssons stärbhusdelägare, vilka sedan 1919 innehaft egendomen, som därförut från 1899 arrenderats av Larsson, beredas förmånsrätt vid försäljningen därav. Skulle stärbhusdelägarna ej önska begagna förmånsrätten vid försäljningen, borde ägolotten utbjudas å offentlig auktion. Besslidstorpet synes styrelsen böra försäljas såsom egnahemslägenhet.

Jag tillstyrker försäljning av lotterna litt. A och B på sätt domänstyrelsen förordat. Frågan om dispositionen av egendomen i övrigt torde jag framdeles, sedan riksdagens beslut rörande försäljningen föreligger, få underställa Kungl. Maj:ts prövning. Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Bessliden nr 1 i Hjo socken av Skaraborgs län blivit fördelad i förberörda tre lotter, litt. A, B och C,

lotten litt. A må försäljas

antingen till avlidne Johan August Larssons stärbhusdelägare för en köpeskilling av 36,500 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars

1928 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* ägolotten försäljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen erlægges till länsstyrelsen i länet, *att* köpebrev utfärdas, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparnas skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, *att* ägolotten i jordeboken upptages under titel allmänt frälse, *att* köparna svara för de å ägolotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt *att* köparna ensamma vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i ägolotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemälda stärbhusdelägare icke begagna sig av omförmälda medgivande att förvärva ägolotten för förenämnda köpeskillning, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928, samt

lotten litt. B enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

33:o.

[33.] På framställning av domänstyrelsen föreslog Kungl. Maj:t i proposition den 4 februari 1916, nr 65, riksdagen medgiva, att av förra häradshövdingebostället 1 mantal Södra Edsberg nr 1 i Segerstads socken av Värmlands län finge försäljas bland annat lägenheten Ranviken. Vederbörande utskott avstyrkte försäljningen av ifrågavarande lägenhet, då det syntes utskottet lämpligt, att densamma med hänsyn till läget reserverades för skogsstatens behov. Utskottets förslag blev av riksdagen jämlikt skrivelse den 13 maj 1916, nr 115, bifallet.

Genom brev den 2 juni 1916 förordnade Kungl. Maj:t, att de delar av kronodomänen Södra Edsberg, som bibehållits i kronans ägo, skulle från och med den 14 mars 1917 avsättas till kronopark. Denna park erhöi av domänstyrelsen namnet Edsberg.

Genom skogsstatens försorg är lägenheten Ranviken utarrenderad till Per August Engström för tiden den 1 maj 1917 till den 14 mars 1928 mot ett årligt arrende av 90 kronor.

Lägenheten ligger i sydöstra hörnet av kronoparken, som här gränsar till en vik av Väneren, benämnd Ranviken; och är hela kronoparkens gräns mot sjön belägen inom lägenheten.

Då vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* anse lägenheten Ranviken nu och för framtiden vara obehörlig för skötseln av kronoparken

[33.]
Lägenheten
Ranviken un-
der kronopar-
ken Edsberg i
Värmlands
län.

Edsberg, har fråga ånyo uppstått om försäljning av lägenheten, varför den samma av jägmästaren saluvärderats. Av en utav revirassistenten T. Johansson år 1926 efter lantmäterikarta av samma år tagen kopia, utvisande föreslagen begränsning av torpet Ranviken, samt av instrumentet över värderingen jämte övriga ärendet tillhörande handlingar framgår bland annat följande.

Lägenhetens areal utgör 9.76 hektar, därav tomt 0.21 hektar, åker 3.93 hektar, äng 0.36 hektar, produktiv skogsmark 4.79 hektar och impediment 0.47 hektar. Å lägenheten befintliga byggnader bestå av stuga om ett rum och kök, gammal och förfallen, fähus, loge och två lador, uppförda i en länga år 1918, vedbod och hemlighus, uppförda år 1920, samt källare, reparerad år 1918. Byggnaderna äro brandförsäkrade för 2,800 kronor. Virkesförrådet å den produktiva skogsmarken är uppskattat till 368 kubikmeter fast mått. Lägenheten har saluvärderats till 3,500 kronor.

Jägmästaren har föreslagit, att vid lägenhetens avyttrande kronan borde förbehållas rätt att vintertid över torpets ägor framforsla skogsprodukter från kronoparken till Ranviken med rätt att för virkesupplag disponera det vattenområde, som tillhörde torpet. Med anledning av uppkommen fråga rörande lämpligheten av att vid en försäljning av torpet från försäljningen undantaga strandområdet vid Vänern har jägmästaren meddelat, att nämnda område vore för kronan utan betydelse, enär markens oländighet ovanom stranden omöjliggjorde upptagandet där av någon virkesavforslingsväg.

Domänstyrelsen har förordat, att kronan försäljer lägenheten och att hembuds rätt därvid gives nuvarande arrendatorn.

Sedan fråga uppkommit att i kronans hand behålla strandområdet vid Vänern, har i domänstyrelsen genom en å kartan uppdragen röd linje sagda område avdelats från lägenheten, och har det sålunda avskilda områdets areal beräknats till 0.81 hektar med ett värde av 259 kronor 22 öre, vadan lägenhetens återstående areal skulle utgöra 8.95 hektar med ett saluvärde av i avrundat tal $(3,508.90 - 259.22 =) 3,250$ kronor.

Även jag tillstyrker lägenhetens försäljning. Enär emellertid kronoparkens förbindelse med sjön icke bör avskäras samt den mark, som för vinnande härav icke ur odlingssynpunkt är av värde för lägenheten och i övrigt av mindre omfattning, synes det område, som är beläget söder om nämnda å kartan uppdragna röda linje böra bibehållas vid kronoparken och lägenhetens areal begränsas till 8.95 hektar.

Departements-
chefen.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den å den i ärendet företedda kartan angivna lägenheten Ranviken med en areal av 8.95 hektar må från-skiljas stamfastigheten, 1 mantal södra Edsberg nr 1 i Segerstads socken av Värmlands län, och jämte därå befintliga kronan tillhöriga byggnader försäljas enligt

gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt för nuvarande arrendatorn Per August Engström att erhålla hembud å lägenheten.

34:o.

[34.] Vid en år 1926 å kronoegendomen $\frac{65}{100}$ mantal Valsta nr 4 litt. Aa och Valsta nr 4 $\frac{14}{1000}$ mantal Valsta nr 4 litt. Ab i Askers socken av Örebro län hållen för rättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering från den 14 mars 1929 av egendomen, som lämnar i årligt arrende 1,480 kronor, har fråga väckts om försäljning av vissa områden från ägolotten $\frac{65}{100}$ mantal litt. Aa. Av handlingarna i ärendet, varibland två kartor, en över inägorna till kronohemmanet 1 mantal Valsta nr 4 litt. A upprättad år 1896 av förste lantmätaren F. R. Belfrage och en upprättad år 1921 vid ägostyckning av samma hemman av distriktslantmätaren Carl Rosén med till nämnda kartor hörande beskrivningar och ägostyckningshandlingar, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som består av ovanberörda två i mantal satta ägolotter, är belägen 2 kilometer från Odensbackens hamnplats och innehåller en areal av 78.962 hektar.

Den med litt. Aa betecknade lotten omfattar tre skiften, hemskitet, ängskiftet och skogsskitet, varjämte denna ägolott tillagts förutvarande 1 mantal Valsta nr 4 tillhörande andel i den samfällda båtplatsen vid Odensbacken.

Hemskitet, å den av distriktslantmätaren Rosén upprättade kartan betecknat såsom litt. Aa¹, innehåller en areal av 38.602 hektar åker och tomt ängsskitet, å samma karta betecknat som litt. Aa², en areal av 5.480 hektar åker och tomt samt skogsskitet, betecknat med litt. Aa³, en areal av 31.400 hektar avrösningsjord.

Ägolotten litt. Ab utgöres av skogsmark med en areal av 3.480 hektar.

Uppskattningsmännen hava föreslagit försäljning av ängsskitet litt. Aa² i nedan angivna fem obebbyggda lotter i enlighet med ett av distriktslantmätaren Athos Eckerbom uppgjort, av karta av år 1926 åtföljt delningsförslag:

Beteckning	Areal hektar	Saluvärde kronor
litt. a	0.786	1,580
litt. b	0.831	1,670
litt. c	0.818	1,640
litt. d	0.810	1,620
litt. e	2.235	3,130.

Lotterna avses att försälas såsom egnahem, och bör enligt uppskattningsmännens mening så mycket av ägolotten $\frac{65}{100}$ mantal litt. Aa åvilande andel av det odlingslån, som beviljats för bestridande av kostnaderna för sänkning och reglering av vattenhöjden vid sjöarna Hjälmarén och Kvismaren, ävensom så mycket av samma ägolott åvilande andel i den möjligen före försäljning uppkommande kostnaden för rensning av Sibbasbäcken, som beräknas åbelöpa det sålunda uppdelade ängsskitet, fördelas å försäljningslotternas köpare efter markinnehav.

Länsstyrelsen, överjägmästaren, domänstyrelsen ävensom de av sistnämnda styrelse enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade sakkunniga för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava biträtt uppskattningsmännens försäljningsförslag.

Även jag förordar bifall till förslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att från kronoegendomen $\frac{65}{100}$ mantal Valsta nr 4 litt. Aa i Askers socken av Örebro län må enligt gällande grunder för upplåtelse av egnahemslägenheter från kronoegendomar var för sig och efter angivna saluvärden försäljas ovanberörda, å distriktslantmätaren Athos Eckerboms i ärendet företedda karta angivna områden med skyldighet för vederbörande köpare av lotterna att efter markinnehav svara för så mycket av de ägolotten $\frac{65}{100}$ mantal litt. Aa åbelöpande annuiteter för det odlingslån, som beviljats för bestridande av kostnaderna för sänkning och reglering av vattenhöjden vid sjöarna Hjälmarens och Kvismarens, ävensom så mycket samma ägolott åvilande andel i de möjligen före försäljningen av lotterna uppkommande kostnaderna för rensning av Sibbasbäcken, som kan beräknas åbelöpa försält område.

35:o.

Vid en år 1925 å kronoegendomen 1 mantal Norra Folkavi nr 2 i Kräcklinge socken av Örebro län hållen förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering från den 14 mars 1928 av egendomen, som lämnar ett årligt arrende av 720 kronor, har förslag väckts om försäljning av ett område från densamma. Av ärendet tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren Ernst Fjellman år 1905 upprättad karta över egendomen jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 10 kilometer från Fjugesta järnvägsstation, har en areal av 35.668 hektar, därav 0.680 hektar tomter, 31.334 hektar åker, 2.796 hektar ängsbackar och 0.858 hektar impediment. Egendomen ligger i två, en kilometer från varandra belägna skiften och saknar skog.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att ett obebyggt område om 4.418 hektar, därav 4.393 hektar åker, måtte försäljas. Området har saluvärderats till 3,520 kronor.

Länsstyrelsen och överjägmästaren hava icke haft något att erinra mot förrättningsmännens förslag.

De av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade sakkunniga i fråga om vissa kronoegendomars

[35.]

Norra Folkavi
nr 2 i Örebro
län.

lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava efter besiktning å egendomen och efter tagen del av] uppskattningsmännens dispositionsförslag förklarar sig icke hava något att erinra mot detsamma.

Domänstyrelsen förordar det uppgjorda förslaget och har icke haft något att erinra mot det beräknade saluvärdet.

Departementis-
chefen.

Instämmande i förslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovan omförmälda område om 4.418 hektar må från kronoegendomen 1 mantal Norra Folkavi nr 2 i Kräcklinge socken av Örebro län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

36:o

[36.]
Fänninge nr 5
i Örebro län.

Vid en år 1925 å kronoegendomen 1 mantal Fänninge nr 5 i Fellingsbro socken av Örebro län hållen förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering från den 14 mars 1928 av denna egendom, som lämnar ett årligt arrende av 1,350 kronor, har förslag väckts om försäljning av visst område från egendomen. Av ärendet tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren Ernst Fjellman år 1898 upprättad karta över egendomen jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 4 kilometer från Ullersäters järnvägsstation, har en sammanlagd areal av 81.349 hektar, därav 0.475 hektar tomter, 40.280 hektar åker, 4.210 hektar äng, skogsbackar m. m. å inägor, 35.606 hektar skogs- och hagmarker samt 0.778 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit försäljning av en ensamt liggande obebyggd lägenhet, Kärret å Lindsgärdet, om 1.167 hektar åker och 1.223 hektar annan mark eller tillhopa 2.390 hektar för utökning av intilliggande lägenhet om 2.125 hektar åker och 2.025 hektar utmark, som innehas av Gustaf Gillén. Det till försäljning föreslagna området har åsatts ett saluvärde av 1,700 kronor.

Länsstyrelsen och *överjägmästaren* hava icke haft något att erinra mot förrättningsmännens berörda förslag.

De av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk hava, efter besiktning å egendomen och efter tagen del av uppskattningsmännens dispositionsförslag, förklarar sig icke hava något att erinra mot detsamma.

Domänstyrelsen, som icke haft något att erinra mot det beräknade saluvärdet, har jämväl förordat det uppgjorda förslaget.

Departementis-
chefen.

Med biträdande av försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande område om 2.39 hektar av kronoegendomen 1 mantal Fänninge nr 5 i Fellingsbro socken av Örebro län må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt till hembud för Gustaf Gillén.

37:o.

Hos Kungl. Maj:t har skogsarbetaren Einar Hedberg anhållit att för en köpeskilling av 2,000 kronor få förvärva lägenheten Rönningen under Villingsbergs kronopark i Nysunds socken av Örebro län. Till följd av remiss har domänstyrelsen efter inhämtande av vederbörande skogsstatstjänstemäns yttranden häröver avgivit utlåtande, däri anförts bland annat följande.

[37.]
Lägenheten
Rönningen
under Villingsbergs
kronopark i
Örebro län.

Jämlikt beslut den 11 april 1924 inköptes för Kungl. Maj:ts och kronans rökning Villingsbergs aktiebolag tillhörig egendom, varav bildats kronoparken Villingsberg. I detta köp ingicke bland annat följande fastigheter, nämligen $\frac{1}{16}$ mantal Runnebol 1³, $\frac{1}{16}$ mantal Runnebol 1⁴, $\frac{1}{16}$ mantal Runnebol 1⁵ samt $\frac{1}{4}$ mantal Sälidersbråten 1¹. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 16 mars 1827 hade hemmanet Sälderbråten nr 1 för mistad mulbetesrätt erhållit lägenheten Sälderbråten 2¹.

Det område, som ansökningen avsåge, omfattade enligt av distriktslantmätaren Carl Berner år 1926 upprättad karta med arealbevis av Runnebol 1³ 0.07 hektar, av Runnebol 1⁴ 4.96 hektar, av Runnebol 1⁵ 6.10 hektar samt av Sälidersbråten 2¹ 0.65 hektar eller sålunda tillhoppa 11.78 hektar, varav 2.55 hektar åker, 1.75 hektar torvmosse, 6.33 hektar skogsmark och 1.15 hektar impediment.

Av det till försäljning ifrågasatta området arrenderade sökanden för tiden den 14 mars 1925 till den 14 mars 1928 en del eller s. k. Södra Rönningen, omfattande 1.65 hektar åker, mot ett årligt arrende av 72 kronor. Norra Rönningen, som jämväl skulle ingå i försäljningen, hade med därvarande stuga och uthus avgiftsfritt varit upplåten till den förutvarande torparens dotter, vilken emellertid numera avflyttat från lägenheten. Då husen å denna lägenhet vore fallfärdiga och nybyggnad ej ansetts böra ifrågakomma, hade avsikten varit att lägga lägenheten till huvudtorpet Södra Rönningen. Åbyggnaderna å sistnämnda lägenhet utgjordes av stuga, ladugårdsbyggnad och källare, vilka samtliga vore i bristfälligt skick.

Lägenheten, som är belägen vid kronoparkens södra gräns, har av vederbörande jägmästare värderats till 2,000 kronor.

Jägmästaren liksom ock överjägmästaren i Bergslagsdistriktet anse, att lägenheten ej är behövlig för kronoparkens skötsel samt att det vore för kronan fördelaktigt om lägenheten kunde avyttras, enär därvarande hus vore i behov av snar ombyggnad, för den händelse lägenheten skulle bibehållas i kronans ägo.

Jämväl domänstyrelsen förordar försäljningen av lägenheten.

Icke heller jag finner anledning till erinran mot att lägenheten, som, enligt vad upplyst blivit, ej är behövlig för kronoparkens skötsel, försäljes till

Departements-
chefen.

sökanden. Köpeskillngen torde få erläggas antingen kontant vid tillträdet eller ock i den ordning, som i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgas. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från kronoparken Villingsberg i Nysunds socken av Örebro län må avskiljas det å ovannämnda karta angivna området om 11.78 hektar att med tillträdesrätt den 14 mars 1928 försäljas till Einar Hedberg för en köpeskillning av 2,000 kronor samt under villkor i övrigt *antingen* att köpeskillningen till domänstyrelsen betalas kontant vid tillträdet ävensom att köparen ensam vidkännes kostnaderna för lägenhetens utbrytande och lagfart å fånget samt övriga med köpet förenade utgifter, *eller ock* att köpeskillningen erlägges med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år; att köpeskillningen inbetalas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev; ävensom att köparen skall ensam vidkännas kostnaderna för lägenhetens utbrytande och lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter samt kostnaderna för in-teckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse.

38:o.

[38.]
Långby nr 1
i Västman-
lands län.

Å kronoegendomen 1 mantal Långby nr 1 i Badelunda socken av Västmanlands län, som före den 14 mars 1921 var utarrenderad mot ett årligt arrende av 550 kronor, hölls under år 1918 saluvärdering och arrendeuppskattning, därvid förslag uppgjordes till egendomens framtida disposition i 15 lotter, av vilka två borde behållas i kronans ägo och de övriga försäljas.

I det förslag till disposition av egendomen, som domänstyrelsen sedermera i skrivelse den 31 december 1918 förelade Kungl. Maj:t, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte förordna att — sedan egendomen, sådan den funnes angiven å en av förste lantmätaren N. Th. Schönström kopierad, av tillförordnade distriktslantmätaren Axel Hanzon år 1917 upprättad karta över alla ägora till egendomen, blivit fördelad i tolv lotter, därav en bestående av de med litt. Aa och Ab å kartan betecknade områden, en av de med litt. Ah, Ai och Al betecknade och de övriga av följande med respektive litt. Ac, Ad, Ae, Af, Ag, Ak, Am, An, Ao och Ap betecknade områden — *dels* den med litt. Aa + Ab betecknade lotten skulle å offentlig auktion under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor till den högstbjudande för-

säljas med tillträdesrätt den 14 mars 1921 samt de med litt. Ac, Ad, Ae, Af, Ag, Ak, Am, An, Ao och Ap betecknade lotterna skulle var för sig med angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med visst förbehåll, dels ock att den med litt. Ah + Ai + Al betecknade lotten skulle från den 14 mars 1921 ställas under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens vård och in-seende samt, i den omfattning och under de särskilda betingelser, akademien med hänsyn till fornminnesvårdens krav kunde bestämma, av domänstyrelsen genom utarrendering tillgodogöras.

Därefter har Kungl. Maj:tt förordnat dels den 9 april 1920 med riksdagens medgivande, att lotten litt. Ab skulle försäljas till Badelunda kommun, dels ock den 23 april 1920, att lägenheterna litt. Ak och An skulle från egendomen upplåtas enligt gällande bestämmelser för upplåtelse av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, samt att egendomen i övrigt skulle vid då löpande arrendeperiods slut den 14 mars 1921 i kronans ägo bibehållas och genom domänstyrelsens försorg änyo utarrenderas, dock beträffande den med litt. Ah, Ai och Al betecknade lotten allenast i den omfattning och under de bestämmelser, som domänstyrelsen efter samråd med vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien kunde med hänsyn till fornminnesvården finna skäligt fastställa.

Vid senare verkställd ägostyckning har egendomen styckats i tva ägolotter nämligen litt. Aa, som äsatts $\frac{9}{10}$ mantal, och litt. Ab, som äsatts $\frac{1}{10}$ mantal, varvid lotten litt. Ab motsvarar det med förberörda litt. Ab betecknade område samt litt. Aa egendomen i övrigt.

Den 26 mars 1921 har domänstyrelsen utfärdat köpebrev å $\frac{1}{10}$ mantal Långby nr 1 litt. Ab, och har länsstyrelsen den 31 mars 1921 utfärdat särskilda köpebrev å förenämnda lägenheterna litt. Ak och An.

Egendomen i övrigt har för en tid av sju år räknat från den 14 mars 1922 utarrenderats mot en årlig arrendeavgäld av 1,135 kronor, vilken avgäld i samband med inlösen av elektrisk anläggning vid egendomen höjts till 1,160 kronor. Från arrendet hade därvid undantagits förberörda med litt. Ah, Ai och Al betecknade område, vilket under sistberörda tidsperiod utarrenderats för sig mot en årlig avgäld av 10 kronor.

Med hänsyn till egendomens arrendeledighet den 14 mars 1929 har uppskattningsförrättning hållits å densamma under 1926. Av instrumentet över förrättningen och övriga tillhörande handlingar, däribland förberörda karta samt en av distriktslantmätaren Walter Raquette från »kopia av kartan till år 1899 den 30 december fastställt laga skifte å Långby» kopierad karta över alla ägorna, till kronoegendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen är belägen 8 kilometer från Västerås och innehåller 36.4894 hektar, därav 23.2580 hektar tomt och åker, 1.0989 hektar äng, 10.7080 hektar backar och skogsmark och 1.4245 hektar impediment, vartill kommer andel i vissa samfälligheter.

Såsom motiv för den föreslagna försäljningen av vissa delar av egendomen hade uppskattningsmännen på sin tid framhållit dess obetydliga och spridda åkerinnehav och byggnadernas dåliga beskaffenhet.

Vid uppskattningsförrättningen år 1926 hava *uppskattningsmännen* funnit å egendomen verkställd besiktning icke föranleda till ändring i det förslag rörande egendomens disposition, som avgivits år 1918, ehuru underhållet av egendomens åbyggnad ävensom hävden särskilt på grund av verkställd täckdikning vore förbättrad. Emellertid syntes på grund av åbyggnadens otidsenliga och till övervägande delen underhålliga tillstånd, det sprängda och oansenliga åkerinnehavet och vissa områdens stenmängda och tungskötta tegar kostnaderna för egendomens förbättrande inom rimlig tid i ett vederbörligt och värdigt skick ingalunda kunna täckas av de årliga avkomsterna. På grund härav ansåge uppskattningsmännen, att egendomens avyttring vore att obetingat tillstyrka. Uppskattningsmännen vidhölle sålunda sitt i 1918 års värderingsinstrument avgivna förslag till egendomens försäljning i vad detta anginge den utarrenderade delen av egendomen, med undantag av lotterna litt. Ah, Ai och Al, vilka borde i kronans ägo bibehållas.

Vid uppskattningsförrättningen år 1926 hava följande saluvärden åsatts de till försäljning föreslagna delarna av egendomen, nämligen

	Tomt och åker	Ång	Skogs- mark	Impedi- ment	Summa hektar	Saluvärde kronor	Därav för växande skog
Lotten litt Ac	1.1740	—	—	—	1.1740	2,350	—
» » Ad	0.5740	—	—	—	0.5740	1,265	—
» » Ae	0.6890	—	—	—	0.6890	1,720	—
» » Af	1.1050	—	—	0.0040	1.1090	2,330	—
» » Ag	0.9500	0.1745	—	0.0010	1.1255	2,255	—
» » Am	0.6840	—	0.0620	—	0.7460	1,420	—
» » Ao	1.1000	0.0200	—	—	1.1200	2,360	—
» » Ap	0.6700	0.1250	—	—	0.7950	1,515	—
samt återstoden av hemmanslotten litt. Aa eller huvudgården	15.2080	0.7774	6.0270	0.2105	22.2129	15,750	3,250

Framställning om åtkomst från egendomen för bildande av bostads- eller mindre jordbrukslägenheter hava icke inkommit till förrättningsmännen.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att ägofiguren litt. Aa måtte försäljas under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor samt ägofiguerna litt. Ac, Ad, Ae, Af, Ag, Am, Ao och Ap enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, ävensom att ägofiguerna litt. Ah, Ai och Al fortfarande måtte utarrenderas till Västmanlands fornminnesförening.

Länsstyrelsen och *överjägmästaren* i Bergslagsdistriktet hava icke haft något att erinra i anledning av uppskattningsmännens förslag, liksom ej heller de av domänstyrelsen i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade *sakkunniga* i fråga om vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk, vilka besiktigt egendomen.

Domänstyrelsen, som i skrivelse den 22 januari 1927 underställt försäljningsförslaget Kungl. Maj:ts prövning, har för sin del biträtt den ifråga-

satta försäljningen av egendomen med undantag av ägofigurerna litt. Ah, Ai och Al.

Även jag förordar ifrågavarande av myndigheterna tillstyrkta försäljningsförslag samt hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att av kronoegendomen ⁹/₁₀ mantal Långby nr 1 litt. Aa i Badelunda socken av Västmanlands län må försäljas dels ägototterna litt. Ac, Ad, Ae, Af, Ag, Am, Ao och Ap enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar,

dels ock egendomen i övrigt med undantag av de med litt. Ah, Ai och Al betecknade ägototterna å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesrätt den 14 mars 1929.

39:o.

Den 19 februari 1892 förordnade Kungl. Maj:t, att indragna fältväbelsbostället ⁷/₂₄ mantal Rätansbyn nr 2 i Rätans socken av Jämtlands län skulle från och med den 14 mars 1894 i sin helhet ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, och förklarade domänstyrelsen sedermera, att fastigheten skulle benämnas kronoparken Rätan. Genom beslut den 21 maj 1926 har Kungl. Maj:t efter riksdagens medgivande förordnat, att från hemmanet skulle fränskiljas och försäljas lägenheten Görntorpet om 13.705 hektar och lägenheten Schröderstorpet om 22.465 hektar.

[39.]
*Rätansbyn
nr 2 i Jämt-
lands län.*

Då fråga uppstått om ytterligare försäljning från fastigheten, nämligen av det förutvarande boställets inägojord jämte lämpligt skogsområde, har domänstyrelsen föranstalat om fastighetens värdering genom domänintenden-ten i Västmanlands m. fl. län med biträde av vederbörande jägmästare och gode män. Förrättningen har ägt rum den 19 augusti 1921. Av därvid upprättat instrument och övriga handlingar i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren N. Odelberg år 1926 över området upprättad karta, framgår bland annat följande.

Det till försäljning föreslagna området omfattar 24.012 hektar, varav 3.702 hektar åker och tomt, 2.841 hektar äng och odlingsmark, 12.463 hektar produktiv skogsmark samt 5.006 hektar impediment. Områdets totala areal är angiven enligt av distriktslantmätaren lämnad uppgift. Fastigheten är belägen invid och genomlöpes av allmän väg, ligger på 15 kilometers avstånd från Røjans järnvägsstation och har församlingens kyrka invid ägora.

Åbyggnaderna bestå av tvenne manbyggnader, stall, fähus med bryggstuga, stallrum, höbod, ved-, vagns- och hölider, loge, 4 hölador, båthus, badstuga samt källare, och angivas byggnaderna vara i dåligt skick. Åker-

jorden utgöres av lättlera av god beskaffenhet. Å skogsmarken består jordnånen av morängrus och är densamma bevuxen med i huvudsak ung och medelålders tallskog med en del grövre överståndare.

Fastigheten är sedan den 14 mars 1922 utarrenderad till fru Ingeborg Halvarsson mot ett årligt arrende av 250 kronor.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att egendomen försäljes, därvid saluvärdet uppskattats till 12,805 kronor.

Länsstyrelsen har i yttrande den 28 juli 1922 tillstyrkt försäljning av ifrågavarande område enligt brevet den 29 maj 1874.

Överjägmästaren förordar likaledes försäljningen men anser, att en reduktion av uppskattningsvärdet bör äga rum.

Då värderingsförrättningen verkställdes år 1921, har domänstyrelsen funnit de i instrumentet över förrättningen angivna värdena böra avsevärt sänkas; och har styrelsen uppskattat värdet av det till försäljning föreslagna området till 7,500 kronor. Styrelsen föreslår egendomens försäljning till nuvarande arrendatorn enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter.

Departements-
chefen.

Jag tillstyrker, att kronan i överensstämmelse med domänstyrelsens förslag avhänder sig området i fråga, och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från kronoegendomen $\frac{7}{24}$ mantal Rätansbyn nr 2 i Rätans socken av Jämtlands län må fränkiljas förberörda å den i ärendet föredragna kartan angivna område om 24.012 hektar samt att området med därå befintliga kronan tillhörande byggnader må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesrätt den 14 mars 1928 och med rätt för nuvarande arrendatorn att erhålla hembud.

40:o.

[40.]
Kyrkbyn nr
24 i Jämt-
lands län.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 januari 1904 samt den 16 juli och 27 november 1915 inköptes för Kungl. Maj:ts och kronans räkning en del hemman inom Hede kyrkby i Hede socken av Jämtlands län att tilläggas kronoparken Norra Hede. Den 28 januari 1921 förordnade Kungl. Maj:t, att vissa områden av dessa hemman finge försäljas.

Då fråga uppstått om ytterligare upplåtelser från ifrågavarande hemman, har domänstyrelsen föranstaltat om värdering genom domänintendenten i Västmanlands m. fl. län med biträde av vederbörande jägmästare och gode män.

I skrivelse den 24 januari 1927 har domänstyrelsen förmält sig hava för avsikt att framdeles till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de försäljningar, vartill det av uppskattningsmännen upprättade värderingsinstru-

mentet kunde giva anledning. Som emellertid förre kronojägaren Lars Fredrik Molin hos styrelsen gjort framställning att för uppförande av bostadshus åt sig få förvärva ett tomtområde av Kyrkbyn nr 24, vilket hemman ingår i här förut omnämnda markinköp, har styrelsen, då försäljningen torde kräva riksdagens medgivande, ansett sig böra omedelbart underställa detta ärende Kungl. Maj:ts prövning.

Tomtområdet, som är beläget i omedelbar närhet till kyrkan, omfattar enligt en av extra lantmätaren Z. Norman år 1926 upprättad karta jämte arealbevis 0.6315 hektar, bestående i huvudsak av åker. Tomtens värde utgör, enligt av uppskattningsmännen angivna 1,000 kronor för hektar, i runt tal 630 kronor.

Länsstyrelsen ävensom vederbörande jägmästare och överjägmästare samt domänstyrelsen tillstyrka försäljningen.

I anslutning till förslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, Departements-
chefen.

att ifrågavarande område om 0.6315 hektar av 5½ trög Kyrkbyn nr 24 litt. 24 a, r. nr 24², i Hede socken av Jämtlands län må fränkiljas stamfastigheten och försäljas till Lars Fredrik Molin mot en köpeskillning av 630 kronor att kontant erläggas till domänstyrelsen, ävensom under villkor i övrigt, att området må tillträdas vid köpets avslutande samt att köparen ensam vidkännes kostnaderna för avsöndring och lagfart samt övriga med köpet förenade utgifter.

41:o.

Sedan en viss bebyggelse börjat uppstå å ett område av kronoparken Djupsjö invid Gullträsk station, förordnade Kungl. Maj:t den 31 december 1923, att stadsplan skulle upprättas för området. Efter det förslag till sådan plan upprättats av dåvarande länsarkitekten Olof Lundgren, fastställde Kungl. Maj:t den 6 juni 1924 *dels* sagda förslag till stadsplan sådant detsamma åskädliggjorts å en av Lundgren den 12 februari 1924 upprättad karta, såvitt förslaget avsåg byggnadskvarter ävensom gator, torg och andra allmänna platser med till planen hörande vägprofiler, dock att från fastställelsen undantoges den å kartan angivna tomtindelningen inom kvarter, *dels* särskilda bestämmelser i avseende å sättet för användande av byggnadskvarteren inom stadsplaneområdet (byggnadsbestämmelser), *dels* ock närmare föreskrifter med avseende å områdets bebyggande (byggnadsordning).

Vidare har länsstyrelsen i Norrbottens län, efter anmodan av domänstyrelsen, uppdragit åt förenämnda Lundgren att i samråd med veder-

[41.]
Kronoparken
Djupsjö i
Norrbottens
län.

börande jägmästare uppgöra förslag till köpeskillning för de särskilda i det stadsplanelagda området ingående tomterna. Efter besök å platsen den 12 och 13 juni 1925 hava dessa förrättningsmän uppgjort förslag till markpris inom området. De hava härvid framhållit, att det icke varit dem möjligt att föreslå pris för varje särskild tomt, enär någon utstakning av tomterna enligt planen ej verkställdes och smärre jämkningar i tomtarealerna därför kunde tänkas uppstå vid tomternas utläggning. I stället hava de å ett avdrag av Lundgrens förenämnda karta indelat stadsplaneområdet i vissa med olika färg betecknade zoner och föreslagit visst markpris inom varje dylik zon. Vid värdering av tomtmarken har i första hand hänsyn tagits till nuvarande avkastning på marken, vidare till kostnader för områdets exploatering och slutligen har tomtpriset vägts mot tomtpriser vid liknande stationssamhällen.

Då utstakning av tomterna alltjämt saknades och torde komma till stånd först i samma mån, som tomtindelning för stadsplaneområdets olika kvarter fastställdes, har *länsstyrelsen* begränsat sig till att efter uträkning av de olika zonernas areal angiva sammanlagda efter förrättningsmännens pris-sättning beräknade köpeskillning för samtliga inom respektive zoner med samma markvärde befintliga tomter.

Dessa köpeskillningar — vari icke inräknats värdet av å tomterna växande skog — skulle uppgå till

för tomterna inom gul zon (28,720 kvm. å kr. 0.24)	kr. 6,892.80
» » » röd » (58,570 » å » 0.22)	» 12,885.40
» » » blå » (93,050 » å » 0.20)	» 18,610.—
» » » grön » (149,500 » å » 0.15)	» 22,425.—

Länsstyrelsen har icke haft någon erinran mot de åsatta markvärdena och har för sin del föreslagit att, i den mån tomtupplåtelse ägde rum, priset å varje tomt bestämdes med ledning av de föreslagna värdena med tillägg av ståndsskogens värde.

Vederbörande *överjägmästare* har ansett länsstyrelsens förslag böra godtagas.

Domänstyrelsen, som funnit de föreslagna markvärdena lämpligt avvägda, har hemställt om avlåtande till riksdagen av proposition rörande medgivande till tomtupplåtelse å området under vissa närmare angivna villkor.

Departements-
chefen.

Jag finner intet vara att erinra mot att ovan föreslagna markvärden med tillägg av ståndsskogens värde läggas till grund för bestämmande av prisen å de tomter, som under de närmaste åren komma att upplåtas. Då emellertid tomtförsäljningen sannolikt kommer att fortgå under en längre tid, varunder förändring av värdena kan inträffa, anser jag det angeläget, att jämkning må kunna ske efter sig företeende omständigheter, och synes det fördenskull, såsom ock domänstyrelsen ifrågasatt, böra läggas i Kungl.

Maj:ts hand att bestämma försäljningsprisen och eventuellt behöfliga jämkningar därav.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från den del av kronoparken Djupsjö i Edefors socken av Norrbottens län, som beröres av den utav Kungl. Maj:t den 6 juni 1924 fastställda stadsplanen för visst område av nämnda kronopark, tomter må för bebyggande upplåtas med äganderätt under villkor, att köpeskillingen erlägges kontant vid köpets avslutande,

att upplåtelse av tomt ej må ske med mindre Kungl. Maj:t förklarar Sig icke hava något att erinra mot förelagen tomtindelning för det kvarter, inom vilket tomten är belägen,

att kostnaden för upplåten tomts behöriga utstakning å marken bestrides av köparen,

att mark till i stadsplanen upptagna vägar, torg, planteringar och allmänna platser kostnadsfritt överlämnas till det blivande samhället,

att inflytande köpeskillingar skola disponeras så, att därav först ersättas kostnaderna för stadsplanens upprättande samt för utstakning av stadsplanen och nödig byggnadskontroll (byggnadsinspektörens avlöning) samt att köpeskillingarna i övrigt må användas till inköp för kronans räkning av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark samt till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna, samt

att ordningen för tomtupplåtelse och villkoren i övrigt därför bestämmas av Kungl. Maj:t.

42:o.

Vid den 1 november 1921 laga kraftvunnen efteravvittring i Jokkmokks socken av Norrbottens län har till kronoparken nr 10 avsatts de ägor, vilka vid den 2 juli 1903 fastställt laga skifte å Porsi skifteslag tilldelats kronan för inom skifteslaget innehavande överloppsmark, nämligen:

	Inägor hektar	Skogsmark hektar	Impediment hektar	Summa hektar
Gårdsskiftet	11.640	0.526	—	12.166
Skogsskiftet	0.558	69.353	—	69.911
Ströängar	96.369	142.066	9.021	247.456
Summa	108.567	211.945	9.021	329.533.

[42.]
Lägenheten
Norrviks-
torpet å krono-
parken nr 10
i Norrbottens
län.

Med utlåtande den 24 januari 1927 har domänstyrelsen överlämnat en av torparen N. F. Nilsson gjord framställning att få köpa lägenheten Norrvikstorpet, utgörande förutnämnda gårdsskifte.

Ifrågavarande lägenhet är belägen på cirka 9 kilometers avstånd från närmaste kronopark (kronoparken Svartberg) samt cirka 11 kilometer från skogsskiftet av kronoparken nr 10. Lägenheten har sedan den 14 mars 1904 varit upplåten på arrende till sökanden. Dennes far var den förste som på sin tid bosatte sig på platsen och anlade lägenheten. Nilsson har själv bebott densamma under närmare 40 år, uppfört flertalet av åbyggnaderna, delvis av virke som han själv inköpt, och uppodlat det mesta av den odlade jorden. Årliga arrendeavgiften utgör 25 kronor.

Lägenheten har av överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt saluvärderats till i runt tal 2,000 kronor, vilket belopp sökanden förklarar sig villig att betala.

Vederbörande *jägmästare* liksom ock *överjägmästaren* hava tillstyrkt försäljningen, då lägenheten icke vore behöflig för något revirets ändamål.

Domänstyrelsen har förordat försäljning av ifrågavarande lägenhet enligt grunderna för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med tillträdesrätt den 14 mars 1928 och med rätt för nuvarande arrendatorn att erhålla hembud.

*Departements-
chefen.* Med instämmande i domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Norrvikstorpet, utgörande det s. k. gårdsskiftet av kronoparken nr 10 i Jokkmokks socken, må fränskiljas kronoparken och försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1928 och med rätt för nuvarande arrendatorn N. F. Nilsson att erhålla hembud.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt i de under 1:o—42:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.